

መጽሐፍ ቅዱስን በሚገባ ለመረዳት

ቴ. ኖርተን ስቴሬት

T. Norton Sterrett

በእንግሊዝኛ ክጻፉት መጽሐፍ
በተክሉ መንገሻ የተተረጎመ

ልዩ ረዳት
ትፍስህት ለማ

Published by
LAPSLEY/BROOKS FOUNDATION

Dallas, Texas --- Addis Ababa

U.S.A.  Ethiopia

1998 - 1990

መብት በሕግ የተጠበቀ ነው

All Rights Reserved

1990 (1998)

ይህ መጽሐፍ የተተረጎመው

“How To Understand Your Bible”

by T. Norton Sterrett

Copyright 1974

Inter-Varsity Press

Westmont, Ill. U.S.A.

ከሚለው መጽሐፍ ሲሆን

የታተመውም በደራሲው ፈቃድ ነው።

የላፕሲ/ብሩክስ ፋውንዴሽን

ስልክ 201464 ፖስታ 41221

አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

Publisher

Lapsley/Brooks Foundation

Dallas, Texas, U.S.A.

ማውጫ

መሠረታዊ አሳቦች

መቅደም	7
1. መጽሐፍ ቅዱስን በግል ማጥናት የግድ ነው	9
♦ የሰው አስተማሪነት	10
♦ የመንፈስ ቅዱስ አስተማሪነት	11
♦ በቂ፣ ነገር ግን ፍጹም (ሙሉ) ያልሆነ መረዳት	12
2. መጽሐፍ ቅዱስን ማን ሊረዳው ይችላል?	14
3. በትክክል የመረዳት ጥቅም	18
♦ ሁለት አስቸጋሪ ጥቅሶች	18
♦ እርስ በርስ መግባባት	18
♦ የትክክለኛ መርህ ጠቃሚነት	19
4. መነሻ ነጥብ	21
♦ መሠረታዊ እምነቶቻችን	21
5. ትክክለኛ መሣሪያዎችን መጠቀም	26
♦ መሠረታዊ መሣሪያዎች	26
♦ ሌሎች መሣሪያዎች	28
♦ የመሣሪያዎቹ አጠቃቀም	29
6. እንዴት መጀመር እንደሚገባ	31

አጠቃላይ መመሪያዎች

7. አገባቡን መገንዘብ	39
♦ የትርጓሜ መመሪያ ነጥቦች	41
♦ አንድ ምሳሌ	42
♦ አገባብ ሁልጊዜ ያገለግላል?	43
8. ቃላትን መረዳት	44
♦ ቃላት እንዴት እንደሚጠኑ	47

9. ሰዋስውን መረዳት	50
♦ የሰዋስውን መሠረታዊ ነገሮች ይወቁ	52
♦ ግሦችና ጊዜያቶቻቸው	53
♦ ተውላጠ ስሞች፣ ባለቤትና መስተጻምሮች	55
♦ አንዳንድ ተጨማሪ መመሪያዎች	57
10. የደራሲውን ዓላማ መረዳት	60
♦ የደራሲው ዓላማ	60
♦ የደራሲው ዕቅድ	61
♦ ዓላማና ዕቅድን ማግኘት	62
11. ቅድመ ሁኔታውን ማጥናት	65
♦ የቀድሞውን ሁኔታ መማር	68
♦ የትርጓሜ መመሪያዎች ወይም የመርህ ነጥቦች	69
12. ቅዱስ ቃሉን በራሱ መተርጎም	72
♦ ተመሳሳይ ምንባቦች (ክፍሎች)	74
♦ መላውን መጽሐፍ ቅዱስ ማወቅ	75

ልዩ መመሪያዎች

13. ዘይቤያዊ አነጋገሮች	77
♦ አነጻጻሪ ዘይቤዎች	78
♦ የትርጓሜ መመሪያ ነጥቦች	80
♦ ተዛማጅ ዘይቤዎች	81
♦ ሌሎች ዘይቤያዊ አነጋገሮች	82
14. ተምሳሌቶች [Symbols]	86
♦ ተምሳሌታዊ ቁጥሮች	87
♦ የትርጓሜ መመሪያ ነጥቦች	88
15. አምሳያዎች [Types]	90
♦ የአዲስ ኪዳን ትርጓሜ	92
♦ ሊሆኑ የሚችሉ፣ ነገር ግን ተለይተው ያልታወቁ አምሳያዎች	94
♦ የትርጓሜ መመሪያ ነጥቦች	95
♦ አምሳያዎችና ተምሳሌቶች	97
16. ምሳሌዎችና ምሳሌያዊ ገለጣዎች	98
♦ የትርጓሜ መመሪያ ነጥቦች	100
♦ የወይኑ አትክልት ሠራተኞች	101

◆ ምሳሌያዊ ገለጻዎች	102
◆ የትርጓሜ መመሪያ ነጥቦች	104
17. የዕብራይስጥ ቋንቋ ፈሊጦች	105
◆ የትርጓሜ መሪ ነጥቦች	112
18. የዕብራይስጥ ሥነ-ግጥም	113
◆ የሥነ-ግጥም መለያ ወይም ገጽታዎች	113
◆ የትርጓሜ መመሪያ ነጥቦች	119
19. ትንቢት	120
◆ የትንቢት መለያዎች ወይም ባሕርያት	121
◆ ቁልፍ ትንቢት	126
◆ የትርጓሜ መመሪያ ነጥቦች	127
20. ትምህርተ-ሃይማኖት	129
◆ ትምህርተ-ሃይማኖትን የምንረዳበት መንገድ	130
◆ የትርጓሜ መመሪያ ነጥቦች	131
◆ ትምህርተ ሥላሴ	136
21. የብሉይና የአዲስ ኪዳናት ግንኙነት	138
◆ የአንድነት ነጥቦች	138
◆ የማነጻጸሪያ ነጥቦች	142

ለግል ጥቅም ሥራ ላይ ማዋል

22. ለእግዚአብሔር ቃል መልስ መስጠት	149
◆ ለእግዚአብሔር መልእክት መልስ መስጠት	150
◆ መጽሐፍ ቅዱስን መረዳት	156
መረጃዎች	157
◆ የእንግሊዝኛ ቃላት ዝርዝር	158
◆ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ማውጫ	159

ምስጋና

ይህ የትርጉም ሥራ ዳር እንዲደርስ ሞያዊ እርዳታ በመስጠት ረገድ የተሳተፉትን ኢትዮጵያውያን በሙሉ፣ በተለይም ጽሑፉን በማረም የረዱንን አቶ ደረሰ ብሩ፣ አቶ ተሾመ ወ/ጻዲቅ፣ አቶ ዘሙይ ሐይሎምና አቶ ሥዩም ገብረ የሱስን ከልብ እናመሰግናለን።

መጽሐፍ ቅዱስን
በሚገባ ለመረዳት

ማሳሰቢያ

- ◆ የመጽሐፉ ተርጓሚ በዚህ ጽሑፍ ውስጥ አንዳንድ ክፍሎችን ግልጽ ለማድረግ ሲል በደራሲው ፍቃድ አንዳንድ ማብራሪያዎችን ጨምሯል።
- ◆ ተጨማሪ ጥናት ለማድረግ የሚፈልጉ ሰዎችን ለመርዳት ሲባል አንዳንድ ስሞችና አገላለጦች በጽሑፉ ለመጀመሪያ ጊዜ በተከሰቱ ወቅት በእንግሊዝኛ በቅንፍ ተመልክተዋል። አስፈላጊ ሆኖ በተገኘ ጊዜም የቃላቱ የአማርኛ አነባበብ በቅንፍ ውስጥ ታክሷል። የሁሉም ቃላት ዝርዝር በፊደል ቅደም ተከተል በመጽሐፉ መጨረሻ ይገኛል።
- ◆ የተጠቀሱት ጊዜያት የተመለከቱት በአውሮፓውያን ዘመን አቆጣጠር ነው።
- ◆ በልዩ ሁኔታ ካልተገለጠ በቀር፣ በዚህ መጽሐፍ የሚገኙት ጥቅሶች በሙሉ እ.ኤ.አ. በ1954 ዓ.ም. ከታተመው የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ የተወሰዱ ናቸው።
- ◆ “መጽሐፍ ቅዱስ” እና “ቅዱሳን መጻሕፍት” የሚሉትን ቃላት በማፈራረቅ ተጠቅመንባቸዋል። የሚያካትቱትም የብሉይ ኪዳንን ሠላሳ ዘጠኝ መጻሕፍትና በአዲስ ኪዳን ውስጥ የሚገኙትን ሃያ ሰባት መጻሕፍት ነው።
- ◆ በዚህ መጽሐፍ፣ ከመዝሙረ ዳዊት ከምዕራፍ 10-146 ውስጥ የተጠቀሱ ጥቅሶች ሁሉ ከድሮው (1954 ዓ.ም.) መጽሐፍ ቅዱስ በቅንፍ የተጠቀሱትን ምዕራፎች ያመለክታሉ።
- ◆ በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀሱት የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች በሙሉ ከሚገኙበት የገጽ ቁጥር ጋር በዚህ መጽሐፍ መጨረሻ በ“ጥቅስ ማውጫ” ላይ ቀርበዋል። የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች ይህንን ማውጫ ለጥናታቸው ጠቃሚ ሆኖ ያገኙታል ብለን እናምናለን።

መቅደም

ከጓደኛዎ፡ “በአጠቃላይ አካላዊ አፈጣጠርን መሠረት በማድረግ ከተፈጥሮ ውጭ የሆነ የአእምሮ ሁኔታን ለመግለጥ ይቻላል ብሎ ማሰብ ተስፋ የሚደረግበት ጉዳይ አይደለም። ቢሆንም የ‘ተመሳሳይነት’ ወይም የ‘አይደዴንቲቲ’ ንድፈ አሳብ አራማጆች እንደሚያደርጉት ሁሉ፤ እርስዎም ‘ሐ’ ሁኔታዎችና ‘ለ’ ሂደቶች ተመሳሳይ መሆናቸው እውነተኛ ግኝት ነው ብለው ይያዙ” የሚል ደብዳቤ ይላክልዎታል እንበል። እርስዎም እንደኔ ከሆኑ፤ እንዲህ ያለውን መልእክት መቀበል ምንም መልእክት እንዳለመቀበል ይቆጥሩታል።

ምናልባት ደብዳቤው “ላባይካ አላሁማ ላባይካ” የሚሉ ቃላት አሉት እንበል። ይህም ምንም መልእክት የለውም።

ይኸው ጓደኛዎ፡- “በጥቁር፣ ጥቁር፣ ትንሽ ላይኛ አንድ፣ ሁለት፣ ሦስት እና ባዛር ውጪ” ብሎ ይጽፍልዎ ይሆናል። አሁንም ቢሆን ምንም መልእክት የለም።

በመሠረቱ እነዚህ ሦስት ዓረፍተ ነገሮች መልእክት እንዲያስተላልፉ ታስቧል። ነገር ግን ትርጉም ስለማይሰጡ ለርስዎ መልእክት የላቸውም። የመጀመሪያው ዓረፍተ ነገር ጥቂት የማይታወቁት ቃላት ቢኖሩትም፤ የቀሩት ሁለቱ ግን እርስዎ በሚያውቁቸው ቃላት ተጠቅመዋል። የመጀመሪያው ዓረፍተ ነገር እርስዎ ባልሰለጠኑበት ወይም ባልተማሩት የትምህርት ዘርፍ ውስጥ የሚካተት ይመስላል። ምናልባት የዘርፉ ባለሙያ የሆነ ሰው ትርጉሙን ሊገልጥልዎ ይችላል። ሁለተኛው ሌላ ቋንቋ ነው። ስለሆነም መልእክቱን ለመረዳት ቋንቋውን መማር ወይም አስተርጓሚ መፈለግ ይኖርብዎታል። ሦስተኛው ዓረፍተ ነገር ቀላልና የተለመዱ ቃላትን ይጠቀማል። ሆኖም ከተደበቀ ምሥጢር፣ ማለት ከአንዳች ምትሀት ወይም አስማት ጋር የተገናኘ ትርጉም ያለው ስለሚመስል፤ በልዩ ልምምድ ብቻ ነው መልእክቱ ግልጥ የሚሆነው።

ብዙ ሰዎች፤ አንዳንድ ክርስቲያኖችም ጭምር፤ መጽሐፍ ቅዱስን እርስዎ ከላይ የተጠቀሱትን ሦስት ዓረፍተ ነገሮች እንደሚያዩአቸው ነው የሚያዩት። መጽሐፍ ቅዱስ በአብዛኛው በሚታወቁ ቃላት የተጻፈና ከእግዚአብሔር የመጣ መልእክት ነው። ሆኖም መልእክቱ ግልጥ አይሆንልዎ ይሆናል። ስለሆነም የሚያስረዳዎ ባለሙያ፣ ማለት የቤተ ክርስቲያን መጋቢ ወይም የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁር ያስፈልግዎታል። ይህ ካልሆነ፤ ትርጉሙን ለመረዳት የሚያስችልዎ የረጅም ጊዜ ትምህርት ሊወስዱ ይገባል፤ ወይም መጽሐፍ ቅዱስ በመለኮት የተጻፈና በልዩ ልምምድ የሚረዱት ሥውር ጽሑፍ ነው ይሉዎታል።

እርስዎ መጽሐፍ ቅዱስን ከነዚህ መንገዶች በአንደኛው የሚመለከቱት ከሆነ አያጠኑትም። በጠዋቱ የጥምና ጊዜዎ ከመጽሐፍ ቅዱስ አጭር ክፍል ያነቡና ምንም ስሜት ሳይሰጡዎ ስላለፏቸው ጥቅሶች አይጨነቁ ይሆናል። ተጨማሪ የጥናት ጥረት አያደርጉም፤ ለረጅም ጥናትም ጊዜ የለዎትም። ከዚህ የተሻለ ነገርም ለማድረግ የማይቻል ይመስልዎታል። ስለዚህ የእግዚአብሔር ቃል በአብዛኛው በርስዎ የማይታወቅና የማይረዱት ይሆናል።

እግዚአብሔር ለምንድነው ብዙ ሰዎች ሊረዱት በማይቻላቸው አካላትን ለቤተ ክርስቲያን የሚናገረው? ይህ ግር የሚያሰኝ ነገር አይደለም? ለነዚህ ጥያቄዎች መልሱ እግዚአብሔር እንደዚያ አላደረገም የሚል ነው። ክርስቲያኖች መጽሐፍ ቅዱስን ሊረዱት ይችላሉ። መጽሐፍ ቅዱስን ለመረዳት አዋቂ እስኪገኝ መጠበቅ፣ ወይም ረጅም የሥነ-መለኮት ትምህርት [Theology/ቲያሎጂ] መከታተል፣ ወይም ሌሎች ክርስቲያኖች የሌላቸው እንግዳ የሆነ ምሥጢራዊ ልምምድ እንዲኖርዎ አያስፈልግም።

በፍጹም፣ እርስዎ ፈቃደኛ ከሆኑ፣ መጽሐፍ ቅዱስን ለመረዳት ይችላሉ። ጉዳዩ በርስዎ ጥረት ወይም ፍላጎት ይወሰናል። የመግር ፍላጎትዎ የቱን ያህል ነው? ርቀው ከመሄድዎ በፊት ለዚህ ጥያቄ መልስ ይሰጡ። መጽሐፍ ቅዱስን ለመማር ከወሰኑና መደበኛ፣ እንበል በቀን ግማሽ ሰዓት ያህል በጸሎት መንፈስ የታጀበ ጊዜ ለጥናትዎ ከሰጡ፣ እግዚአብሔር ያስተምርዎታል። ይህ መጽሐፍም እንዴት እንደሚያጠኑ በመርዳት በተግባራዊ መንገዶች ያግዝዎታል።

መጽሐፉ አራት ክፍሎች አሉት። ክፍል አንድ አንዳንድ መሠረታዊ ጉዳዮችን ያነሳል። እነርሱም፡- ትርጓሜ ምን እንደሆነ፣ ለምን እንደሚያስፈልግ፣ ተርጓሚ ወይም ትርጓሜ ሰጪ ለመሆን ምን እንደሚያስፈልግ፣ ተግባሩን ለማከናወን የሚያስፈልጉ መሣሪያዎችና፣ ሥራውን እንዴት ማከናወን እንደሚገባዎ የሚያስረዱ ናቸው። ክፍል ሁለት የመጽሐፍ ቅዱስን ቋንቋ ለመፍታት ስለሚጠቅሙ አጠቃላይ መመሪያዎች የሚያስረዱ ሲሆን፣ እነርሱም በማናቸውም የቋንቋ ዓይነት የምንገለገልባቸው መመሪያዎች ናቸው (ለአገባብ ትኩረት መስጠትን የመሳሰሉ)። በክፍል ሦስት የተብራሩት ልዩ የቋንቋ አጠቃቀም መርሆዎች ናቸው። እነርሱም ምሳሌዎች፡ ፈሊጣዊ አነጋገሮችና ትንቢት ናቸው። ክፍል አራት የሚመለከተው መጽሐፍ ቅዱስን ለግል ሕይወታችን የምናውልበትን ሁኔታ ነው። እግዚአብሔር በግል የሚናገረንን የምናውቅበትና እኛም ማድረግ የሚገባንን የምንረዳበት ይሆናል።

መጽሐፍ ቅዱስን በግል ማጥናት የግድ ነው

መጽሐፍ ቅዱስ፣ እግዚአብሔር የሰጠን ቃል ነው። እንደ ክርስቲያንነታችን እግዚአብሔር ይህን ድንቅ ስጦታ የለገሰን እንድንጠነቀቅለት፣ እንድንጠብቀው፣ እንድንማረው፣ እንድንረዳውና እንድንታዘዘው እንደሆነ እናምናለን። ሆኖም መጽሐፍ ቅዱሳችን ታጥፎ ከተቀመጠ፣ ከተደበቀና ምን እንደሚል ካልተረዳን፣ እነዚህን ዓላማዎች ልናሳካ አንችልም። የእግዚአብሔር ቃል ለሁላችን ነው። ለመንገዳችን ብርሃንና የዕለት እንጀራችንም ሊሆን ይገባል።

መመገብ፣ በሌላ ሰው የተዘጋጀን ነገር ለምሳሌ፣ ኮካኮላ ከመጠጣት ይበልጣል። መመገብ ደኅና አድርጎ መግመጥ ወይም መጉረስና ማላመጥን ይጠይቃል። በተመሳሳይ ሁኔታ፣ የእግዚአብሔርን ቃል መመገብ፣ ሁልጊዜ ብርቱ ጥናትን፣ ማስተዋልን፣ ማሰላሰልንና መሥራትን ይፈልጋል። ስለሆነም የእግዚአብሔርን ቃል የምንመገበው በሳምንት አንድ ቀን እሁድ ጠዋት በአምልኮ ጊዜ ብቻ እንደሆነ አድርገን ልንወሰን አይገባም። ሌላ ሰው ለፍቶና አጣፍጦ የሠራውን ምግብ መመገብ ብቻ በቂ አይሆንም። ተከታታይ ያልሆነ ወይም ከሌላ ሰው ብቻ የሚገኝ ምግብ በቂ አይደለም።

ብዙ አይሳካልም እንጂ በአንዳንድ ማስታወሻዎች በመረዳትና በየቀኑ አጭር የጥምና ጊዜ በመመደብ ለተወሰኑ ደቂቃዎች አጭር ክፍል በማንበብና ከሌላ ጽሑፍ እርዳታ በማግኘት “ለዕለቱ የሚሆን አሳብ” አግኝተው፣ መጽሐፍ ቅዱስን ማጥናት ጀምረው ይሆናል። አሁን የሚፈልጉት ግልጥ ተስፋ ወይም ትእዛዝ ነው፤ አስቸጋሪ የሆነውን ነገር ያልፉታል። ነገር ግን ይህ አጠናንዎ አጥጋቢ እንዳልሆነና እግዚአብሔር የበለጠ ነገር ከመጽሐፍ ቅዱስ እንዲወስዱ የሚፈልግ እንደሆነ ይሰማዎታል።

ትክክል ነዎት። እግዚአብሔር ቃሉን እንድንማር ያዘናል (መዝ. 119:9፥ 11)፤ ቃሉን ልንረዳው እንደምንችልም ይነግረናል። ሐዋርያው ዮሐንስ ለአማኞች ሲጽፍ “ማንም ሊያስተምራችሁ አያስፈልጋችሁም” (1ኛ ዮሐ. 2:27) ብሏል። አማኝን የሚያስተምረው መንፈስ ቅዱስ (“ቅባቱ”) እንደሆነ ያረጋግጣል (ቁ. 20ን ይመልከቱ)። ስለዚህ መለኮታዊ አስተማሪ ስላለዎት የእግዚአብሔርን እውነት ሊረዱ ይችላሉ።

ይህ ማለት ግን፥ እኛ ምንም ጥረት ሳናደርግ እግዚአብሔር ያስተምረናል ማለት አይደለም። ኢየሱስ እንዳለው፥ እግዚአብሔር ወርቆችን የሚመግባቸው ቢሆንም እነርሱም ምግባቸውን ለማግኘት ይለፋሉ። እግዚአብሔር ቃሉን ሊመግበን ተስፋ ሰጥቶናል። የእኛ ተግባር ማጥናት ነው። ምግቡ እዚያ ስላለ ልናገኘው እንችላለን። ይህ ለክርስቲያናዊ ሕይወት ከታደሉት አያሌ በረከቶች አንዱ ነው።

የሰው አስተማሪነት

እግዚአብሔር፥ የቤተ ክርስቲያን አስተማሪዎችን፥ ማለትም ለሌሎች ክርስቲያኖች ቃሉን የሚያስረዱ ሰዎችን አይሰጥም እንዴ? ብለው ይጠይቁ ይሆናል። ይሰጣል፤ እግዚአብሔር ለአንዳንዶች የማስተማር አገልግሎት ስጦታን እንደሚለግስ መጽሐፍ ቅዱስ በግልጥ ያስረዳል (1ኛ ቆሮ. 12:28፤ ኤፌ. 4:11)። ቢሆንም ይህ እግዚአብሔር ቃሉን እንድንረዳ ካዘጋጃቸው መንገዶች አንዱ ብቻ ነው። ሌላው ቀደም ሲል የተመለከትነውና በዮሐንስ መልእክት የተጠቀሰው ሲሆን፥ እርሱም እያንዳንዱ አማኝ በተጨማሪ ከመንፈስ ቅዱስ መማር እንዳለበት የሚያስገነዝብ ነው።

ይህ ማለት እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን ያስቀመጣቸውን አስተማሪዎች ችላ እንላለን ወይም እንንቃለን ማለት አይደለም። ሁሉንም ነገር በራሳችን ጥረት ልንረዳ ስለማንችል፥ ከሌሎች ጋርና ከእነርሱ መማር አለብን። እግዚአብሔር ቃሉን የሚያብራሩና ታላቁን የእምነት ትምህርት የሚገልጡ ሰዎችን በቤተ ክርስቲያን ያኖራል። እነዚህን ሰዎች በጥሞናና በጸሎት መንፈስ ልንሰማቸው ይገባል። ያም ቢሆን እንኳን ትምህርታቸውን ፈትሸንና አረጋግጠን እንጂ እንዲያው በጭፍን መቀበል የለብንም። የቤርያ አይሁዶች የተመሰገኑት የጳውሎስን ትምህርት በአክብሮት በመስማታቸው ብቻ ሳይሆን፥ የመልእክቱን እውነትነት ከመጻሕፍት በመመርመራቸው ጭምር ነበር (ሐዋ. 17:11)።

በተለይ አዳዲስ ክርስቲያኖች ቃሉን ሊያስረዷቸውና ሊረዷቸው ከሚችሉ ከበሰሉ ክርስቲያኖች ምክር መጠየቅ ይኖርባቸዋል። ከመጽሐፍ ቅዱስ የተወሰነ ክፍል አጥንተው አዲስ እውነት እንዳገኙ ከተሰማም፥ አሳብዎን ለበሰለ አማኝ ያማክሩት። በጸሎት ከታገዘ ጥናት የሚገኙ ቢሆኑ እንኳን አዳዲስ አሳቦች ብዙ ጊዜ ትክክል አይሆኑም። ብስለት ካለው ክርስቲያን ጋር ቃሉን ከተካፈሉ በኋላ፥ እርሱ የሰጠዎትን ምክር እያሳሳሉ ቀደም ሲል የተመለከቱትን ክፍል እንደገና ያጥኑት።

የመንፈስ ቅዱስ አስተማሪነት

እግዚአብሔር በሰብአዊ መምህራንና በጸሎት የታገዘ ጥናታችንን ይጠቀምበታል። ነገር ግን በእነዚህ ብቻ ቃሉን ለመረዳት እንችላለን ብለን መጠበቅ የለብንም። እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ መምህራችን መሆን አለበት። ክርስቶስ ራሱ፣ “እርሱ የእውነት መንፈስ በመጣ ጊዜ ወደ እውነት ሁሉ ይመራችኋል”፤ እንዲሁም “እርሱ ሁሉን ያስተምራችኋል” ብሏል (ዮሐ. 16፣ 13፤ 14፣ 26)። ቃሉ እንዲጻፍ ያነሣው እግዚአብሔር፣ የቃሉን ትርጉም እንረዳ ዘንድ ሊመራን ተስፋ ሰጥቶናል። መጽሐፍ ቅዱስ ለማንበብና ለማጥናት ይህ ተስፋ ምንኛ የሚያነሣ ማበረታቻ ነው!

በእያንዳንዱ አማኝ እንዲያድር እግዚአብሔር ቅዱስ መንፈሱን ልኳል፤ ሰውነታችን ደግሞ መቅደሱ ነው (1ኛ ቆሮ. 6፣ 19)። ይህ ነው የክርስቲያኖች ሁሉ የተባረከ እውነት። መንፈስ ቅዱስ ከመጣባቸው አበይት ጉዳዮች አንዱ፣ ቅዱሳን መጻሕፍትን መግለጥ ነው። የመንፈስ ቅዱስን የማስተማር አገልግሎት ከተገነዘብን፣ መጽሐፍ ቅዱስን በጥልቀት ለመመርመር እንነሣለን።

ደግሞም የመጽሐፍ ቅዱስን እውቀት አስመልክቶ ካሉት ሁለት የተሳሳቱ አዝማሚያዎች እንጠበቃለን። አንደኛ፡- ያለ አግባብ በራሳችን አንተማመንም። አለምሯችን ያለ እርዳታ የመጽሐፍ ቅዱስን እውነት ሊጨብጥ ይችላል ብለን አናስብም። በብርቱ በማጥናታችን ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ያለን እውቀት ጥልቅ፣ ወይም የመጨረሻው ነው አንልም። ስለምናውቀው ሁሉ እግዚአብሔርን እያመሰገንን፣ ነገር ግን ገና ብዙ የምንማረው መኖሩን እየተረዳን ትሁት መንፈስ ይኖረናል። በዘመኑ ከነበሩት ሰዎች ይልቅ የእግዚአብሔርን ቃል ያውቅ የነበረው ሰው፣ በእግዚአብሔር አነሣሽነት ሲጽፍ “ማንም አንዳች የሚያውቅ ቢመስለው፣ ሊያውቅ እንደሚገባው ገና አላውቀም” በማለት ይመክረናል (1ኛ ቆሮ. 8፣ 2)። ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን ሲጽፍ፣ ስለ ሂሳብ ወይም ስለ ሳይንስ ሳይሆን፣ ከእግዚአብሔር ቃል ጋር ግንኙነት ስላላቸው ነገሮች ማመልከቱ ነው። ስለ መጽሐፍ ቅዱስ እውቀታችን የሚያስመካ መሠረት የለንም።

ሁለተኛ፡- ጌታ ራሱ የቃሉን እውቀት እንደሚሰጠን አንጠራጠርም። የመንፈስ ቅዱስን ማስተማር ያለጥርጣሬ በእምነት እንቀበላለን። ትዕቢት ሞትን የሚያስከትል ከሆነ፣ ያለማመንም እንደዚሁ ነው። ከእግዚአብሔር ለመማር ያስቡ፣ ይህን ልዩ ዕድል በጭራሽ አቅልለን ማየት አይገባም።

ሆኖም አንዳንድ ክርስቲያኖች ከዚህ ዕድል በመነሣት ወደተሳሳተ ድምዳሜ ይደርሱና፣ መንፈስ ቅዱስ አስተማሪያችን ከሆነ ማጥናት

አያስፈልገንም ብለው ያስባሉ። ማድረግ ያለብን በጉልበታችን በመንበርከክ፣ መጽሐፍ ቅዱስን በጸሎት መንፈስ እያነበብን እግዚአብሔር እንዲያስተምረን መጠየቅ ነው። ያኔ የሚመጣልን አሳብና መረዳት ከእግዚአብሔር ይሆናል። የእግዚአብሔርን ቃል መመገብ ማለትም ይህ ነው። ጥንቃቄ የተሞላበት ብርቱ ጥናት አያስፈልግም ይላሉ።

የእግዚአብሔርን ቃል፣ መንፈስ ቅዱስ እንዲያስተምረን እየጠየቅን በጸሎት ማንበብ እንደሚኖርብን እናውቃለን። እግዚአብሔር ጸሎታችንን በመመለስ መረዳትን ይሰጠናል። ይህ ሁሉ ሆኖ ግን መጽሐፍ ቅዱስን ማጥናት አያስፈልግም ከሚል ድምዳሜ ላይ መድረስ ስሕተት ነው። እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን በምድረበዳ ውኃ የሰጣቸው፣ ሙሴ አለቱን በበትሩ በመታ ጊዜ ነበር። ይህ ግን ሁልጊዜ የሚሆን አይደለም። በሌላ በኩል ደግሞ አብርሃምና ያዕቆብ ጥልቅ ጉድጓድ በመቆፈር ብርቱ ሥራ እንዲያከናውኑ እግዚአብሔር ፈልጎ ነበር። ውኃው ከእግዚአብሔር ዘንድ የመጣው የጸሎት መልስ በመሆንና በብርቱ ሥራ ነው። በተፈጥሮ አዝማሚያችን ግፊት ከሥራ ልንታቀብና በብርቱ ማሰላሰልም ልንታለል አይገባም።

እግዚአብሔር በአእምሮ ልክና ከአእምሮ በላይ በሆነ ሁኔታ ሊያስተምረን ይችላል። እርሱን ልንረዳ የሚያስችለን አእምሮ ስለሰጠን ያን አጽንተን እንድንጠቀምበት ይፈልጋል። እኛም “ልቦናችንን እንድናነቃ” (1ኛ ጴጥ. 1፡13፣ በ1980 ዓ.ም. እትም) እና ጌታን በፍጹም አሳባችን ልንወደው ይገባል (ማቴ. 22፡37)።

በቂ፣ ነገር ግን ፍጹም (ሙሉ) ያልሆነ መረዳት

የእግዚአብሔርን ቃል ልንረዳ እንችላለን ማለት በውስጡ ያለውን በሙሉ እናውቀዋለን፤ የትርጓሜ ችግሮችን በሙሉ እናቃልላለን ወይም ለጥያቄዎቻችን በሙሉ መልስ እናገኝላቸዋለን ማለት አይደለም። አንዳንድ ነገሮች ትክክለኛ ትርጉማቸው ገና ምሥጢር ይመስላል። በግሪክኛና በዕብራይስጥ፤ በባህላዊና በታሪካዊ፣ እንዲሁም በመሳሰሉት ዘርፎች በሚገባ የተማሩና የመጽሐፍ ቅዱስ እውቀት ያላቸው ሰዎች እንኳን አንዳንድ ጥቅሶችን በአጥጋቢ አኳኋን ማሰረዳቱ ይቸግራቸዋል። ለምሳሌ “ስለሙታን የሚጠመቁ” (1ኛ ቆሮ. 15፡29) የሚለው ጥቅስ ብዙ ትርጓሜዎች ስላሉት፣ ማንም የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪ ስለ ጥቅሱ ትክክለኛ ትርጓሜ እርግጠኛ ሊሆን አይችልም። ክርስቶስ በወህኒ ለነበሩት ነፍሳት መስበኩን (1ኛ ጴጥ. 3፡19) የሚገልጠው ክፍል የመጽሐፍ ቅዱስ አዋቂዎች የማይስማሙበት ሌላ አስቸጋሪ ጥቅስ ነው።

ነገር ግን በዚህ ቅር ልንሰኝ አይገባም። የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለመረዳትና ለትእዛዛቱም ለመገዛት የሚያበቃንን ያህል ልናውቅ እንችላለን። በትዕግሥት እየተጋን እግዚአብሔር ለእኛ ያለውን ማግኘት አለብን። ስለ ሙታን መጠመቅ ማለት ምን ማለት እንደሆነ በእርግጠኝነት ባናውቅም፤ በቆርንቶስ የነበሩ የጳውሎስ መልእክት አንባቢዎች ተረድተውት እንደነበር ለመገመት እንችላለን። ትርጉሙ ምንም ይሁን ምን፤ ከሙታን ትንሣኤ ጋር ካልተያያዘ ምንም ፍች የሌለው ነገር ነበር። ይህ ነው የጥቅሱ ትርጉም፤ ስለ ትንሣኤ አንድ ተጨማሪ ማረጋገጫ ሲሆን፤ ልናውቀው የሚገባ ነገርም ነው።

እግዚአብሔር ቃሉን እንድናጠና ያበረታታናል፤ እንድንገነዘበው ሊረዳንና በቃሉም ብርሃን ከእርሱ ጋር ኅብረት እንዲኖረን ሊያግዘን ተስፋ ሰጥቶናል። እውቀት በቀላሉ እንደሚገኝ ግን አይነግረንም። ትጉዎች ከሆንን፤ ከፈታችን ታላቅ በረከት ይጠብቀናል። በእግዚአብሔር ቃል ውስጥ ያለውን ውድ እውነት ከመማርና እርሱን ይበልጥ እያወቁ ከመሄድ የላቀ ምንም ሀብት ልናገኝ አንችልም።

እኛ ራሳችን ከቃሉ የምናገኘው እውነት ከተናጋሪዎች ወይም ከጸሐፊዎች ከምናገኘው በእጥፍ የከበረ ነው። “ነገር ግን ብዙዎቹ ፊተኞች ጳለኞች፣ ጳለኞችም ፊተኞች ይሆናሉ” (ማቴ. 19:30) የሚለውን ግልጥ ያልሆነ ጥቅስ በተመለከተ አዲስ መገለጥ ባገኘሁ ጊዜ የተሰማኝን ደስታ አልረሳውም። ምንባቡንና አገባቡን በማጥናት የተወሰነ ጊዜ አሳልፌአለሁ። በመጨረሻ ግን መረዳት መጣ። በዚህ ነገር ደስታ ብቻ አይደለም የተሰማኝ፤ በምሳሌው የተጠቀሱት ሠራተኞች የራስ ወዳድነት መንፈስ ያጠቃቸው በመሆን ወይም ባለመሆን፤ የመጀመሪያዎቹ የመጨረሻ፣ የመጨረሻዎቹ የመጀመሪያ የመሆናቸውን እውነት ተረዳሁ። እግዚአብሔር ይህን እውነት በመግለጥ ገሠጸኝ። ለዚህ ጥናት ያዋልኩት ተግባር ከምንም የላቀ ጠቀሜታ ነበረው።

መጽሐፍ ቅዱስን ለማጥናት ከፈለጉ፣ ይህን መጽሐፍ ማንበብ ይቀጥሉ። የዚህ መጽሐፍ የመጀመሪያዎቹ ስድስት ምዕራፎች (ክፍል አንድ)፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ የሚያደርጉ አንዳንድ ጠቃሚ ነገሮችን እንዲረዱ ያግዙዎ ዘንድ የታቀዱ ናቸው። ክፍል ሁለት የሚያመለክተው ስለ አጠቃላይ የአተረጓጎም መመሪያዎች ይሆናል። ክፍል ሦስት ስለ ልዩ የአተረጓጎም ስልት የሚያስረዳ ሲሆን፤ የመጨረሻው ክፍል አራት ደግሞ፣ እነዚህ አሠራሮች በተግባር የሚተረጎሙበትን ሁኔታ ያመለክታል።

መጽሐፍ ቅዱስን ግን ሊረዳው ይችላል?

መጽሐፍ ቅዱስን ሰው ሁሉ በሚገባ ሊተረጉመው አይችልም። የያዘው ዋነኛ እውነት መንፈሳዊ በመሆኑ መንፈሳዊ እድገት ያላቸው ብቻ ናቸው ሊረዱት የሚችሉ። የእግዚአብሔር ቃል ሊያዳምጡት ለሚችሉና ለሚፈቅዱ የተሰጠ ነው።

እያንዳንዱ እውነተኛ ክርስቲያን ከአስፈላጊዎቹ ነገሮች የተወሰኑት አሉት። ሌሎቹንም ሊያገኛቸው ይችላል። ያለ እነርሱ መጽሐፍ ቅዱስን በሚገባ የመረዳት ወይም የማወቅ ዕድል አይኖረውም። እስቲ እነዚህን ነገሮች እንመልከታቸው።

1. አዲስ ልብ (1ኛ ቆሮ. 2:14)። የመጽሐፍ ቅዱስ መልእክት በእግዚአብሔርና በሰው መካከል ያለውን ግንኙነት የሚመለከት ስለሆነ፤ የመጽሐፉ ተርጓሚ የሚሆን ሰውም ዳግም የተወለደ መሆን አለበት። ከዚህ ግንኙነት ውጪ የሆነ ሰው እግዚአብሔር ከሚናገረው ብዙውን አይረዳም። ብዙ መረጃዎችን ያከማቸና ስለ ቋንቋ ጥበብም ቢሆን ብዙ ነገሮችን በደንብ የተረዳ ሊሆን ይችላል። ምሁር ከሆነ ስለ መጽሐፍ ቅዱስና ስለ ታሪኩ፣ በውስጡ ስላሉት ሰዎችና እንዲያውም ስለ አንዳንድ ትምህርቶቹ ብዙ እውቀት ይኖረው ይሆናል። ነገር ግን መንፈሳዊ ሕይወትን ከእግዚአብሔር ያልተቀበለ ሰው የእግዚአብሔርን መልእክት ለመረዳት የሚያስችል አስፈላጊ ብቃት አይኖረውም።

2. የተራባ ልብ (1ኛ ጴጥ. 2:2)። የመጽሐፍ ቅዱስ እውቀት በአጋጣሚ ከሚፈጠር ፍላጎት ወይም አልፎ አልፎ ከሚደረግ ንባብ አይገኝም። ይህ እውቀት በተፈለገና በአጭር ጊዜ ከባሕር ዳርቻ እንደሚለቀም ባለ ቀለም ጠጠር የሚቆጠር አይደለም። ከብዙ ቁፋሮ በኋላ እንደሚገኝ ውድ ማዕድን በቁርጠኛነት ወሰነው ሲፈልጉ ብቻ የሚያገኙት ነው። ይህ ዓይነቱ ቁርጠኛነትና ውሳኔ የሚመጣው እግዚአብሔርንና ቃሉን ለማወቅ ከልብ ሲጓጉ ይሆናል።

እስቲ፣ የእግዚአብሔርን ቃል ለማወቅ የተወሰነ ፍላጎት ኖሮት መጽሐፍ ቅዱስን ለማጥናት የሚወስንን አማኝ ያስቡ። አንድ ማለዳ፣ ከወትሮው ቀደም ብሎ በመነሣት አንድ ብርጭቆ ሻይና መጽሐፉን ይዞ ይቀመጣል። እግዚአብሔር እንዲረዳው ይጠይቅና ማንበብ ይጀምራል። ነገር ግን ከጥቂት ጊዜ በኋላ እንቅልፍ እንቅልፍ ይለዋል። አስደናቂ

እውነቶችን ገና አላገኘም፤ ወይም “በረከት አልተቀበለም” ስለሆነም ደክሞና ተስፋ ቆርጦ ወደ መኝታው፥ ወይም ሬድዮ፥ ጋዜጣ ወይም መጽሐፍ ወደማንበብ ይሄዳል። ወይም መንፈሳዊ አሳብ የሚሰጡት ማብራሪያና ማስታወሻዎች ለማግኘት ይጥር ይሆናል።

ይህ ክርስቲያን ስለ እግዚአብሔር ያለው ያ ረሃብ የት ነበር? ቀደም ሲል ረሃቡ ኖሮት ቢሆን፥ በቀላሉ ይረካ ነበር። ሌሎች ይበልጥ የሚጠቅሙ የመሰሉ ነገሮች መጽሐፍ ቅዱሱን እንዲዘጋ አደረጉት። “ለማጥናት ብሞክርም ልረዳው አልቻልኩም” በማለት ራሱን አታልሎ ይሆናል። መጽሐፉን ያነበበው እንዲገባው ደጋግሞ ጥረት ማድረግ የሚገባው ቦታ እስከሚደርስ ድረስ ብቻ ነው። ጥረት የሚያሻው ነገር መሆኑን ሲረዳ ተወው። በጥረቱ እንዲገፋ የሚያደርግ የማይረካ ርሀብ አልነበረበትም። የተራብ ልብ የሌለው ሰው፥ መጽሐፍ ቅዱስን ሊማር ወይም ሊረዳ በፍጹም አይችልም።

3. ታዛዥ ልብ (መዝ. 119፡98-100)። መጽሐፍ ቅዱስን በእውነት ለመረዳት ይቻለን ዘንድ፥ እግዚአብሔር ስለ ፈቃዱ የሚያሳየንን ለመታዘዝ ፈቃደኞች መሆን ይኖርብናል። መጽሐፍ ቅዱስ ትንታኔን ብቻ ሳይሆን የኛን ምላሽ ይሻል። ለመታዘዝ ፈቃደኞች ካልሆንን ወደ ሙሉው እውነት ለመድረስ አንችልም። የማይታዘዝ ልብ ማለት፥ ለግንዛቤ የተዘጋ በር ማለት ነው። ለታዛዥ ልብ ግን የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጓሜ ክፍት ይሆንለታል።

እግዚአብሔር የሚፈልገው ለመታዘዝ የተዘጋጀ ልብን እንጂ፥ ምንም እንኳን የማይገኝበትን ድርጊት አይደለም። እግዚአብሔር ቃሉን ሊያስተምረን የሚጀምረው ለተወሰነ ጊዜ ያህል ያለምንም እንኳን በፍጹምነት ከተከተልነው በኋላ አይደለም። ልባችንን አይቶ ተገቢውን ለማድረግ የተዘጋጀን መሆን ያለመሆናችንን ያውቃል። ልባችን ዝግጁ ከሆነ እርሱ ሊያስተምረን ተዘጋጅቷል።

መማርና መታዘዝ ደረጃ በደረጃ አብረው የሚጓዙ ናቸው። እግዚአብሔር አንድን ነገር ቢያስተምረኝና እኔም ብታዘዘው ይበልጥ እንዲያስተምረኝ እጠብቃለሁ። እንቢተኛ ከሆንኩ ግን እንኳን በመንፈሳዊው በሌላውም እውቀት ለማድረግ መጠበቅ የለብኝም። ብዙ እውነቶች ይኖሩኝ ይሆናል፤ ሆኖም አስፈላጊው መንፈሳዊ እውነት ይሰወርብኛል። ብዙ በመመገብ ሆዴን ለመሙላት ብችልም ከምግቡ የማገኘውን ሥውር አልሚ ንጥረ-ነገር ከሰውነቴ ማዋሐዱ ግን አይቻለኝ ይሆናል። በእያንዳንዱ ደረጃ መታዘዝ ከሌለ፥ የእግዚአብሔርን ቃል በማወቅ ረገድ የሚደረግ ተጨማሪ እርምጃ ወይም እድገት ሊኖር አይችልም።

4. የተገራ ልብ (ማቴ. 7:17)። የተገራ ልብ ያለው ሰው፣ የጀመረው ነገር ከባድ ቢሆን እንኳን በጽናትና በትዕግሥት ያከናውነዋል። ለከፍተኛ ጉዳይ ቅድሚያ በመስጠት፣ ሌሎቹን የሚፈልጋቸው ቢሆኑ እንኳን ያስወግዳቸዋል። ተግባሩን ለማከናወን ረጅም ጊዜ የሚወስድበት ቢሆንም፣ የሚሠራው ትክክል መሆኑን ያውቃልና በሌሎች ነገሮች አይዋጥም። መጽሐፍ ቅዱስን ለመማር እንደዚህ ያለ ልብ ነው የሚያስፈልገው።

ልብን የመግራቱ ጉዳይ ከውስጥ የመነጨ መሆን አለበት። ሰው መጽሐፍ ቅዱስን ያጠና ዘንድ ማንም ሊያስገድደው አይችልም። አንዳንድ ጊዜ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት የሚወደድ፣ እንደውም የደስታ ስሜት የሚፈጥር ሆኖ እናገኘው ይሆናል፤ ሁልጊዜ ግን አይደለም። አንዳንድ ቀን አዳዲስ እውነቶች በሐሴት ቢሞሉንም፣ በሌሎቹ ቀናት ግን እንደዚህ አይሆንም። ግባችን በቶሎ ወይም በቀላሉ የሚደረስበት ባይሆንም፣ የልብ መገራት ወይም መሻቱ ካለን እንተጋበታለን።

ብዙ ክርስቲያኖች የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ጀምረዋል። አንድ፣ ሁለት ወይም ሦስት ክፍለ-ትምህርቶችን አከናውነዋል። እነዚህ ትምህርቶች ለሌላ የመደቡትን ጊዜ የሚሻመባቸውና ሁልጊዜ የማያረኩ ስለሆኑ ይተዋቸዋል። የእኛም አመለካከት ይህ ከሆነ የእግዚአብሔርን ቃል ለመማር መፈለጉ ወይም የተወሰነ የጥናት መርሃ ግብር (ፕሮግራም) መጀመሩ ዋጋ የለውም። ኢየሱስ ያለው እኮ “ፈልጉ ታገኛላችሁ” ነው እንጂ “በዕድል ወይም በአጋጣሚ ታገኛላችሁ” አይደለም።

5. የሚማር ልብ (ኢሳ. 50:4)። የሚማር ልብ ዘወትር ሊማር የተዘጋጀና በዚያው የሚቀጥል ነው። በጭራሽ “በቂ እውቀት አለኝ” አይልም። ይልቁንም ገና ብዙ መረዳት የሚገባው ነገር እንዳለ በማወቅ፣ በማንኛውም ጊዜ አዲስ እውነት ለማግኘት በናፍቆትና በትሕትና ይዘጋጃል።

ከሌሎች ለመማር ዝግጁ ነው። ምናልባት ከእግዚአብሔር ለመማር እንሻ ወይም እናስብ ይሆናል። ነገር ግን ከሌላ ወንድም ወይም እህት ለመማር ፈቃደኞች ነን? በተለይም እኛ የተሳሳትነው ነገር ኖሮ፣ ያ ወንድም ወይም ያቺ እህት ልክ ቢሆኑ። ይህ ፈተና ለመማር መሻት ያለውን ልብ ለይቶ ያመለክታል።

ሁላችንም ስለ እግዚአብሔር ቃል፣ ስለ ትምህርተ-ሃይማኖት [Doctrine] እና ስለ ብዙ ምንባቦች ትርጉም፣ እስተሳሰብና እምነት አለን። እነዚህን አሳቦች ወይም ግንዛቤዎች ከየት አገኘናቸው? ብዙዎቹ ከሰማናቸው መልእክቶች፣ ካነበብናቸው መጻሕፍትና ከሌሎች የተገኙ

አስተሳሰቦች ናቸው። አንዳንዶቹ እምነቶቻችን ትክክል፣ ሌሎቹ ስሕተት፣ አንዳንዶቹ ደግሞ በከፊል ብቻ ትክክል ሊሆኑ ይችላሉ። ግን “ስሕተተኛ ልሆን እችላለሁ” ለማለት ፈቃደኞች ካልሆን፣ ልባችን በሙላት ለመማር የተዘጋጀ አይደለም። መጽሐፍ ቅዱስን በታላቅ ትጋት ብናጠናም፣ ልባችን ለጌታ አስተምህሮ የተከፈተ አይደለም።

ትሁትና ለመማር የተዘጋጀ ልብ እግዚአብሔር እውነቱን የሚያሳየው ወይም የሚገልጥለት ነው።

መጽሐፍ ቅዱስን ለመረዳት ከፈለግን፣ እነዚህ አምስት መንፈሳዊ የብቃት ወይም የዝግጁነት መመዘኛዎች ጠቃሚዎቻችን ናቸው። እነሱን የእኛ ባደረግናቸው መጠን በይበልጥ ለመማር እንችላለን። ከፈለግናቸው እግዚአብሔር እንዲሰጠን ልንጠይቅ ይገባል። ስንጸልይ እንኳን መጽሐፍ ቅዱስን ማጥናት አለብን። የምናጠናው በሙሉ ፍላጎትና በጸሎት ከሆነ፣ እግዚአብሔር በሚያስተምረን ስፍራ እንሆናለን። እርሱም ያስተምረናል።

በትክክል የመረዳት ጥቅም

የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች፣ መጽሐፍ ቅዱስ እንዴት ነው መተርጎም ያለበት፣ ወይም ትርጓሜ ሊሰጠው የሚገባ? በሚለው ጉዳይ ብዙ አስበዋል፣ አጥንተዋል፣ ደግሞም ጽፈዋል። ትክክለኛ ትርጓሜ አንገብጋቢ በመሆኑ ይህን የመሰለው ጥረት አስፈላጊ ነው።

ብዙ ጥቅሶች ለእኛ ግልጥ አይደሉም። አንድ ጊዜ ብቻ ሳይሆን፣ ደጋግመን ብናነባቸውም ትርጉማቸው አይመጣልንም። ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ትርጉሞችን ልናይባቸው እንችላለን። “ይህን ወይም ያን ማለቱ ይሆናል” እንላለን። አንዳንድ ጊዜ ለአንድ ጥቅስ አንድ ትርጉም እንኳን መስጠት እስኪሳነን ድረስ ለመረዳት ይቸግረናል። በዚያም ሆነ በዚህ ፍቺውን ግልጥ ለማድረግ ማብራሪያ የሚያስፈልገን መሆኑን እንገነዘባለን።

ሁለት አስቸጋሪ ጥቅሶች

ለምሳሌ፡- “ከማያምኑ ጋር በማይመች አካሄድ አትጠመዱ” (2ኛ ቆሮ. 6፡14) የሚለውን ዓረፍተ ነገር ልብ ይበሉ። አንድ አማኝ፣ ከማያምን ጋር ስለሚኖረው ጋብቻ ነው የሚያመለክተው ጥቅሱ? ወይስ አማኝ፣ ከማያምን ጋር የሥራ ጓደኝነት እንዳይኖረው ይከለከላል? ወይስ የሚያምኑና የማያምኑ ተቀላቅለው በሚገኙባቸው ድርጅቶች ወይም ኅብረቶች ውስጥ ክርስቲያን እንዳይከፈል ያግዳል? “የማይመች አካሄድ” ምንድነው? እንዴትስ እንረዳለን?

“አቤቱ ሙታን የሚያመሰግኑህ አይደሉም” ማለትስ ምን ማለት ነው (መዝ. 115፡17)? አማኞች ከሞቱ በኋላም ቢሆን እግዚአብሔርን አያመልኩትም ማለት ነውን? ስለዚህ ዓረፍተ ነገር ግልጥ ግንዛቤ አለን?

እነዚህ ሁለቱና ሌሎች እያሌ ጥቅሶች ትርጓሜ ይሻሉ፤ ነገር ግን እንዴት ነው ትክክለኛውን ትርጉም የምናገኘው? ስለ አንድ ጥቅስ በምናሰላሰልበት ወቅት የተወሰነ አሳብ ወደ አእምሯችን ይመጣ ይሆናል። ነገር ግን እርስዎ አንድ አሳብ ሲኖርዎ፣ እኔ ሌላ ይኖረኛል። ታዲያ እንዴት ነው ትክክለኛውን የምንለየው? ይህ ነው የትርጓሜ ችግሩ።

እርስ በርስ መግባባት

ቋንቋን ለመግባቢያነት እንጠቀምበታለን። አንድ ሰው ከሌላው ጋር ለመግባባት ከፈለገ፣ የመልእክቱን ትርጉም ግልጥ ለማድረግ ሲል ይናገራል፣ ይጽፋል፣ ይዘምራል፣ ወይም አንዳንድ ድርጊቶችን ያሳያል። ከመጨረሻው መንገድ በስተቀር በሁሉም የመግባቢያ ዘዴዎች ቃላትን

ይጠቀማል። በዚህ ጊዜ ሌላው ሰው የቋንቋውን ትርጉም በትክክል የሚረዳ ከሆነ መግባባት ይኖራል።

ነገር ግን ብዙ ጊዜ አንዳችን ሌላችንን በተሳሳተ ሁኔታ ነው የምንረዳው። አንድ ሰው፣ “ዶሮን ሲያታልሷት፣ በመጫኛ ጣሷት” ብሎ ሲናገር ለመጀመሪያ ጊዜ ብሰማ፣ ምን ማለቱ እንደሆነ አይገባኝ ይሆናል። አሁን ግን ይህ ዘይቤያዊ አነጋገር እንደሆነ እረዳለሁ። “ዶሮን ሲያታልሷት በመጫኛ ጣሷት” የሚለው ዘይቤ ትርጉም “ማሞኘት” ወይም “ማሸፍ” ነው። ይህን መረዳት የሚቻለው በቋንቋ መግባባት ሲኖር ይሆናል። ስለዚህ እርስ በርሳችን ለመግባባትና መጽሐፍ ቅዱስንም ለመረዳት ቋንቋን ማወቅ ይኖርብናል።

ቋንቋን ለመረዳት የሚያግዙ መርሆች አሉ። ከነዚህ ብዙዎቹ ለመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ያገለግላሉ። የመጽሐፍ ቅዱስን ቋንቋ በተመለከተ የተወሰኑና ልዩ መመሪያዎችም አሉ። በማናቸውም የእውቀት ዘርፍ፣ ንድፈ አሳብና ተግባርን መማር ይገባናል። የመጽሐፍ ቅዱስ አተረጓጎምም በአብዛኛው ይህን መርህ ይከተላል። የአተረጓጎም መመሪያዎች ጥናት “ኸርማኒዩቲክስ” [Hermeneutics] ይባላል። እነዚህን መመሪያዎች ተግባራዊ የማድረግ ሂደት ደግሞ “ኤክሰጂሰስ” [Exegesis] ወይም “መተርጎም” ይባላል። አንድ ሰው ትርጓሜውን ለሌሎች የሚያስተላልፍበት ሁኔታ “ማብራራት” ይባላል። በዚህ መጽሐፍ በቅድሚያ የአተረጓጎም መመሪያዎችን የምናጤን ሲሆን፣ መመሪያዎቹ በተግባር የሚተረጎሙበትን ሁኔታም ለመመልከት እንሞክራለን።

የትክክለኛ መርህ ጠቃሚነት

አንድ ሰው የሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ 15:28-29ን አንብቦ፣ ይህ ክፍል ለውይይት የሚያነሳው ጥያቄ ደኅንነትን በተመለከተ እንደሆነ ይረዳል እንበል። የሚያነበው የቤተ ክርስቲያን መሪዎች፣ ከአሕዛብ ወገን ለሆኑ የአንጾኪያ አዲስ ክርስቲያኖች “ስለ አስፈላጊ ነገሮች” ያስተላለፉትን መልእክት ነው። መልእክቱም “ለጣዖት ከተሰዋ፣ ከደምም፣ ከታነቅም፣ ከዝሙትም ትርቁ ዘንድ” ይላል። ሰውዬው ይህን እንዳነበበ፣ አንድ ሰው የሚድነው ከነዚህ ነገሮች በመራቅ ነው ብሎ ይደመድም ይሆናል።

ከያዕቆብ መልእክት ደግሞ “ሰው በእምነት ብቻ ሳይሆን በሥራ እንዲጸድቅ ታያላችሁ” (ያዕ. 2:24) የሚለውን መልእክት ያነብ ይሆናል። ይህ ክፍል፣ መዳን በሥራ ነው የሚለውን ማጠቃለያ ስለሚያጠናክርለት፣ ከእግዚአብሔር ቃልና የደኅንነት መንገድ ተሳስቶ፣ ሕይወቱን በዚያ እምነት ላይ ይገነባል። መጨረሻው እነዚህን ጥቅሶች በትክክል በመተርጎሙ ላይ የተመሠረተ ይሆናል። ይህን አንድ ሰው

ይፈጽመው ይሆናል ብለን ብንገምትም፤ አሳዛኙ እውነታ ግን ስሕተቱን ብዙዎች የሚፈጽሙት መሆኑ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስን በትክክል ለመተርጎም፤ ትክክለኛውን የአተረጓጎም መርህ መጠቀም አለብን። ራሳችን የፈጠርነውን ወይም ከሌላ ያገኘናቸውን ሌሎች የአተረጓጎም ስልቶች የመጠቀም መብት የለንም። ታዲያ ትክክለኛውን መርህ እንዴት ልናገኝ እንችላለን? አንዱ መንገድ፤ አዲስ ኪዳን እንዴት ብሉይ ኪዳንን እንደሚፈታው ማወቅ ነው። ሌላው መንገድ (መጽሐፍ ቅዱስ የተጻፈው በሰዎች ቋንቋ እንደመሆኑ) በአጠቃላይ የቋንቋን መመሪያ ለመረዳት የሚያገለግሉትን የቋንቋ ሕግጋት ማጥናት ነው።

አንድ ሰው “ጓደኛዬ የግንባር ሥጋ ነው” ብሎ ይናገራል እንበል። አንዳንድ ሰዎች ተናጋሪው የሚለው ነገር አይገባቸውም። አንዳንዶች፤ የተናጋሪው ጓደኛ ግንባራም ወይም ሥጋ የሌለው ከሲታ ነው ብለው ይረዱ ይሆናል። ተናጋሪው ግን ጓደኛው ድብቅ ነገር የማያውቅና ነገሩ ሁሉ ፊት ለፊት መሆኑን ነው በፈሊጣዊ አነጋገር የገለጠው። የዚህን ቃል ሙሉ ትርጉም የምንረዳው በሰውዬው ሌላ ንግግር ይሆናል። ይህ አገላለጽ የተሰኘ የቋንቋ ሕግ ሲሆን፤ ለመጽሐፍ ቅዱስ ትርጓሜ መሠረታዊ መርህ ነው።

ብዙዎቹ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጓሜ መመሪያዎች አጠቃላይ የቋንቋ ሕግጋት ናቸው። መጽሐፍ ቅዱስ ራሱ ይህን በብዛት ያረጋግጣል። ለምሳሌ፤ ኢየሱስ ደቀ መዛሙርቱን ከፈረሳውያን እርሾ እንዲጠበቁ አስጠነቀቃቸው (ማቴ. 16:6-12)። ደቀ መዛሙርቱ ግን አባባሉን ቃል በቃል ስለተረጎሙት መልእክቱን በትክክል አልተረዱም። በመሆኑም ጌታ እርሾ ያለው የፈረሳውያንን “ትምህርት” መሆኑን ማስረዳት ነበረበት። ይህ ተለዋጭ [Metaphor/መታፈር]* የሚባል የአነጋገር ዘይቤ ነው። ኢየሱስ “ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት” በማለት ተመሳሳይ ዘይቤ ተጠቅሟል (ዮሐ. 2:19-22)። “ቤተ መቅደስ” ያለው የራሱን አካል ነበር።

ስለዚህ እያንዳንዱ አማኝ፤ መጽሐፍ ቅዱስን የመፍታት ወይም የመተርጎም መብት ቢኖረውም፤ የግሉን ሕግጋት የመደንገግ ሥልጣን ግን የለውም። ቤት ማለት ሱቅ ነው ብሎ በመወሰን ስለ ቤት በሚናገርበት ጊዜ ሁሉ ይህን ትርጉም መጠቀም አይችልም። ይህን ማድረግ የሰዎች መግባቢያ የሆነውን መሣሪያ (ቋንቋን) ያበላሸዋል። መጽሐፍ ቅዱስ በሰው ቋንቋ እንዲጻፍ ያደረገው መንፈስ ቅዱስ ነው። ስለሆነም ቋንቋው በቋንቋ ሕግ መሠረት ሊተረጎም ወይም ሊፈታ ይገባል። ይህ በተለይ በራሱ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንደተገለጠው መሆን አለበት።

* አንድ ነገር በሌላ ተተክቶ የሚነገርበት ዘይቤ።

መነሻ ነጥብ

እያንዳንዱ ከንዋኔ መነሻ ነጥብ ሊኖረው ይገባል። መጽሐፍ ቅዱስን ማጥናት በምንጀምርበት ጊዜ፣ ስለ መጽሐፉ ባለን እምነትና በአጠናኑ ትክክለኛ ሥርዓት እንጀምራለን።

አንዳንድ ሰዎች ይህን ማድረግ እንደሌለብን ይነግሩናል። መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ወይም እውነት ይሁን፣ አይሁን እምነት ሳይኖረን በተከፈተ አእምሮ ልንቀርበው ይገባል ይላሉ። እንደነርሱ አባባል ከሆነ፣ መጽሐፍ ቅዱስን አጥንተነው ስለ ራሱ እንዴት እንደሚያረጋግጥልን መመልከት ይኖርብናል። የእግዚአብሔር ቃል ከሆነ፣ መሆኑን ራሱ ያሳያል ማለታቸው ነው።

ይህ መንገድ ለመጽሐፍ ቅዱስ አጠናን የሚያስኬድ ቢሆንም፣ በዚህ መጽሐፍ የምጠቀምበት የአቀራረብ ስልት ግን አይደለም። በመጀመሪያ ደረጃ፣ በፍጹም የተከፈተ አእምሮ ማግኘት አይቻልም። ስለ መጽሐፍ ቅዱስ አንዳች ነገር የሚያውቅ ማንም ሰው የተወሰነና ጠንከር ያለ እምነት አለው። በሁለተኛ ደረጃ፣ ያን የመሰለ አቀራረብ ለዓላማችን የሚሆን በጣም ትልቅ መጽሐፍ ይፈልጋል። በሦስተኛ ደረጃ፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን ቀደም ሲል ይህን አቀራረብ ተጠቅመው፣ መጽሐፉ ከእግዚአብሔር መሆኑን በጥልቀትና በብቃት አረጋግጠዋል።

መሠረታዊ እምነቶቻችን

ለዚህ ጥናት ጠቃሚ ከሆኑት መሠረታዊ እምነቶች እንጀምራለን። የወንጌል አማኝ የሆኑ ክርስቲያኖች ሁሉ ከመጽሐፍ ቅዱስ ምንነት ጋር በተያያዙ ጉዳዮች ላይ የጋራ እምነት አላቸው። የመጽሐፍ ቅዱስ አጠናን ዘዴን በተመለከተ ያሉት አመለካከቶች ግን በሁሉም ዘንድ በእኩል ተቀባይነት አያገኙ ይሆናል። ቢሆንም እነዚህ አመለካከቶች ተገቢነት ያላቸው መሆናቸውን እንደማሳይ ተስፋ አደርጋለሁ።

1. መጽሐፍ ቅዱስ (ብሉይም ሆነ አዲስ ኪዳን) የእግዚአብሔር ቃል ነው። መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር እስትንፋስ ስለሆነ ከሌሎች መጻሕፍት ሁሉ ይለያያል። በቀላሉ ለመግለጥ፣ መጽሐፍ ቅዱስ የሚለው እውነት ሁሉ እግዚአብሔር የሚለው ነው። መጽሐፍ ቅዱስን በእውነት ለመረዳት፣ እግዚአብሔር ለሰው ሁሉ፣ ለርስዎም ጭምር የተናገረው ቃሉ መሆኑን ማመን ይኖርብዎታል። የመጽሐፍ ቅዱስ ገለጣዎች የሚታሰቡና ሥልጣን ያላቸው በመሆናቸው፣ ያለ ጥያቄ ሊደገፉባቸው ወይም ሊያምኗቸው መቻልዎን ሊያረጋግጡ ይገባል።

ይህ እምነት ለመጽሐፍ ቅዱስ ጥናታችን መሠረታዊ ስለሆነ በአጠቃላይ አቀራረባችን ላይ ተጽዕኖ አለው፤ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት፣ ስልት ብቻ አይደለምና። የእምነት አቅጣጫ፣ መጽሐፉን ለመረዳት ወሳኝ ነው። በዚህ ጉዳይ ላይ ጥርጣሬ ካለዎት ጥናቱን ከመጀመርዎ በፊት ሊያስወግዱት ይገባል። እግዚአብሔር እውነቱን እንዲያመለክትዎ ይጠይቁት፤ በተጨማሪም በዚህ ጉዳይ የሚረዱዎትን መጻሕፍት ያንብቡ።

እዚህ ላይ ጥንቃቄ ማድረግ ይኖርብናል። አንድ ሰው መጽሐፍ ቅዱስ ይላል ብሎ ያሰበውን እግዚአብሔር አይለው ይሆናል። ብዙ ሰዎች ደካማ ወይም የማይዛመዱ ግንዛቤዎች አሏቸው። መጽሐፍ ቅዱስን በማመናችን ብቻ እስተሳሰባችን ወይም ስለ አንድ ጥቅስ ያለን መረዳት ትክክል ነው ማለት አይደለም። መጽሐፍ ቅዱስን በጥንቃቄ መተርጎማችንን አስፈላጊ ከሚያደርጉት ዋና ዋና ምክንያቶች አንዱ ይህ ነው።

2. መጽሐፍ ቅዱስን በትርጉሞች በሚገባ ለመረዳት ይቻላል።

አንዳንድ ክርስቲያኖች፣ የመጽሐፍ ቅዱስን በቂ ትርጓሜ (ፍች) ለማግኘት የሚቻለው በዕብራይስጥና በግሪክኛ የተጻፈውን መጽሐፍ በማጥናት ብቻ ነው ብለው ያምናሉ። እውነቱ ግን፣ ከክርስቶስ ጊዜ ጀምሮ አብዛኞቹ አማኞች፣ መጽሐፍ ቅዱስን ያወቁት በትርጉም ብቻ ነው። ዛሬም ቢሆን በዓለም ካሉት ክርስቲያኖች መካከል የመጀመሪያዎቹን ቋንቋዎች በሚያውቁ ጠቢባን የተዘጋጁትን ጽሑፎች ለማንበብ ዕድሉ ያላቸው፣ በጣም ጥቂቶቹ ብቻ ናቸው። እንደ ማብራሪያና መፍቻ ያሉ ለመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት አጋዥነት የተዘጋጁ መርጃ መጻሕፍት በብዙዎቹ ቋንቋዎች የሉም፤ ወይም ዋጋቸው እጅግ ውድ ነው። ታዲያ እግዚአብሔር አብዛኞቹ ክርስቲያኖች በሚገባ በማይረዱበት አኳኋን ቃሉን ያዘጋጃል? አይደለም! ትርጉሞች መሠረታዊዎቹን የመጽሐፍ ቅዱስ ፍቺዎች ያስተላልፋሉ።

ይህ ማለት ግን ምሁርነት አይጠቅምም ማለት አይደለም። ትምህርት ጠቃሚና ዋጋ ያለው ነው። በመማር፣ በተለይ በአተረጓጎም ላይ የሚከሰቱ ክባድ ችግሮች ለማስወገድ የሚረዳንን ተጨማሪ እውቀትና ጠቃሚ ግንዛቤ እናገኛለን። ያም ባይቻል፣ ያለዎትን ትርጉም መጽሐፍ ቅዱስ በማጥናት፣ ትክክለኛ መረዳትን ለማግኘት ሊጥሩ ይችላሉ።

በርግጥ መጽሐፍ ቅዱስ በመጀመሪያ የተጻፈው በአብዛኛው የዓለም ሕዝብ የአፍ መፍቻ ቋንቋ አይደለም። ብሉይ ኪዳን (በአርማይክ ቋንቋ ከተጻፉት ጥቂት ክፍሎች በስተቀር) በዕብራይስጥ የተጻፈ ሲሆን፣ አዲስ ኪዳን ደግሞ በግሪክኛ ነው። ስለዚህ የምንጠቀምባቸው መጽሐፍ ቅዱሶች የተጻፉት በእንግሊዝኛ፣ በህንድኛ፣ በታሚል፣ በአማርኛ፣ በእስፓኝ፣ በቻይንኛ ወይም በሌሎች የተለያዩ ቋንቋዎች ቢሆንም ያው ትርጉሞች መሆናቸው የተረጋገጠ ነው። አብዛኛዎቹ ትርጉሞች ለእግዚአብሔር አገልግሎት በተሰጡ ጠቢባን ክርስቲያኖች በጥንቃቄና

በጻሎት የተዘጋጁ ስለሆኑ፤ እንዲህ ባሉት መጻሕፍት እምነት ሊኖረን ይችላል። አንዱ ምሳሌ ከክርስቶስ ልደት በፊት በ280 ዓ.ዓ. ብሉይ ኪዳን ወደ ግሪክኛ የተተረጎመበትና “ሰፕቱዋጂንት” የተባለው ነው። ብዙ ጊዜ አዲስ ኪዳን የሚጠቅሰው በዕብራይስጥ ቋንቋ ከተጻፈው መሠረታዊ መጽሐፍ ይልቅ ከዚህኛው ትርጉም ነው። ማቴዎስ 13: 14-15፤ ሉቃስ 3: 4-6 እና ሮሜ 15: 12 የእነዚህ ምንባቦች ምሳሌዎች ናቸው።

ይሁን እንጂ አንዳንዶቹ ትርጉሞች በጥንቃቄ የተዘጋጁ አይደሉም። አንዳንዶቹም መጻሕፍቱ እስትንፋሱ-እግዚአብሔር ስለመሆናቸው ሙሉ እምነት በሌላቸው ሰዎች የተተረጎሙ ናቸው። ስለዚህ የሚገለገሉበትን ትርጉም ለይተው ማወቅ አለብዎት። ጥንቃቄው ከሌሎቹ ቋንቋዎች ይልቅ ብዙ ትርጉሞች ባሉት እንግሊዝኛ ላይ በጣም አስፈላጊ ይሆናል።

3. መጽሐፍ ቅዱስ አንድ ነው። ብሉይም ሆነ አዲስ ኪዳን እግዚአብሔርን በመግለጥ ረገድ የሚቃረን ነገር የለባቸውም። ይልቁንም አንዱ የሌላው ማሟያ ናቸው። ብሉይ ለአዲስ ኪዳን ሲያዘጋጅለት፤ አዲስ ደግሞ ብሉይን ይፈጽመዋል።

በመገለጥ ውስጥ ተከታታይነትና እድገት አለ። ብሉይ ኪዳን ከፊልና “ብዙ የተለያዩ መንገዶች” የተሰጠ ሲሆን፤ የመጨረሻ መገለጥ የተመዘገበው ግን በክርስቶስ በኩል በአዲስ ኪዳን ነው። ምንም እንኳን ምስሉ ከፊልና ግልጥ ያልሆነ ቢሆን፤ ክርስቶስ የብሉይ ኪዳንም መካከለኛ ነው። መጽሐፍ ቅዱስን የምንረዳው ክርስቶስንና በርሱም በኩል የሆነውን የእግዚአብሔር የመቤዠት ዕቅድ በአጠቃላይ ስናይ ብቻ ነው። (የዚህን መጽሐፍ ምዕራፍ 21 ይመልከቱ።)

4. መጽሐፍ ቅዱስ የራሱ ተርጓሚ ነው። ይህ ማለት አንዱ ጥቅስ በሌላው ላይ ብርሃን ይፈነጥቅበታል ማለት ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ትርጓሜ ሂደት ወቅት ጥቅስን ከጥቅስ ማገናዘብ መሠረታዊ ጉዳይ ይሆናል። ግልጥ ዓረፍተ ነገሮች፣ ግልጥ ያልሆኑትን ለማብራራት ያግዛሉ። ቃል በቃል የሆኑ አባባሎች ፈሊጣዊዎቹን ይገልጧቸዋል። የአዲስ ኪዳን ታሪክና ትምህርት የብሉይ ኪዳንን ትንቢት ይገልጻል።

ይህ ዓይነቱ ማነጻጸር መከናወን ያለበት በዘፈቀደ ወይም ደስ እንዳለን ሳይሆን በጥንቃቄ ነው። ለምሳሌ አንድ ሰው “ማንም ከእናንተ ያለውን ሁሉ የማይተው ደቀ መዝሙራ ሊሆን አይችልም” (ሉቃስ 14: 33) የሚለውን ያነባል። ይህን ጥቅስ “ያለህን ሁሉ ሽጠህ ለድሆች ስጥ፤ . . . መጥተህም ተከተለኝ” (ሉቃስ 18: 22) ከሚለው ጋር በማነጻጸር፣ ሚስትና አምስት ልጆች ቢኖሩትም፤ ያለውን ሀብትና ንብረት በሙሉ ለመተው ይወስናል። ይህን ካደረገ በኋላ ግን ቤተሰቡን የሚያስተዳድርበት

ምንም ነገር ስለማይኖረው በሌሎች ችሮታ ወይም እርዳታ ላይ የሚደገፍ ይሆናል። ይህ ሰው ትክክል ባልሆነ መንገድ ነው ጥቅስን ከጥቅስ ጋር ያገናኘበው። በ1ኛ ቆሮንቶስ 16:2፤ በ1ኛ ጢሞቴዎስ 5:8፤ 6:17-19 እና በሌሎችም ክፍሎች የተጻፈውን እውነት አልተረዳም። ለዚህ ነው ስለ ራሱ ብርሃን ይሰጠን ዘንድ መጽሐፍ ቅዱስን በጥንቃቄ መመልከት የሚኖርብን። (የዚህን መጽሐፍ ምዕራፍ 12 ይመልከቱ።)

5. የመጽሐፍ ቅዱስ ቋንቋ በአብዛኛው የተለመደ ሰብአዊ ቋንቋ ነው። በአንድ ወቅት፣ አዲስ ኪዳን በሰማያዊ ወይም መንፈሳዊ ግሪክኛ ቋንቋ እንደተጻፈ ይገመት ነበር። በኋላ ግን፣ አዲስ ኪዳን የተጻፈው በመጀመሪያው ክፍለ ዘመን በነበረ የተለመደ ቋንቋ መሆኑ ታውቋል። የዘመኑ የዕብራውያን ባህል በቋንቋው ላይ ተጽዕኖ ስላሳደረበት፣ የተለዩና አያሌ የአይሁድ አባባሎች ይገኙበታል (የዕብራይስጥን ፈሊጣዊ አነጋገር በምዕራፍ 17 ውስጥ እናየዋለን)። የጋራ ትርጉም የነበራቸው አንዳንድ ቃላት ቢኖሩም፣ በመጽሐፍ ቅዱስ የተለያዩ ትርጉም ከተሰጣቸው መካከል ለምሳሌ ‘ኤክሌሲያ’ (“ቤተ ክርስቲያን”)፣ ‘አጋፓኦ’ (“ማፍቀር”) የተሰኙት ይገኙባቸዋል። ትንቢት የሚነገርበት ቋንቋም የወደፊቱን በኃላፊ ጊዜ ስለሚናገር ልዩ ባሕርያት አሉት።

ይሁን እንጂ የመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፊዎች በአብዛኛው የተገለገሉት በተለመደው ቋንቋ ስለሆነ እንደ ስም፣ ግሥ ወዘተ. የመሳሰሉ የንግግር ክፍሎችን በቋንቋ አገባብ መሠረት ተጠቅመውባቸዋል። እንደውም ከዘይቤያዊ አነጋገሮቻቸው ብዙዎቹ የኛን ይመስላሉ። መጽሐፍ ቅዱስ ስለሚያጮበጭቡ ዛሬች ወይም ስለሚሰቁ ተራሮች ሲናገር ለመረዳት ችግር አይኖርብንም። ቀድሞውኑ የምናውቀውን ቋንቋ ፍሬ ነገሮች ልንደርስባቸው እንዲሁም የተለመደውን የቋንቋ ሕግ በሥራ ላይ ልናውል እንችላለን።

6. ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ያለን መረዳት ለመልእክቱ በሚኖረን ታማኝ፣ አስተዋይና ታዛዥ ምላሽ የሚገለጥ መሆን አለበት። የእግዚአብሔር ቃል የተሰጠው “የእግዚአብሔር ሰው ፍጹምና ለበጎ ሥራ ሁሉ የተዘጋጀ ይሆን ዘንድ” ነው (2ኛ ጢሞ. 3:17)። በማንኛውም ረገድ ቢሆን መጽሐፍ ቅዱስን መረዳቱ ቴክኒካዊና ንድፈ-አሳባዊ ብቻ አይደለም። እውነቱ ለአእምሮችን ግልጥ በሆነልን ጊዜ ፈቃዳችን መልስ መስጠት አለበት። እውቀትና መታዘዝ ሊለያዩ አይችሉም። የምንማረው ለማድረግ ይቻላን ዘንድ ነውና ያን እስካላደረግን ድረስ በእውነት አልተማርንም።

7. መጽሐፍ ቅዱስን ለመረዳት የመንፈስ ቅዱስ አስተማሪነት አስፈላጊ ነው። ኢየሱስ ስለ መንፈስ ቅዱስ ሲናገር፡- “ወደ እውነት ሁሉ ይመራችኋል” (ዮሐ. 16:13) ብሏል። ጳውሎስ ደግሞ መንፈሳዊ ነገሮች

“በመንፈስ የሚመረመሩ” ስለመሆኑ ጽፏል (1ኛ ቆሮ. 2:14)። የመጽሐፍ ቅዱስ እውነቶች በውስጡ ከሚገኙ መረጃዎችና ገለጣዎች ርቀው የሚሄዱ ናቸው። የመጽሐፍ ቅዱስ መሠረታዊ ትርጉም መንፈሳዊ እንደመሆኑ፣ ያን ትርጉም ለማግኘት በመንፈስ ቅዱስ ልንማር ይገባናል።

ከላይ የተጠቀሱት ሰባቱ የእምነት አሳቦች፣ መጽሐፍ ቅዱስን ለመረዳት ወሳኝ መሠረት ይሆናሉ ብዬ አምናለሁ። አሁን ደግሞ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናታችንን ስንጀምር ሊኖሩን የሚገቡ መሣሪያዎችን እንመለከታለን።

ትክክለኛ መሣሪያዎችን መጠቀም

ብዙ ሰዎች፣ እንደ መጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ያሉ መርጃ መጻሕፍት፣ ለመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት አስፈላጊ መሣሪያዎች እንደሆኑ ይገምቱ ይሆናል። እነዚህ መርጃ መጻሕፍት የምሁራንን ጥልቅ እውቀት የሚያካፍሉን በመሆናቸው ጠቃሚነታቸው አያጠራጥርም። ነገር ግን ብዙ ክርስቲያኖች፣ በተለይም በዝቅተኛ የኑሮ ደረጃ የሚገኙት፣ እነዚህን መርጃ መጻሕፍት ሊያገኟቸው አይችሉም። ታዲያ ሰዎቹ እነዚህን መርጃ መጻሕፍት እስኪያገኙ መጽሐፍ ቅዱስን ከማጥናት ታቅበው ይቆዩ? እንዲያ ከሆነ ብዙዎች ለዘላለም መጠበቅ ሊኖርባቸው ነው።

በተጨማሪም እነዚህን የመርጃ መጻሕፍት በተሳሳተ መንገድ፣ በተለይም የግል ጥናትን እንዲተኩ አድርጎ መጠቀም ጉዳት አለው። ይህ መጀመሪያውን የታኘከን ምግብ እንደመብላት ይቆጠራል። እንዲህ ካለው ምግብ የተወሰነ ጥቅም እንደምናገኝ አያጠራጥርም። የምናጣውን ግን ያስቡት፤ አካላችን ከማኘክ የሚያገኘው ጠቀሜታ፣ ጥሩ ምግብ ከማጣጣም የሚገኘው ደስታ... ወዘተ.። በመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ጊዜ ሌሎች ያዘጋጁትን ብቻ በማንበብ የምናጣው ነገር ከዚህም ይልቃል። መጽሐፍ ቅዱስን በማጥናትና በቀጥታ ከጌታ በመማር ከምናገኘው ሊበልጥ የሚችል አንድም በረከትና ደስታ የለም።

አንዳንድ መርጃ መጻሕፍት የአዘጋጆቻቸውን አመለካከቶች የሚያቀርቡ በመሆናቸው ጉዳት አላቸው። አመለካከቶቹ ወይም መግለጫዎቹ የእግዚአብሔር ቃል አይደሉም። እንደ ብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች እምነት፣ ከነዚህ መጻሕፍት ጥቂቶቹ ወደተሳሳተ አሳብ የሚመሩ ናቸው።

ከግል ጥናት የሚያገኙትን ጥቅም ላለማጣት፣ ሌሎች መጻሕፍትን የሚያነቡት ጥናቱን አስመልክቶ የግልዎን ካከናወኑ በኋላ ይሁን። ሌሎቹ መጻሕፍት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የማያገኟቸውን መረጃዎች በመስጠት ይረዱዎ ይሆናል። ለምሳሌ ሰዎችንና ቦታዎችን በተመለከተ ተጨማሪ መረጃ ይሰጣሉ። ከዚህም ሌላ ለመረዳት አስቸጋሪ የሆኑ ምንባቦችን በማብራራት ያገለግላሉ።

መሠረታዊ መሣሪያዎች

መርጃ መጻሕፍት ለመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት ወሳኝ ካልሆኑ፣ ታዲያ የምንፈልጋቸው መሠረታዊ መሣሪያዎች ምንድናቸው?

1. መሠረታዊ የጥናት መጽሐፍ ቅዱስ [Study Bible]። እርግጥ፣ በአንድ በኩል መጽሐፍ ቅዱስ የምናጠናው እንጂ፣ ራሱ የጥናት መሣሪያ አይደለም። ሆኖም ከመጽሐፍ ቅዱስ የጥናት መሣሪያዎች ጋር አብሮ የሚመረጥ መሆኑን እንረዳለን። መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ምልክት ማድረጉን ካልፈለጉ ማስታወሻ ደብተር ለማዘጋጀትዎ እርግጠኛ ይሁኑ።

የትኛው የመጽሐፍ ቅዱስ እትም ይመረጣል? የቀደሙት እትሞች የተጠቀሙበት ቋንቋ በዘመኑ የነበረውን በመሆኑ ለዛሬ አንባቢዎች ይከብዱ ይሆናል። በቀደሙት እትሞች ራሳቸው ትርጉም የሚሹ ብዙ ቃላትና አባባሎች አሉ። አንዳንዶቹ እትሞች መግለጫ ቢሰጡም ችግሩ እምብዛም አልተወገደም። ለዚህ ነው የቅርብ ጊዜ እትም የሆነ መጽሐፍ ቅዱስ የሚመረጠው። ለተሻለ እውቀት ሲባል ግን የቀድሞዎቹንና አዲሶቹን ማገናዘብ መልካም ይሆናል።

2. ለገጽጽር የሚሆኑ ሌሎች የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉሞች። ብዙ ሳይሆን አንድ ወይም ሁለት ትርጉሞች ለዚህ ዓለማዊ ይኑሩዎ። እጅግ ብዙ ሲሆኑ ግራ ያጋባሉ። ሁሉም እትሞች እርስ በርሳቸው ይስማማሉ? ለምን ይለያያሉ? የቱን ልምረጥ? ይህ ዓይነቱ ጥያቄ እንቅጭልሽ ለመፍታት የመሞከርን ያህል እጅግ ይከብዳል።

3. የቋንቋ መዝገበ ቃላት። ሰው ሁሉ የአፍ መፍቻ ቋንቋውን ያውቃል፤ እውቀቱ ግን ፍጹም አይደለም። እንዲህ ላለው ችግር መዝገበ ቃላት በብዙ መንገዶች ይጠቅማል። ብናውቃቸውም ልንገልጣቸው የማንችላቸውን ቃላት ትርጉም በትክክልና በቀጥታ እንድንረዳ ያስችለናል። የማናውቃቸውን ቃላት ትርጉም ይሰጠናል። ብዙ ጊዜ የአንድን ቃል ትርጉም የምናውቅ መስሎን ስንሳሳት ያርመናል።

ያም ሆኖ የመዝገበ ቃላት ጥቅም የተወሰነ ነው። የመዝገበ ቃላት ትኩረት በአጠቃላይ ዛሬ ሕዝቡ በሚጠቀምበት ቋንቋ ላይ በመሆኑ፣ የአንድን ቃል ትክክለኛ ትርጉም መጽሐፍ ቅዱስ በሚጠቀምበት መንገድ በትክክል አይገልጥም። ለአንድ ቃል ብዙ ትርጉም የሚሰጥ ስለሆነ፣ ለመጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም የሚጠቅምዎትን ቃል መወሰን ወይም መምረጥ ያለብዎ እርስዎ ነዎት።

በጥናትዎ ወቅት በመዝገበ ቃላት ቢጠቀሙ መልካም ነው። የማያውቋቸውን ቃላት አይለፏቸው። በሚያጠኑበት ጊዜ መዝገበ ቃላት የሌለዎ ከሆነ፣ የማያውቋቸውን ቃላት በማስታወሻ በመያዝ በተቻለ ፍጥነት ትርጉማቸውን ይፈልጉ። የመዝገበ ቃላት አጠቃቀምን በተመለከተ በምዕራፍ ስምንት ይበልጥ እንወያያለን።

4. የማስታወሻ ደብተር። ማስታወሻ የማይዙ ከሆነ፣ ጥናትዎ መሆን የሚገባውን ያህል ሊሆን ከቶ አይችልም። ማስታወሻ ሲይዙ መጀመሪያ ይበልጥ ያስተውላሉ። ቀጥሎ ደግሞ ይበልጥ ያስታውሳሉ።

ማስታወሻ መያዝ አንዳንድ ጊዜ አድካሚና አሰልጅ ይመስል ይሆናል፤ ቢሆንም ለሰንፍና መንገድ አይሰጡ።

በማስታወሻ ማስፈር ያሉብዎ ምንድነው? አንደኛ፣ እውነተኛ ነገሮችን፣ የተደጋገሙ ቃላትን፣ የተለያዩ ወይም ያልተለመዱ ነገሮችን፣ ሰዎችንና ቦታዎችን። አንድ እውነተኛ ነገር የማይጠቅም ቢመስል እንኳን በማስታወሻ ያስፍሩት። በኋላ ጠቃሚ ሆኖ ያገኙት ይሆናል። ሁለተኛ፣ የሌላ ንባብ ማጣቀሻዎችንም በማስታወሻ ይያዟቸው። በሚያነቡበት ጊዜ አሁን ካነበቡት ጥቅስ ጋር የሚገናኝ የሚመስል ጥቅስ ሌላ ቦታ መመልከትዎ ትዝ ይልዎ ይሆናል። ሦስተኛ፣ ወደ አእምሮዎ የሚመጡትን ጥያቄዎችም ይመዝግቧቸው። ጥያቄዎቹን ለመመለስ በማሰብ ጥናትዎን አያቋርጡ፤ ነገር ግን በጽሑፍ እንዳሰፈሯቸው እርግጠኛ ይሁኑ። አራተኛ፣ አሳቦችንና ትርጓሜዎችንም በማስታወሻ ያስፍሯቸው።

በመጀመሪያ ንባብዎ እያንዳንዱን አሳብ ለመተንተን ወይም ለመቆጣጠር ሳይቆሙ ወደ አእምሮዎ የሚመጣውን ነገር ሁሉ ቢቻል በማስታወሻ መያዙ መልካም ነው። ብዙው ክፍል በመጨረሻ ትርጉም ያለው አይሆን ይሆናል። ነገር ግን ጠቃሚውንና የማይጠቅመውን በመጀመሪያ ንባብዎ ለማወቅ አይችሉም። በኋላ የመጀመሪያውን አስተያየትዎን እንደገና ይመለከቱታል፤ የሚፈልጉትን መርጠው ይይዛሉ፣ በመጨረሻም ተጨማሪ ማስታወሻ ይይዙና ያጠቃልሉታል።

ሌሎች መሣሪያዎች

ለመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት የሚያስፈልጉ መሠረታዊ መሣሪያዎችን ከላይ ጠቅሻለሁ። አሁን ወሳኝ ባይሆኑም ጠቃሚ የሆኑ አንዳንድ የመርጃ መጻሕፍትን እጠቅሳለሁ። የሚችሉ ከሆነ ቢኖሩዎት መልካም ነው።

1. ማጣቀሻ መጽሐፍ* [Concordance]

ማጣቀሻ መጽሐፍ፣ አንድ ቃል የሚገኝባቸውን ጥቅሶች ይዘረዝራል። ትናንሾቹ ማጣቀሻ መጻሕፍት የአንድን ቃል ዋና ትርጉም

* በአንድ የታወቀ ጽሑፍ ወይም መጽሐፍ ውስጥ የሚገኙ ቃላትን በፊደል ቅደም ተከተላቸው መሠረት የሚመዘገብ መዝገብ ቃላት ሲሆን፣ አንድ ቃል ስንት ጊዜና የት እንደተጠቀሰም ያመለክታል። በአፍሪካ ወደ 2000 ያህል ቋንቋዎች አሉ ተብሎ ይገመታል። እስካሁን የመጽሐፍ ቅዱስ ሙሉው ክፍል (ማለትም ብሉይና አዲስ ኪዳን) በ130 ቋንቋዎች የተተረጎመ ሲሆን፣ አዲስ ኪዳን ደግሞ በ234 ቋንቋዎች ተተርጉሟል። እንዲሁም የመጽሐፍ ቅዱስ የተወሰነ ክፍል ብቻ በ237 ቋንቋዎች መተርጎሙ ይታወቃል። በሌላ በኩል ማጣቀሻ መጽሐፍ የተዘጋጀላቸው 11 ቋንቋዎች ብቻ ናቸው። በቅርብ ጊዜ ለአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ አንድ አነስተኛ ማጣቀሻ መጽሐፍ ታትሟል። ወደፊት የተሟላ ማጣቀሻ መጽሐፍ ይዘጋጃል የሚል ተስፋ አለ።

እንጂ ሁሉንም፤ በተለይም ብዙ ጊዜ የሚደጋገሙትን ቃላት አያመለክቱም። የተሟሉት ማጣቀሻ መጻሕፍት ግን፤ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያሉትን ቃላት ሁሉ ወይም አብዛኛዎቹን ይይዛሉ።

ማጣቀሻ መጽሐፍ ጠቃሚነቱ በተለይ ለቃላት ጥናት ሲሆን፤ አንድ ቃል በመላው መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የትና እንዴት እንደገባ ለማወቅ ያገለግላል። የዚህ ዓይነቱን ጥናት ጥቅምና ጉዳት ዘግየት ብለን እናያለን።

2. የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት [Bible Dictionary]

የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያሉትን ቃላትና ጉዳዮች በመመዝገብ ፍቻቸውን ይሰጣል። መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትርጉሞችን ጠቅለል አድርጎ የሚያቀርብ ቢሆንም ብዙ ዋቢዎችን አይሰጥም። ለምሳሌ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ስንት ሰዎች “ዮሐንስ” ተብለው እንደተጠናና እነማን እንደነበሩ ይገልጻል። ስለ ቀድሞው ታሪካዊና ባህላዊ ሁኔታዎች መረጃ ይሰጣል። ዋናው ቃል በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ባይኖርም፤ አንዳንድ ጉዳዮችን እንደ ቅሪተ-አካል ጥናትና ሥላሴ የመሰሉትን የተመለከቱ ቁም ነገሮችንም ያስረዳል። እንደ ማብራሪያ መጽሐፍ እያንዳንዱን ጥቅስ አይተነትንም። ማጣቀሻ መጽሐፍ፤ ቃላት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኙበትን ስፍራ በማመልከት መረጃ ብቻ ይሰጣል። የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ግን እንደማብራሪያ መጽሐፍ ሁሉ የጸሐፊውን አስተሳሰብ ይገልጻል።

3. ማብራሪያ መጽሐፍ* [Commentary]

ማብራሪያ መጽሐፍ፤ ጸሐፊው በመጽሐፉ ውስጥ ስለተጠቀሰው ትምህርት ያለውን አስተያየት መጽሐፍ በመጽሐፍ፤ ምዕራፍ በምዕራፍ አንዳንዴም ቁጥር በቁጥር ዘርዘሮ ይገልጻል። አንዳንዶቹ ማብራሪያ መጻሕፍት በጣም ጥልቅ ሲሆኑ፤ ሌሎች ግን የአንቀጾችን ወይም የምዕራፎችን ማጠቃለያ የሚሰጡና አጠር ያሉ ናቸው። ብዙውን ጊዜ ጸሐፊውን፤ የተጻፈበትን ቀንና ቦታ፤ የተጻፈበትን ምክንያት በተመለከተ ጠቃሚ የማብራሪያ አሳብ ከማውጪያ ወይም አጭር አስተዋጽኦ ጋር ያቀርባሉ። በመጀመሪያ፤ መጽሐፍ ቅዱስን ሙሉ በሙሉ የሚያብራራ አንድ የማብራሪያ መጽሐፍ፤ ሊኖርዎ የሚገባና እጅግም የሚረዳዎ ነው።

የመሣሪያዎቹ አጠቃቀም

አንድ ሰው በመሣሪያዎች የሚጠቀመው ለውጤታማነት እንዲረዱት ቢሆንም፤ ሥራውን የሚያከናውነው ግን ራሱ ነው። እንዲሁም

* የመጽሐፍ ቅዱስን አሳብ በዝርዝር የሚገልጥና የጸሐፊውን አስተያየት ጭምር የሚያቀርብ መጽሐፍ።

የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጓሜ መሣሪያዎችም ተርጓሚው ሥራውን እንዲያከናውን ያግዙታል እንጂ እርሱን ተክተው አይሠሩለትም። በጥረት የሚማሩት ነገር ሌላ ሰው ከሚነግርዎ ይበልጥ ይታወስዎታል። መሥራት የሚገባዎ አንድ የሂሳብ ጥያቄ አለ እንበል። በሙያው የሰለጠነ ሰው ወይም ኤክስፐርት እንዲሠራልዎ ቢያደርጉ ይቀልዎታል፤ ነገር ግን በዚህ አኳኋን ብዙም አይማሩም። በራስዎ ጥረት መልሱን በማግኘትዎ የሚጎናጸፉትን ደስታም ያጣሉ።

እርግጥ እርዳታ የሚሹበት የሂሳብ ጥያቄ ይኖር ይሆናል። በተመሳሳይ መልኩ፣ በሌላ መንገድ ሊገኝ የማይችለውን መረጃ ወይም ወቅታዊ የትርጓሜ ችግር ለማቃለል ይረዳዎ ዘንድ ዋቢ ወይም መርጃ መጻሕፍትን መጠቀሙ መልካም ነው። የእግዚአብሔር ቃል “ከቅዱሳን ሁሉ ጋር... ለማስተዋል” (ኤፌ. 3፡18) ይላልና፣ በክርስቶስ አካል ውስጥ እርስ በርሳችን ልንማማር ይገባል። እራሳችን የተቻለንን ያህል ቃሉን ካጠናን በኋላ፣ የእግዚአብሔር ሰዎች የጻፏቸውን ጽሑፎች ማንበብና ስለ ቃሉ ትርጉም የጻፉትን ለመረዳት መሞከር መልካም ነው።

የእግዚአብሔርን ቃል ስንማር የምንጠቀምባቸውን ሰባት መሣሪያዎች ዘርዝረናል። አንዳንዶቹ አስፈላጊዎች ናቸው። ሌሎቹ ጠቃሚ ቢሆኑም ወሳኝ አይደሉም። ከነዚህ አንዳንዶቹ ወይም ሁሉም ይኖሩዎ ይሆናል። መጽሐፍ ቅዱስን ለማጥናት የሚያደርጉት ጥረት፣ ብዙ ጥሩ መሣሪያዎች ከሚኖርዎ የበለጠ ዋጋ አለው። ሦስት መጽሐፍ ቅዱሶችና ማጣቀሻ መጻሕፍት ስላለዎት ብቻ ከጥናት የሚገኘው እውቀትና በረከት አይመጣልዎትም። እውቀትና በረከቱ የሚመጣልዎ፣ በሙሉ ልብና ጸሎት ራስዎን ለመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት በመስጠትና እግዚአብሔርም ደረጃ በደረጃ ሲመራዎ በታዛዥነት የተከተሉት እንደሆነ ነው።

እንዴት መጀመር እንደሚገባ

እስካሁን መጽሐፍ ቅዱስን ለማጥናት ለሚፈልጉ ሁሉ በሚያገለግሉ ጠቃሚና መሠረታዊ ጉዳዮች ላይ ተነጋግረናል። ቀጥለን ደግሞ ለተግባራዊ ጥናት ወደሚረዱ መሠረታዊ ምክሮች እንሻገራለን። እንዴት እንጀምር? ምን እናድርግ?

1. ጥናትዎን ያቅዱ። ካንዱ አጭር ምንባብ ወደ ሌላው መዝለል የሚቻል ቢሆንም፣ ድርጊቱ መጽሐፍ ቅዱስን ማወቅ በሚገባዎ መጠን እንዲያውቁ አይረዳዎትም። ከጥናትዎ እጅጉን ተጠቃሚ ለመሆን ከፈለጉ በእቅድ መመራት ይኖርብዎታል። ብዙ መልካም እቅዶች አሉ። አንዱ መንገድ፣ ከብሉይ ኪዳንና ከአዲስ ኪዳን እያፈራረቁ አንድን የመጽሐፍ ቅዱስ መጽሐፍ በተወሰነ ጊዜ ማጥናት ነው። እያንዳንዱ መጽሐፍ ለየብቻ የተጻፈ እንደመሆኑ፣ እያንዳንዱ መጽሐፍ የተለየ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ነው።

እስካሁን ጥቂት የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት አካሂደው ከሆነ ከረጃጅሞቹ ወይም ከከባዶቹ መጻሕፍት ላለመጀመር ልምድ አግኝተው ይሆናል። ለምሳሌ ከኢሳይያስ መጽሐፍ አይጀምሩ። በሌላ በኩል፣ ወንጌላት ለመጀመሪያነት የሚመረጡ ናቸው። (የማርቆስ ወንጌል ከሁሉም አጭር ስለሆነ በዚህ ምዕራፍ ለማብራሪያነት እንጠቀምበታለን።) ደግሞም ከአዲስ ኪዳን አጫጭር መልእክቶች አንድ ቢመረጥ መልካም ነው፤ ለምሳሌ፡- የዮሐንስ መልእክት ወይም ፊልጵስዮስ። ያም ሆነ ይህ ጠቃሚው ነገር ጥናትዎን ማቀድዎ ነው።

አንድ መጽሐፍ ከመረጡ በኋላ አጭር የጥናት ክፍሎችን ይወስኑ። ከ20 እስከ 30 ቁጥሮች ቢሆን መልካም ነው። መጽሐፍ ቅዱስ በአንቀጽ የተከፋፈለ መሆኑም ለጥናት ይረዳል። ከወንጌላት ረጃጅም ክፍሎችን፣ ከመልእክቶች ደግሞ አጫጭር ክፍሎችን ለመውሰድ ይችላሉ። ሙሉ ምዕራፎችን መምረጥ የተሻለ ሊመስል ይችላል፤ ነገር ግን አንዳንድ ጊዜ በጣም ረጃጅም ምዕራፎች ያጋጥማሉ። የምዕራፉ አከፋፈልም የአሳቡን ሂደት የተከተለ አይሆንም። ቢሆንም የጥናት ክፍሎችን በመምረጥ ረገድ ግትር የሆነ ውሳኔ የለም።

ለምሳሌ የማርቆስ ወንጌል የመጀመሪያው ምዕራፍ 45 ቁጥሮች አሉት፤ ይህ እኛ ልናጠናው የሚገባንን እጥፍ ያህል ነው። በአሳቡ መሠረት የአንቀጹ መከፈል ከቁጥር 20 በኋላ ስለሚመጣ ከቁጥር 1-20 ያለውን ለጥናታችን የመጀመሪያ ክፍል አድርገን እንወስደዋለን።

2. ለጥናትም ይጻልዩ። እግዚአብሔር በቅዱስ መንፈሱ አማካይነት እንዲያስተምርዎ ይጠይቁት። እርሱ ካላስተማረዎ ጥናትም ሁሉ ፍሬ አልባ መሆኑን በመረዳት ጥናትዎን ከማቀድዎና ከእያንዳንዱ ቀን ሥራዎ በፊት መጸለይ ያሻዎታል። እንዲሁም ችግር ወይም ግራ የሚያጋባ ሁኔታ ሲገጥምዎ መጸለይ ያስፈልግዎታል። እግዚአብሔር ብርሃኑን ሲያበራልዎና ልብዎን በአዲስ እውቀት ሲባርከው ያመስግኑት። እውነቱን በተግባር ለመተርጎም ሲሹና ማድረግ የሚገባዎትን ሲፈልጉ የጸሎት ወሳኝነት ይሰማዎታል። ስለዚህ ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ያለው የጥናትም ሂደት በጸሎት የታጀበ ይሆናል።

3. ያንብቡ። የአንድን መጽሐፍ፣ የትኛውንም ክፍል ጥናት ከመጀመርዎ በፊት መላውን መጽሐፍ ቢያንስ አንዴ ወይም ሁለቱ ማንበቡ መልካም ነው። የማርቆስ ወንጌል ረጅም ይመስል ይሆናል። ሆኖም በአንድ ምሽት ወይም ከሰዓት በኋላ በአንድ ወይም በሁለት ሰዓት ውስጥ ሊያነቡት ይችላሉ። ከዚህ የሚያገኙት ጥቅም በቂ ጊዜ በማጣት የገጠመዎትን ችግር ያካክስልዎታል፤ የመጽሐፉ አጠቃላይ ግንዛቤ የአንድን መጽሐፍ የተለያዩ ክፍሎች ለመረዳት ከፍተኛ እገዛ ያደርጋል። ሦስት ወይም አራት ክፍሎችን ካጠኑ በኋላ መላውን መጽሐፍ እንደገና ያንብቡት። ይህ አጠናን የመጽሐፉን መልእክት በመገንዘብ ረገድ ሲረዳዎ ይመለከቱና ይደነቃሉ።

በሚያጠኑበት ጊዜ ሁሉ የመረጡትን ክፍል ደጋግመው ያንብቡት። ይህን ባደረጉ መጠን ብዙ ጥቅም ያገኛሉ። ለአምስተኛ ጊዜ ሲያነቡት ቀደም ሲል ያላዩአቸውን ነገሮች ይመለከታሉ፤ በአሥረኛው ጊዜ ደግሞ ይበልጥ ይረዳሉ። የብዙ ክርስቲያኖች የመጽሐፍ ቅዱስ አጠናን አንዱና ዋናው ድክመት ከንባቡ ጋር ሳይለማመዱ መልእክቱን ለመረዳት መሻታቸው ነው። እግዚአብሔር የተናገረውን ሳይረዱ የቃሉን ትርጉም ለማወቅ ይሻሉ። ስለዚህ አንድን ምንባብ አንድ ጊዜ ብቻ ምናልባትም በችኮላ ያነቡና መልእክቱን ለመረዳት ይሞክራሉ። የእግዚአብሔር ቃል ተገቢው ክብር ሊሰጠው ይገባል። በአእምሯችን ይሠርፅ ዘንድ ደጋግመን ማንበብ አለብን።

ከመጀመሪያው ጥቂት ንባብ በኋላ ምንባቡን ለመተርጎም ሲሉ አያቋርጡ። ያንበቡትን ማስተዋልና ማስታወሻ መያዝ ይችላሉ። (በጥናት ጊዜ ሁሉ ማስታወሻ መያዝ መልካም ነው።) ነገር ግን ገና ከጅምሩ ትርጓሜውን ለመፈለግ አይጣደፉ። በቅድሚያ ምንባቡ ከሚለው አሳብ ጋር በሚገባ ይተዋወቁ።

4. ያስተውሉ። ማንበብ በግድ የለሽነት ሊከናወን ይችላል። ሳያስተውሉና ልብ ሳይሉ ማንበብ ቀላል ነው። የማስተዋል ጉድለት በተለይም በመጽሐፍ ቅዱስ ንባብ የተለመደ ነው። ድርጊቱ ሰዎች እንደ

አገር መሪ ካለ አንድ ዝነኛ ሰው ጋር ሲገናኙ ከሚከሰተው ሁኔታ ጋር ይመሳሰላል። እንዲያ ባለው ጊዜ ብዙ ሰዎች ከታላቅ ሰው ጋር ከመሆናቸው የተነሣ ግራ ይጋቡና መልኩን ልብ ብለው መመልከት እንኳን ይሳናቸዋል። እንዲህ ያለው ሁኔታ እንዳይከሰት መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያለውን ነገር ሁሉ በጥንቃቄ ማስተዋል በጣም ጠቃሚ ነው። መረዳትም የሚመሠረተው በማስተዋልም ላይ ይሆናል። የተባለውን ካልተረዱ ትርጓሜውን ሊያውቁ አይችሉም።

ምን ዓይነት ነገሮችን ነው ማስተዋል የሚገባም? እስቲ ማርቆስ 1፡1-20 ያሉትን ምሳሌዎች እንውሰዳቸው።

ሀ. የምንባቡ ሥነ-ጽሑፉዊ ቅርጽ። የአጻጻፍ ስልቱ ትረካ፣ ሥነ-ግጥም፣ ማስተማሪያ፣ ትንቢት... ወዘተ. ነውን? ለምሳሌ፡- ከ1-3 ያሉት ቁጥሮች መግቢያ ሲሆኑ፣ ከ4-20 ያሉት ግን ትረካ ናቸው። ቅርጽ በቋንቋ ውስጥ ጠቃሚ ነገር መሆኑን ልብ ማለት ያሻል። ምክንያቱም እያንዳንዱ የቋንቋ ቅርጽ (ለምሳሌ፡ የዕብራይስጥ ሥነ-ግጥም ቤት የሚመታ ሳይሆን፣ ቢያንስ ሁለቱ ስንኞች አንድን አሳብ የሚገልጡ መሆናቸው) ልዩ ትርጓሜ የሚፈልጉ ባሕርያት ስላሉት፣ ያን ማስተዋል ይጠቅማል። እነዚህን ሌሎችን ጉዳዮች በኋላ በዝርዝር አቀርባቸዋለሁ።

ለ. የተደጋገሙ ቃላትና ሐረጎች። ለምሳሌ፡- “ወንጌል” የሚለው ቃል በ1፣ 14-15 ቁጥሮች ሲገኝ፣ “እየሰበከ” የሚለው ደግሞ በ4፣ 7፣ 14፣ “ንስሐ” የሚለውም በ4 እና 15 ቁጥሮች፣ “ወዲያውም” የሚለው ቃል ደግሞ በ10፣ 12፣ 18፣ 20 ቁጥሮች ተጽፎ ይገኛል። ከእነዚህ ድግግሞሾች እንዳንዶቹ የጎላ ጠቀሚታ ሲኖራቸው፣ ሌሎቹ አይኖራቸው ይሆናል። እነዚህን በጥናትም እየገፉ ሲሄዱ ያገኛቸዋል። በመጀመሪያ ግን በማስታወሻ ይያዟቸው።

ሐ. አጣማሪ ወይም አያያዥ ቃላት። የእነዚህ ቃላት ምሳሌዎች፡- “እና”፣ “ግን”፣ “ለ”፣ “ስለ”፣ “ስለዚህ”፣ “ሲሆን”፣ “በኋላ”... የመሳሰሉት ናቸው። አያያዥ ቃል፣ ቃላትን ወይም ዓረፍተ ነገሮችን የማያያዝ ልዩ ኃይል አለው። ያም ሁኔታ በቃሉ ትርጉም ላይ ተጽዕኖ ይኖረዋል።

ከ4-20 ካሉት ቁጥሮች መካከል ብዙዎቹ “እና” የሚለውን አያያዥ ቃል ተጠቅመዋል። ይህ መስተጻምር ወይም አያያዥ ቃል በትረካ የአጻጻፍ ስልት የተለመደ በመሆኑ እርሱን መረዳቱ ችግር አይፈጥርም። የሚያመለክተውም፣ ሁነቶች አንዱ ሌላውን መከተላቸውን ነው። አንዳንድ ጊዜ ግን የትርጉሙ ብዙ ክፍል በአያያዥ ቃል ላይ የተመሠረተ ይሆናል። ለምሳሌ፡- “ጳውሎስ ወፍራም ስለሆነ ብዙ ጣፋጭ ምግብ ይበላል።”

ወይም፡ “ጳውሎስ ብዙ ጣፋጭ ምግብ ስለሚበላ ወፍራም ነው” አልኩ እንበል። የጳውሎስ ውፍረትና የሚመገበው ጣፋጭ ምግብ መጠን በሁለቱም ዓረፍተ ነገሮች አንድ በሆንም፤ የዓረፍተ ነገሮቹ ትርጉም ግን በፍጹም የተለያየ ነው። በማርቆስ ወንጌል ምዕራፍ አንድ ቁጥር ስምንት ላይ የሚገኘውና “ግን” የሚለው ቃል ጠቃሚ ነው። ይህ ቃል አብዛኛውን ጊዜ ገጽጽርን ያመለክታል። ያንን ነው እዚህ የሚያሳየው?

መ. ጊዜ አመልካች ቃላት። እነዚህ የሚገኙት በተለይ በትረካ ውስጥ ነው። እነርሱም “በኋላ”፤ “ከዚያ”፤ “ወዲያውኑ”፤ “በፊት”፤ “በምሽት”፤ “ከአንድ ሰዓት በኋላ” እና የመሳሰሉት ናቸው። በማርቆስ ወንጌል ውስጥ “ወዲያውኑ” የሚለው ቃል (በቁጥር 10፣ 12፣ 18፣ 20)፤ “በ... ጊዜ” የሚለው (ቁ. 10)፤ “በነዚያ ቀናት” (ቁ. 9)፤ “በኋላ” (ቁ. 14) የሚሉትን እናያለን።

ሠ. የሰፍራ ወይም የበታ ቃላት። የእነዚህ ምሳሌዎች፡- “ይሁዳ” (ቁ. 5)፤ “ናዝሬት” (ቁ. 9)፤ “የገሊላ ባሕር” (ቁ. 16) የሚሉት ናቸው።

ረ. ማነጻጸርና ማወዳደር። “መልእክተኞቹ” የሚለው ቃል “ጌታ” ከሚለው ጋር (ቁ. 2-3)፤ “በሰይጣን ተፈተነ” የሚለው “መልእክቱም አገለገሉት” ከሚለው ጋር (ቁ. 13) ተነጻጽረዋል። “የእግዚአብሔር ልጅ” የሚለው “የምወድህ ልጄ” ከሚለው ጋር (ቁ. 1፣ 11) ሊወዳደር የሚችል ሲሆን፤ የዮሐንስ ስብከት ደግሞ ከኢየሱስ ስብከት ጋር (ቁ. 7 እና 14) ይነጻጸራል።

ሰ. የማይታወቁ ቃላት። ከአንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ስሞች በስተቀር እነዚህን ቃላት በታወቁ መዝገብ ቃላት ውስጥ ሊመለከቱ ይችላሉ። ትረካ እነዚህን በመሰሉ ቃላት የሚጠቀመው በጥቂቱ ስለሆነ፤ በማርቆስ ወንጌል ውስጥ የማይታወቁ ቃላት አይኖሩ ይሆናል። ነገር ግን “ሥርየት” (ቁ. 4) እና “ጠፍር” (ቁ. 7) የሚሉትን ቃላት ያስተውሉ።

ሸ. የእያንዳንዱ ዓረፍተ ነገር ፍሬ አሳብ። በረጅምና በተያያዙ ዓረፍተ ነገሮች ውስጥ ባለቤቱን፤ ዋናውን ግሥና ተሳቢውን (ካለ) ማስተዋል ይገባል። በማርቆስ 1፡14-15፡- “ኢየሱስ... እየሰበከና... እያለ... መጣ” የሚለው የዓረፍተ ነገሩ ፍሬ አሳብ ነው። ቀሪው የዓረፍተ ነገሩ ክፍል ስለ ፍሬ አሳቡ የሚነሡ ጥያቄዎችን ይመልሳል። ኢየሱስ መቼ ሰበከ? ዮሐንስ አልፎ ከተሰጠ ወይም ከታሰረ በኋላ? ምን ሰበከ? ወንጌል። ምን አለ? ዘመኑ ተፈጸመ... ወዘተ።

እንደገናም የትረካ ቋንቋ ብዙ ጊዜ ቀለል ያለ ስለሆነ እዚህ ላይ ችግር ሊኖር አይችልም። በትንቢት መጻሕፍትና በመልእክቶች ውስጥ፤

ለመለየት የሚያዳግቱ ረጃጅምና ውስብስብ ዓረፍተ ነገሮች አሉ (ኤፌ. 1:3-12ን ይመልከቱ)።

ቁ. ዘይቤያዊ አባባሎች። እነዚህን በኋላ በበለጠ ጥልቀት እንነጋገርባቸዋለን። (ምዕራፍ 13ን ይመልከቱ።) አንዳንዶቹ ዘይቤዎች ከባድ ሲሆኑ፣ ሌሎቹ ቀላል ናቸው። ዘይቤያዊ አባባልን አስመልክቶ በማርቆስ ወንጌል ውስጥ የተጠቀሱት ምሳሌዎች፡ “ተገንብሼ የሚማውን ጠፍር መፍታት የማይገባኝ” (ቁ. 7)፣ እና “ለዎችን አጥማጀች እንድትሆኑ አደርጋችኋለሁ” (ቁ. 17) የሚሉት ናቸው።

በ. ሥርዓት ያለው ቅደም ተከተል። በአንድ ምንባብ ውስጥ ያሉ ሁለት ጉዳዮች ብዙ ጊዜ፣ አንዱ ለሌላው ምክንያት የመሆን፤ ወይም አንዱ ለሌላው ምክንያት የመስጠት ቅደም ተከተልና ዝምድና አላቸው። ለምሳሌ፡- ቁጥር 16 ላይ “ነበሩና” የሚለው ቃል የመጨረሻ ቅጥያ ማለትም “ና” መረባቸውን ለምን ይጥሉ እንደነበር ሲገልጥ፣ ቁጥር 22 ላይ ደግሞ የክርስቶስ በሥልጣን ማስተማር ከፈሪሳውያን ጋር ሲነጻጸር የሕዝቡ መገረም ምክንያት ሆነ። እንደገናም ቁልፍ የሆነው፣ “ና” የሚለው ፈደል ነው።

ተ. እንግዳ፣ ያልተለመደ ወይም ያልተጠበቀ ማንኛውም ነገር። ለምሳሌ፣ የመጥምቁ የሐንሰ ልብስና ምግብ የተለመዱ አይደሉም (ቁ. 6)።

ቸ. ተሳታፊ ሕልው አካላት። እነዚህ፣ ሰዎች፣ ነገሮች፣ ባሕርያት ... ወዘተ፣ ለምሳሌ እንደ ኢየሱስ፣ መንፈስ ቅዱስና አብ (ድምፁ) ያሉት ናቸው (ቁ. 10-11)።

ኀ. ሰዎች የፊ ነገሮች። ግልጥ ባልሆኑ ዓረፍተ ነገሮች ውስጥ በተለይ ስሞችን (መጠሪያዎችን)፣ ግሦችን፣ ቅጽሎችንና ሌሎችንም የንግግር ክፍሎች ማስተዋል አለብዎት። በቁጥር 5 “አገር” እና “ለዎች” የሚሉት ቃላት “ይወጡ ነበር” ለሚለው ግሥ ባለቤት ናቸው። በቁጥር 10 ደግሞ “ለማያት ሲቀደዱ” እና “መንፈስም ሲወርድበት” የሚሉት ሐረጎች “አየ” ለሚለው ግሥ ተሳቢ ናቸው።

ሊያስተውሉ የሚችሏቸው ሌሎች ነገሮችም አሉ። ይበልጥ ሲያጠናቅቁ ይጠነቀቁባቸዋል። የሚጠናውን ክፍል በቅርበት መመልከት ለጥሩ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናት መሠረታዊ እርምጃ ስለሆነ በችኮላ ወይም በግድየለሽነት አይመልከቱት።

በጥንቃቄ ለማስተዋል የሚረዳዎ ሌላ መንገድ፣ ቀጥሎ ያሉትን ስድስት ጥያቄዎች መጠየቅ ነው፡- ምን? መቼ? የት? ማን? እንዴት?

ለምን? የሚሉትን። የመጀመሪያዎቹ አራት ጥያቄዎች መልሶች ከምንባቡ በቀላሉ የሚገኙ እውነታዎች ናቸው። እውነታዎቹ የመጨረሻዎቹን ሁለት ጥያቄዎችም መመለስ አለባቸው። የመጨረሻው ግን በምንባቡ የተባለውን ለማለት ያስቻለውን ምክንያት ወደመገመት፣ ወይም ምክንያቱ ባይሰጥም ወደ ድርጊት የሚመራ ሊሆን ይችላል። ትርጉምን ከመጽሐፍ ቅዱስ ለማግኘት መጣር ከሁሉ የላቀ ተግባር ሲሆን፤ መጠንቀቅ የሚኖርብዎት ትርጉምን ወደ መጽሐፍ ቅዱስ ከማስገባት ነው።

5. በማስታወሻ ያስፍሩ። የሚያጤኑዎቸውን ነገሮች ይጻፏቸው። በአእምሮዎ ብቻ ያሉ አሳቦች የተዘበራረቁ ይሆኑ ይሆናል፤ በጽሑፍ ካሰፈሯቸው ግን ግልጥ እንዲሆኑ ያደርጓቸዋል። ለትክክለኛነትም ይረዳዎታል።

ነገሮችን መጀመሪያ እንዳገኙ አያገጣጥሟቸው፤ የሚመለከቱትን ሁሉ ግን ይጻፉ። በኋላ አስተያየቶችዎን ከምንባቡ ጋር በሚያጠኑበት ጊዜ ግንኙነቶቻቸውን ይመለከታሉ። ከያዟቸው ማስታወሻዎች አንዳንዶቹ ሲዛመዱ፣ ሌሎቹ ግን ግንኙነት የሌላቸው መሆናቸውንም ይረዳሉ። የማያስፈልጉትን ያኔ ያስወግዷቸዋል።

በግርቆስ ወንጌል ምዕራፍ አንድ ላይ ኢየሱስ የተዘዋወረባቸውን ብዙ ስፍራዎች ሊያስተውሉ ይችላሉ። እነርሱም ይሁዳ ፣ የኖርዳኖስ ወንዝ፣ በረሃው፣ ገሊላ ናቸው። እነዚህን በማስታወሻ ደብተርዎ ላይ ከጻፉ በኋላ፣ ካርታ በመመልከት የኢየሱስን ጉዞዎች ለማየት ይችላሉ። እነርሱም፡- ለመጠመቅና ለመፈተን ከይሁዳ ወደ ገሊላ መምጣቱ፣ ከዚያም አገልግሎቱን ሊጀምርና ደቀ መዛሙርቱን ሊጠራ ወደ ገሊላ መመለሱ ናቸው።

6. ያሰላሰሉ፣ ይተንትኑ። አንድን ክፍል ብዙ ጊዜ ካነበቡና፣ ከጻፉ በኋላ ያስተዋሏቸውን ነገሮች ሊያሰላሰሏቸው ይችላሉ። የተለያዩ እውነቶችን ትርጉም ለማግኘት ይጣሩ።

የጌታን መንገድ ስለሚያዘጋጀው መልእክተኛ የተነገረውን ትንቢት ያስቡ ይሆናል (ማር. 1፡2)። እርሱ ማን ነው? በግልጥ እንደሚታወቀው መጥምቁ ዮሐንስ ነበር። የማንን መንገድ ነበር ያዘጋጀው? የክርስቶስን። ታዲያ እኮ ክርስቶስ ጌታ ነው! ንስሐ የገቡና የዮሐንስን ጥምቀት የተቀበሉ ሰዎች ለክርስቶስ ምጽዓት እንዴት ተዘጋጁ? ከቁጥር 7-8 የተመለከተው የዮሐንስ መልእክት ምን አከናወነ? በዚህ አኳኋን ማሰላሰሉ የቃሉን ትርጉም ያመጣልዎታል።

ፈተናው (ቁ. 12) አስደሳች ከሆነው ሰማያዊ ቃል ቀጥሎ (ቁ. 11) ወዲያውኑ በመምጣቱ እውነታ ይገረሙ ይሆናል። ይህ፣ ስለ ፈተናና

እነማን እንደሚፈተኑ፣ አንድ ነገር ያሳየናል? የዚህ ጥያቄ መልስ በመፈተኛችን ተስፋ የመቁረጥ ወይም የጥፋተኝነት ስሜት ሲያድርብን ሊያበረታታን ይገባል።

በሚያሳሳሉበት ጊዜ በፍጥነት መልስ የሚያገኙላቸው ወይም የማያገኙላቸው ጥያቄዎች ወደ አእምሮዎ ይመጣሉ። ቁጥር 5 የሚያመለክተው የኢየሩሳሌምና የይሁዳ ሰዎች ሁሉ ንሥሐ ገብተው መጠመቃቸውን ነው? ብለው ይጠይቁ ይሆናል። ጽሑፉ ይህን ጥያቄ ግልጥ በሆኑ ቃላት አይመልስም። ቢሆንም ከሚጋረጡብዎ የትርጓሜ ጥያቄዎች አንዱ ነው። ለተጨማሪ ክትትል ይረዳዎ ዘንድ ጥያቄዎን ይጻፉት።

ሊመልሱ የማይችሏቸው ጥያቄዎች ቢነሡብዎ በአሳብዎና በማስታወሻዎ ያቆዩዎቸው እንጂ አይደናገሩ። በጥናትዎ እየገፉ ሲሄዱ ለአንዳንዶቹ መልስ ያገኙላቸው፣ አንዳንዶቹ ደግሞ በጭራሽ ግልጥ አይሆኑልዎ ይሆናል። እግዚአብሔር ጥያቄዎቻችንን ሁሉ አሁን ለመመለስ ተስፋ አይሰጥም፤ የምንፈልገውን ብርሃን ሊለግሰን ግን ቃል ይገባል።

7. የትርጓሜ መመሪያዎችን በሥራ ላይ ያውሉ። ምንባቡን ማጥናት ቀጥለው ሳለ፣ በተጓዳኝ መመሪያዎቹን ይጠቀሙባቸው። እነዚህን መመሪያዎች በሚቀጥለው ምዕራፍ እንመለከታቸዋለን።

8. የምንባቡን ትርጉም በሥራ ላይ ያውሉት። ማለት የምንባቡ ትርጉም ከግል ሕይወትዎና ከዛሬዎ ቤተ ክርስቲያን ጋር ያለውን ዝምድና ወይም ግንኙነት ይገንዘቡ። በትርጓሜና ያን በሥራ በመተርጎሙ መካከል ያለውን ልዩነት በትክክል ለመረዳትዎ እርግጠኛ ይሁኑ። ትርጓሜ በሚሰጡበት ጊዜ የምንባቡን ትርጉም ማግኘት ብቻ ሳይሆን፣ ማንንም በግል በማይመለከት አኳኋን ይገልጡታል። በሥራ በሚተረጉሙበት ጊዜ በግልዎ እንዴት በተግባር ላይ እንዳዋሉት ያመለክታሉ። የመጀመሪያው እግዚአብሔር ያለው ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ እርሱ እንዲያደርጉ የሚፈልግብዎ ነው።

“ትርጓሜ አንድ ሲሆን፣ በሥራ የሚተረጎምበት መንገድ ግን ብዙ ነው።” ይህ እውነት ነው። ቀደም ሲል እንደተመለከትነው ቃሉን በአግባቡ በተግባር አለመተርጎም ወደተበላሸና አጥፊ ባሕርይ ይመራል። ስለዚህ ይህን ጠቃሚ ርእስ በዚህ መጽሐፍ መጨረሻ ክፍል በዝርዝር እንመለከተዋለን።

የመጽሐፍ ቅዱስ ጥናትን አበይት ነጥቦች አግባብ በሆነ ቅደም ተከተል አይተናል። ለቅደም ተከተሉ የራሱ ምክንያት ያለው ሲሆን፣

እርሱን በአግባቡ መጠበቁም ዋጋ አለው። ሆኖም አንዳንዶቹ ነጥቦች ይደራረባሉ። ለምሳሌ በአንድ ጊዜ እያነበቡ ያሰላሰሉ፣ እያሰላሰሉም ይጽፉና ይጻፉ ይሆናል። እነዚህ መሠረታዊ ነገሮች በአእምሮዎ ካሉ፣ በጥንቃቄ፣ ግን በነጻነት በሥራ ሊተረጉሟቸው ይችላሉ። ያኔ መንፈስ ቅዱስ ፍሬያማ ወደሆነ ጥናት ሊመራዎ ይችላል።

አገባቡን መገንዘብ

ማንኛውንም የጽሑፍ ዓይነት ለመተርጎም የሚመሩን አንዳንድ “ሕግጋት” ወይም “ደንቦች” አሉ፡- ትረካ፣ ስብከት፣ ሥነ-ግጥም... ወዘተ. የመሳሰሉ። የመጀመሪያውን ሕግ፣ “አንድን ምንባብ እንደ አገባቡ መተርጎም” በማለት በቀላሉ ልንገልጠው እንችላለን። አገባብ የሚባለው በምናነበው የጽሑፍ ዙሪያ፣ ማለት ከፊትና ከኋላ ያለው ክፍል ነው።

ሁለት በተለምዶ የሚታወቁ የአገባብ ደረጃዎች አሉ። በቅርብ ወይም ወዲያውኑ የሚመጣ አገባብ ከምንባቡ ቀድሞ ወይም ለጥቆ የሚመጣ ነው (አንድ፣ ሁለት ወይም ሦስት አንቀጾች ሊሆኑ ይችላሉ)። በሌላ በኩል ደግሞ አንድን ክፍል የሚቀድመውም ሆነ የሚከተለው ምዕራፍ ወይም በዚያው መጽሐፍ የተወሰነ ሌላ ክፍል የሩቅ አገባብ ሊሆን ይችላል።

አገባብ ብዙ ቅርጾች አሉት። በመሠረቱ የአንድን ቃል ትርጉም መረዳት የሚቻለው በዓረፍተ ነገሩ ወይም በአንቀጹ ውስጥ ብቻ ነው። ይህ ሲሆን ዓረፍተ ነገሩ የዚያ ቃል አገባብ ይሆናል። ይህ ለሐረግም ቢሆን እውነት ነው። ዓረፍተ ነገር በራሱ ግልጥ አይሆን ይሆናል፤ የሚገኝበት አንቀጽ ወይም ክፍል ነው ለዓረፍተ ነገሩ አገባቡ። ለምሳሌ ብዙዎቹ የኢየሱስ ምሳሌዎች የተነገሩት በተወሰነ አስፈላጊ ወቅት ነው። ኢየሱስም አንዳንድ እውነቶችን ከሁኔታዎቹ ወስዷል። መነሻና ክንዋኔ የአንድ ታሪክ አገባብ ናቸው። ሥነ-ግጥም (ለምሳሌ በመዝሙረ ዳዊት ላይ የሚገኘው) የተለየ የቋንቋ ቅርጽ ነው። የዕብራይስጥ ቅኔ ብዙ ጊዜ በጥንድዮሽ መሥመር [Couplet/ክፍል] * ነው የሚጻፈው። አንድ መሥመር የሌላው አገባብ እንደሆነ ሁሉ፣ መላው መዝሙርም የጥንድዮሹ አገባብ ነው።

ክርስቲያኖች የፈጸሟቸው አንዳንድ መልካም ነገሮች የአገባብን ጠቃሚነት እንዳይገነዘቡ ሊያደርጓቸው ሞክረዋል። አንዱ ሁኔታ እያንዳንዱን ጥቅስ ለብቻው በቃል ማጥናት ነው። የእግዚአብሔርን ቃል በልባችን ማኖር ይገባናልና ይህ በእርግጥ መልካም ነው። መጻሕፍትን ወይም ምዕራፎችን በሙሉ ማስታወሱ ስለማይሆንልን ብዙዎቹን ጥቅሶች ወይም ቁጥሮች እናጠናለን።

ነገር ግን ምናልባት አንዳንድ ጥቅሶች የዓረፍተ ነገር ክፍል ወይም አካል መሆናቸውን ሳናስተውል በቃላትን አጥንተናቸው ይሆናል (ለምሳሌ፡

* ጥንድ፣ ወይም መንታ መሥመሮች፣ የግጥም ቤት መምቻ፤ ስንኝ።

ሮሜ 3:23)። አንድ ሐረግ ከሙሉ ዓረፍተ ነገሩ ውጪ ግልጥ አይሆንም፤ ቢሆንም ከፊሉን እንረዳና ያ ግንዛቤያችን እንደተሟላ ነገር እውስጣችን ይቆያል። የመጽሐፍ ቅዱስ ተስፋዎች በዚህ አኳኋን ነው ብዙ ጊዜ የሚታዩት። የአንድ ተስፋ ቅድመ ሁኔታ ቀደም ባለው ጥቅስ ውስጥ ነው ብዙ ጊዜ የሚገኘው። እኛ ግን እግዚአብሔር ያስቀመጣቸውን ቅድመ ሁኔታዎች እንተውና ተስፋውን እንወስዳለን፤ እናስታውሳለን። ለዚህ ጉልሁ ምሳሌ በኢሳይያስ 58:11 ላይ “...እግዚአብሔር ሁልጊዜ ይመራሃል” የሚለው ጥቅስ ነው። ከዚህ የተስፋ አባባል ቀድሞ “ካመካከልህ ቀንበርህን ብታርቅ ... ነፍስህን ለተራብ ብታፈስ፤...” (ኢሳ. 58:9-10) የሚሉትን ቅድመ ሁኔታዎች እናገኛለን።

ሌላው መልካም የሆነና አንዳንድ ጊዜ ግን አሉታዊ ውጤት ያለው ልምምድ፤ ለቃላት ጥናት ማጣቀሻ መጻሕፍትን መጠቀም ነው። “ጸጋ” ወይም “ትዕግሥት” የሚሉ ቃላትን በተመለከተ አያሌ ጥቅሶችን መፈለግ ቀላል ሲሆን፤ እያንዳንዱን ጥቅስ በአገባቡ መሠረት ማጥናት ግን ከባድ ነው። በመሆኑም እያንዳንዱን ጥቅስ ለብቻው እንወስድና ከዋናው አሳብ ጋር እያገናኘን ተግባራዊ እናደርጋለን። ይህ የብዙ ምንጫዎችን ትርጉም በቀላሉ የምንስትበት አሠራር ነው።

ከአገባብ የመረዳትን መመሪያ በዮሐንስ 9:3 እንመልከት። ጥቅሱ “እርሱ ወይም ወላጆቹ ኃጢአት አልሠሩም” የሚል ሐረግ አለው። ይህ እነዚያ ሦስት ሰዎች ኃጢአት የለባቸውም ማለት ነው? ዓረፍተ ነገሩ ለብቻው ተነጥሎ ሲታይ እንደዚያ የሚል ይመስል ይሆናል። ነገር ግን ከኢየሱስ በቀር ሌላ ማንም ከኃጢአት ነጻ የሆነ እንደሌለ መጽሐፍ ቅዱስ በሌላ ስፍራ በግልጥ ያስተምራል። ስለሆነም ዓረፍተ ነገሩ እንደዚያ ማለቱ ያለመሆኑን እናውቃለን (ሮሜ 3:9-10፤ 23)። ምናልባት አንድ ሰው “ይህ የመጽሐፍ ቅዱስ አካል የሆነ ጥቅስ ነው። ሌሎች ጥቅሶች ምንም ያስተምሩ ምን ግድየለም፤ ይህ ጥቅስ ግን እነዚህ ሦስት ሰዎች ኃጢአት አልሠሩም ይላል” ቢል የተሳሳተ መሆኑን እንዴት ልናሳየው እንችላለን?

ስሕተቱን በቃሉ አገባብ ነው የምናሳየው። በዚህ ስፍራ ኢየሱስ ለደቀ መዛሙርቱ ጥያቄ መልስ በመስጠት ላይ ነበር (ቁ. 2)። ጥያቄያቸው “እነዚህ ሰዎች ኃጢአትን ሠርተዋልን?” የሚል አልነበረም። “ይህ ሰው ዕውር ሆኖ እንዲወለድ ኃጢአት የሠራው ማን ነው?” በማለት ነበር የጠየቁት። በሌላ አባባል፤ “የዚህ ሰው ዕውርነት የማን ኃጢአት ውጤት ነው? የራሱ ወይስ የወላጆቹ?” ማለታቸው ነበር። ኢየሱስ፤ “የእግዚአብሔር ሥራ በእርሱ እንዲገለጥ ነው እንጂ እርሱ ወይም ወላጆቹ ኃጢአት አልሠሩም” የሚል ቀጥተኛ መልስ ነው የሰጣቸው።

ሰለዚህ፤ አገባብ ሌሎች የቃሉ ክፍሎች ከሚያስተምሩት ጋር የሚቃረነውንና በሌላ ሁኔታ ቢታይ የሚያደናግረውን ግልጥ ለማድረግ ይረዳል።

የትርጓሜ መመሪያ ነጥቦች

ጥቅሶችን ሁልጊዜ ከአገባብ መረዳቱ ቀላል አይደለም። ስለሆነም ለዚህ የሚረዱ ጥቂት መመሪያ ነጥቦች እነሆ፡-

1. ለጥቅሱ (ሊቃሉ፣ ለሐረጉ ወይም ለግረፍተ ነገሩ ወዘተ.) ይሆናሉ የሚሏቸውን ትርጓሜዎች በመላ ያሰላሰሉ። አንድ ወይም ብዙ ትርጓሜዎችን ያሰላሰሉ ይሆናል። ይጻፏቸው። (ይህ ማለት ግን፣ አሳብ ወለድ ትርጉሞችን በመላምት መወሰን፣ ወይም መጠንቆል አለብዎት ማለት አይደለም።) የትርጓሜ ችግር አጋጥሞቻል? እሱንም ይጻፉት። ሁልጊዜ ለአንድ ጥቅስ የሚሆኑ ትርጉሞችንና በውስጡ ያሉትን ችግሮች በግልጥ ማሰላሰል መልካም ነው።

2. በአገባቡ ውስጥ ያለውን ጥቅስ ያንብቡት። የሚያጠኑት ጥቅስ ከሚገኝበት ክፍል ጋር መለማመድ የሚያስፈልግም ስለሆነ፣ ይህ ይቻልዎ ዘንድ ጥናትዎ በቂ አገባቦችን የሚጨምር ለመሆኑ እርግጠኛ ይሁኑ። ጥቂት ጥቅሶችን ብቻ በመመልከት የንባብ ክፍልዎን አይወስኑት፣ ወይም አያሳኑት። ይልቁንም የአሳቦችን ወይም የሁነቶችን አካሄድ ለመረዳት በሚገባ ያንብቡ። በመጀመሪያ የሚከሰቱ ችግሮችን ለማቃለልም ጊዜ ሳያጠፉ በቀጥታ ያንብቡት። ከዚያ በኋላ ደግመው በበለጠ ጥንቃቄ ያንብቡት። በዚህ ጊዜ በቃላት ወይም በአሳብ መካከል ያሉትን ግንኙነቶች ያስተውሉ።

3. ጥቅሱን በበለጠ ትኩረት ያጥኑት። የሚፈጥሩትን ግንኙነት ለማግኘት እየጣሩ አያያዥ ወይም አጣማሪ ቃላትን ልብ ይበሏቸው። የእነዚህ ቃላት ምሳሌዎች በምዕራፍ ስድስት ውስጥ ስለ ሌሎች መመሪያዎች በተነጋገርን ጊዜ ተጠቃልለዋል።

4. ማናቸውንም የተደጋገሙ አበይት ቃላት ያስተውሉ። የተለመዱ ቃላትን፣ ለምሳሌ “እና” የሚለውንና የመሳሰሉትን አይጨምሩ። በተለይ በአገባቡ መሠረት በጥቅሱ ውስጥ የተደጋገሙ ቃላትን በንቃት ይመልከቱ። ያ ቃል ዋናውን መልእክትና በክፍሎቹ መካከል ያሉትን ግንኙነቶች ያመለክት ይሆናል። ለምሳሌ በ1ኛ ቆሮንቶስ 10፡ 14-31 መካፈል፣ መብላት፣ መጠጣት የሚሉትንና የመሳሰሉትን ተመሳሳይ ቃላት ያስተውሉ።

5. ጥቅስዎንና አገባቡን በራስዎ ቃላት ለመጻፍ ይሞክሩ። ይህ ያነበቡትን ክፍል የተረዱት መሆኑንና አሳቡንም በትክክል ለመግለጥ መቻልዎን ያሳያል።

6. “ይህ ጥቅስ በራሱ አገባብ ምን ይላል?” የሚለውን ጥያቄ ለመመለስ ይሞክሩ። መልሱ ከቸገረዎ፣ ይበልጥ ማጥናት ያሻግሩ ይሆናል። ነገር ግን የመጽሐፍ ቅዱስ አዋቂዎቹ (ጠቢባን) ራሳቸው የማይስማሙባቸው አስቸጋሪ ጥቅሶች ስላሉ ግልጥ ወደሆነ መረዳት ባይደርሱም ተስፋ አይቆረጡ። በኋላ ብርሃኑን ያበራባቸው ይሆናልና፣ አንዳንድ ነገሮችን ለእግዚአብሔር ለመተው ፈቃደኛ ይሁኑ።

አንድ ምሳሌ

እስቲ እነዚህን መመሪያ ነጥቦች ለማሳየት “ሁሉ ተፈቅዶልኛል፣ ሁሉ ግን የሚጠቅም አይደለም፤ ሁሉ ተፈቅዶልኛል፣ ነገር ግን ሁሉ የሚያንጽ አይደለም” (1ኛ ቆሮ. 10፡23) የሚለውን እንውሰድ። ምን ማለት ነው? “ሁሉ” ማለት “ማንኛውም ነገር ያለ ገደብ” ሊሆን ይችላል? ታዲያ ኃጢአት መግደል፣ ማመንዘር፣ ራስ ወዳድነት፣ ጣዖትን ማምለክ ተፈቅዷል? ይህ ትርጓሜው ሊሆን አይችልም። ታዲያ ትክክለኛውን እንዴት እናውቃለን?

ምዕራፉን በሙሉ በማንበብ። ቁጥር 6 “ክፉ ነገር እንዳንመኝ” ሲያስጠነቅቀን፤ ቁጥር 7 እና 14 ደግሞ “ጣዖትን አታምልኩ” በማለት ያዘናል። ቁጥር 8 “አንሴስን” ይላል። ስለዚህ አንዳንድ ነገሮች ያልተፈቀዱ ናቸው። ገደብ መኖሩን የሚያሳዩን አገባቡ ነው። ቁጥር 23ን ስናጤን ጳውሎስ ራሱንና የተቀረውን የመጽሐፍ ክፍል ሊቃረን አይችልም። አገባቡ የሚያሳዩን አንድ ትርጓሜ ብቻውን ስሕተት እንደሚሆን ነው። ትክክለኛውን በመግለጥ ረገድስ ሊረዳ ይችላል?

ምዕራፍ 10ን እንደገና በማስተዋል ያንብቡት። ዋናው አርእስት ጉዳይ ምንድነው? ቃላት ተደጋግመዋል? ምናልባት “መብላት” እና “መጠጣት” የሚሉ ቃላት “መካፈል” ከሚለው ጋር የተዛመዱ መሆናቸውን በአንድ ጊዜ አስተውለው ይሆናል። እነዚህ ቃላት ጥቅም ላይ የዋሉበትን ወቅትና ሁኔታም ያስተውሉ። ከዚያ በኋላ ቁጥር 23 መብላትና መጠጣት በሚሉ ቃላት የተከበበ መሆኑን ልብ ይበሉ። የሚበላውና የሚጠጣው ምንድነው? ቁጥር 19ንና 28ን ቢያነጻጽሩ መልሱ ለጣዖት የተሰጠ ምግብ መሆኑን ያስተውላሉ።

ጳውሎስ ንጽጽራዊ ገለጣን ነው በቁጥር 23 ላይ የሚያቀርበው። ሁሉም ተፈቅዷል፣ ግን አይጠቅምም፤ አያንጽምና። በቀጣዮቹ ቁጥሮች የሚያሳዩን ስለተፈቀደ ግን ስለማይጠቅም ነገር ማሰቡን ነው? በእርግጥ

ነው። በተለይ ቁጥር 32-33 ውስጥ የእግዚአብሔር ክብርና ሌሎችን የመርዳት ጉዳይ በጥልቅ ያሳሰበው መሆኑን ልብ ያድርጉ። እንግዲህ አንዳንድ ለጣዖት የተሰዋን ምግብ እንደመብላት ያሉና ያልተከለከሉ፣ ነገር ግን ሌሎችን የሚያሰናክሉ፣ እግዚአብሔርንም የማያስከብሩ መወገድ የሚገባቸው ድርጊቶች አሉ። ቁጥር 23 የሚለው ይህን ነው።

በአገባባቸው ለጥናት የሚከብዱ ሌሎች ጥቅሶች እነሆ፡- መዝሙር 137፡4 (የክርስቲያን መዝሙሮች ለትውልድ አገሩ ብቻ ናቸው?)፤ ዳንኤል 6፡4 (ዳንኤል ኃጢአት የሌለበት ሰው ነበርን?)፤ ሉቃስ 16፡15 (ይህ ቃል ዓለማዊ እውቀትንና ብርሃን ለማግኘት በኤሌክትሪክ መጠቀምን ለመሳሰሉት ነው የሚያገለግለው?)፤ ሮሜ 14፡4 (ይህ በ1ኛ ቆሮ. 10፡23 ያለው ዓይነት ችግር አለበት?)።

አገባብ ሁልጊዜ ያገለግላል?

“በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የአገባብ ስልት ሁልጊዜ ጠቃሚ ነውን?” የሚልና ልንጋፈጠው የሚገባ ጥያቄ ይነሳል። አገባብ አስፈላጊ የማይሆንባቸው (ለምሳሌ እንደ ሉቃስ 13፡18-24 የመሳሰሉ በመጽሐፈ ምሳሌ ወይም በወንጌሎች የተጠቀሱ አንዳንድ አባባሎች) በአንዳንድ ክፍሎች ይኖራሉ?

ያለጥርጥር የአገባብ ጠቃሚነት ጎልቶ የማይታይባቸው አያሌ ምንባቦች አሉ ብዬ አስባለሁ። ብዙዎቹ ምሳሌያዊ አነጋገሮች ከፊትና ከኋላቸው ካሉት ጥቅሶች ጋር ዝምድና ሳይኖራቸው በራሳቸው ነጻ የእውነት ገለጣዎች ይመስላሉ። (ምሳሌያዊ አነጋገሮች በባሕርያቸው አጭር፣ ምጥንና በራሳቸው ምሉዕ ናቸው።) ደግሞም የመጽሐፍ ቅዱስ የትረካው ክፍል ጸሐፊዎች የተወሰኑ ሁነቶችን፣ እውነቶችንና ንግግሮችን መምረጥ ነበረባቸው። በዚህም የተነሳ የተሟላ ተከታታይነት ሊኖር አይችልም። ብዙ ጊዜ በአንድ ላይ ያልሆኑ ክንውኖችን አጣምረዋቸዋል። አንዳንድ ጊዜ ጥምረቱ ግልጥ ሲሆን፣ ሌላ ጊዜ ደግሞ ለማየት ወይም ለመለየት ያስቸግራል። (ለምሳሌ፣ በሉቃስ 12፡49-59 ተዛማጅነት ያላቸው የማይመስሉ ብዙ ጉዳዮች ተጠቅሰዋል።) በሁሉም ሁኔታ ጥምረት ይኖራል ብለን መጠበቅ አያስፈልገንም።

ሁለት ነገሮችን ያስታውሱ። ግንኙነቱ ወዲያውኑ ግልጥ ባይሆን ጎልቶ፣ በጥናትም በገፉ ጊዜ ሊያዩት ይችላሉና ግንኙነት የለውም ብለው በችኮላ አይወሰኑ። የሌለና እውነት ያልሆነ ግንኙነት ለመፍጠርም አይሞክሩ። ቃሉን ልናጣምም ወይም የሌለ ትርጉም ልናክልበት አይገባም።

አንዳንድ የተለዩ ሁኔታዎች ቢኖሩም፣ ቃሉን እንደ አገባቡ ይተርጉሙት የሚለው የመጀመሪያ መመሪያ ቋሚ ነው።

ቃላትን መረዳት

ሁለተኛው የትርጓሜ አጠቃላይ መመሪያ ይህ ነው፡- በቃላት ትክክለኛ ትርጉም መሠረት ትርጓሜ ይሰጡ። ችግሩ ትክክለኛውን ትርጉም የመፈለጊያው ዘዴ ነው። ከዚህም ሌላ ስለ ቃላት በአጠቃላይ፣ ምንነታቸውን እና ትርጉማቸውን ማሰብ ያስፈልጋል። ቃላት የአሳብ፣ የንግግርና የግንኙነት መገንቢያ መሣሪያዎች ናቸው። ትርጉም ባለው ሥርዓት የተቀነባበሩ ቃላት የሰው ልጆች ዋና መግባቢያዎች ናቸው። ከሁሉም ይልቅ እግዚአብሔር ከሰው ጋር ለመገናኘት፣ በአብዛኛው በተለመደ ቋንቋ ነው በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጠቀመው።

ቃል ትርጉም ያለው የቋንቋ አካል ነው። ነገር ግን አብዛኛዎቹ ቃላት ከአንድ በላይ ትርጉም ስላላቸው፣ አንድ ቃል በራሱ እምብዛም ግልጥ አይደለም። ለምሳሌ “ጠራ” ለሚለው ቃል ለብቻው ትርጉም ብንሰጥ፣ “በደመና የተሸፈነው ሰማይ ብሩህ ሆነ”፤ ወይም “የታጠበው ልብስ ንጹህ ሆነ”፤ ወይም “አንድ ሰው ሌላውን ወደ እርሱ እንዲመጣ መልእክት አስተላለፈለት”፤ ማለት ሊሆን ይችላል። በመሆኑም ትክክለኛውን ትርጉም ለመወሰን ቃሉ ከሌሎች ቃላት ጋር የሚኖረው አገባብ ወሳኝ መሆኑን እንረዳለን። ትክክለኛውን ትርጉም ለመስጠት ይቻል ዘንድ በያንዳንዱ ሁኔታ ሌሎች ቃላት ያስፈልግዎታል። በራእይ 5:5 ላይ “አንበሳ” የሚለው ቃል ክርስቶስን ሲያመለክት፣ በ1ኛ ጴጥሮስ 5:8 ላይ ግን ዲያብሎስ በዚሁ አውራ ተመስሏል። በሁለቱም አገባቦች ቃሉን ግልጥ የሚያደርጉት ሌሎች ቃላት ናቸው። ስለ ቃላት እውነታዎችን በምናሰላስልበት ጊዜ የአገባብ ጠቀሜታንም እናያለን።

1. *ቃላት ትርጉማቸውን ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ይለውጣሉ።* ሰዎች ቃላትን በአዲስ መንገድ ይጠቀሙባቸዋል። እ.አ.አ. በ1954 ዓ.ም. በታተመው የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ለክርስቲያን “አንቀላፋ” ማለት “ነፍሱ ከሥጋ ተለይታ የምድር ላይ ኑሮው አበቃ” እንደ ማለት ነው። ይህን ስለ ጌታ ዳግም መምጣትና ስለ ሙታን ትንሣኤ በ1ኛ ተሰሎንቄ 4:15 ላይ “እኛ ሕያዋን ሆነን ጌታ እስኪመጣ ድረስ የምንቀር ያንቀላፉቱን አንቀድምም” በማለት ይገልጠዋል። በዕለት ከዕለት አጠቃቀም ግን “ማንቀላፋት” የሚለው ቃል ከቀን ሥራ ወይም ከአካላዊ እንቅስቃሴ በዕረፍት ላይ መሆንን ነው የሚያመለክተው። በሌላ በኩል ደግሞ በ1980 ዓ.ም. የታተመው መጽሐፍ ቅዱስ “ማንቀላፋት” ማለት “መተኛት” እንደማለት መሆኑን ለማሳየትና መልእክቱን ግልጥ ለማድረግ “ጌታ

እስከመጣበት ጊዜ ድረስ ሕያዋን ሆነን የምንገኝ የሞቱትን አንቀድምም። ይላል። እንግዲህ በአዲሱ ትርጉም አጠቃቀም “ማንቀላፋት” ማለት “መሞት” ያለመሆኑን እንረዳለን።

ትክክለኛ ትርጓሜ የምንሰጥ ከሆነ፣ አንድ ቃል አሁን ለእኛ የሚገባን፣ ቃሉ በተተረጎመበት ጊዜ ይገልጠው እንደነበረ ለመሆኑ እርግጠኞች መሆን አለብን።

2. የተለያዩ ቃላት ተመሳሳይ ትርጉም ሊኖራቸው ይችላል። አንዳንድ ምሁራን የሁለት የተለያዩ ቃላት ትርጉም በፍጹም ተመሳሳይ ሊሆን አይችልም ይላሉ። አንዳንድ ጊዜ በጣም የመቀራረብ ነገር ይኖራል። ቢሆንም ችግር አይፈጥርም። ጓደኛዎን “እንደምነህ” ቢሏቸውና እርሳቸውም “ደግ ነኝ” ወይም “ደኅና ነኝ” በማለት ቢመልሰልዎ፣ ምንም ችግር አይገጥምዎትም፤ ከሁለቱም አባባሎች ጓደኛዎ በመልካም ጤንነት ላይ መሆናቸውን ይረዳሉ። በዚህ አኳኋን እንግዲህ ቃላት ብዙ ጊዜ ቢለያዩም የግድ የትርጉም ልዩነት ይታይባቸዋል ማለት አይደለም። ብዙ ጊዜ ለተለያዩ አጠቃቀም በተመሳሳይ ቃላት እንገለገላለን። መጽሐፍ ቅዱስም እንዲሁ ያደርጋል። መጽሐፍ ቅዱስ የተለያዩ ቃላትን በሚጠቀምበት ጊዜ ሁሉ ትርጉሙም የተለያየ መሆን አለበት ብለን ማሰብ የለብንም። በማቴዎስ 20:21 እና በማርቆስ 10:37 “መንግሥት” እና “ክብር” የሚሉትን ቃላት፣ በማቴዎስ 18:9 እና በማርቆስ 9:47 ደግሞ፣ “ሕይወት” እና “የእግዚአብሔር መንግሥት” የሚሉትን ቃላት አጠቃቀማቸውን ይመልከቱ።

በሌላ በኩል፣ አንዳንድ ጊዜ ሌላ ነገር ለማለት ስንፈልግ ቃሉን እንቀይራለን። ከተመሳሳይ ይበልጥ ጠንካራና ግልጽ ትርጉም ያለውን ቃል ለመጠቀም እንፈልግ ይሆናል። ሁለተኛው ቃል፣ የመጀመሪያው ተመሳሳይ ይሆንና፣ በተወሰነ ደረጃ ግን የተለየ ይሆናል። የመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፊዎችም ይህን በመሰለው የአጻጻፍ ስልት ነው የተጠቀሙት።*

በ1ኛ ጢሞቴዎስ 2:1 ላይ “ጸሎት”ን የሚገልጡት “ልመና” እና “ጸሎት” ተመሳሳይ ቃላት ናቸው። ቃላቱ የተለያዩ የጸሎት ዓይነቶችን ይገልጣሉ? ወይስ የጸሎትን አስፈላጊነት አጥብቀው ያሳስባሉ?

* ጸሐፊው በገላትያ ምዕራፍ 6 ቁጥር 2 እና 5 ላይ ይህን እንደ ምሳሌ ያቀርባል። የአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ በሁለቱም ቁጥሮች ላይ “ሸክም የሚለውን ቃል ቢጠቀምም፣ በግሪክኛ ሁለት የተለያዩ ቃላት ናቸው። በቁጥር 2 ላይ የሚገኘው “ሸክም” የሚለው ቃል በግሪክኛው መጽሐፍ ቅዱስ በከባድ ሥራ ምክንያት በድካም ሙትት ማለትን ያመለክታል። በቁጥር 5 ላይ የሚገኘው “ሸክም” ደግሞ በግሪክኛው በጀርባ የሚሸከሙትን አንድ ከባድ ነገር ያመለክታል። ሐዋርያው ጳውሎስም ይህን ለማለት ነበር የፈለገው። እያንዳንዱ አማኝ የየራሱ ችግር ቢኖርበትም፣ ስለ ሌሎች ሰዎች ዕለታዊ ችግር ማሰብ አለበት።

3. አንዳንድ ጊዜ መጽሐፍ ቅዱስ በተለመደው የዓለም አስተሳሰብ የማይከሰቱ ነገሮችን ይመለከታል። ቃላት መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ጥቅም ላይ ውለው የሚሰጡት ትርጉም፣ መዘናኛ ስፍራ ያሉ ሰዎች ሲጠቀሙባቸው ከሚሰጡት ትርጉም ይለያል። ለምሳሌ አንድ ሰው፣ ሌላውን “ጻድቅ ሰው ነው” ሲለው ቢሰሙ፣ የተነገረለት ሰው ምናልባት ከሰው ጋር ባለው ግንኙነት ቅን የሆነና መልካም ሥነ-ምግባር ያለው መሆኑን ይረዳሉ። መጽሐፍ ቅዱስም “እግዚአብሔር ጻድቅ ነው” ሲል ይህንኑ የሚመስል ትርጉም ይሰጠናል። ነገር ግን መጽሐፍ ቅዱስ በክርስቶስ ያመነ አማኝ በእግዚአብሔር ፊት ስላለው ጻድቅነት ሮሜ 1:17 የሚናገረው ትርጉም ከዚህ ይለያል። እግዚአብሔር አማኙን “ጻድቅ ነህ” የሚለው በራሱ መንገድ ነው። ይህም በክርስቶስ ኢየሱስ ሞት የኃጢአት ሥርየት በማግኘቱ ላይ የተመሠረተውን በእግዚአብሔር ፊት ያለውን አቋም የሚያሳይ ነው።

4. አንድ ቃል የተለያዩ ትርጉሞች ይኖሩት ይሆናል። አልፎ አልፎ፣ እንዲያውም በአንድ ምንባብ ውስጥ አንዱ ቃል የተለያዩ ትርጉሞች ይኖሩት ይሆናል። ልዩነቱ በተደጋጋሚ የሚታየው “ቀጥተኛ” እና “ዘይቤያዊ” በተሰኙት የቋንቋ አጠቃቀሞች ላይ ነው። በሕዝቅኤል 44:5-6 ያለው ምንባብ ይህን በሚገባ ይገልጠዋል። ቁጥር 5 ላይ “ቤት” የሚለው ቃል በቀጥታ ትርጉሙ “ቤተ መቅደስ” ሲሆን፣ ቁጥር 6 ላይ ግን “ቤት” የሚለው የእስራኤልን ሕዝብ ነው። በሁለቱ ተከታታይ ጥቅሶች ውስጥ ቀጥተኛና ዘይቤያዊ የቋንቋ ስልት አለ።

ለአንዳንድ ቃላት፣ በተለይም “ሃይማኖታዊ” ለምንላቸው፣ አዲስ ኪዳን ከብሉይ ኪዳን የበለጠ ሙሉና ግልጥ ትርጉም ይሰጣቸዋል። “ጽድቅ” የሚለው ቃል አንዱ ምሳሌ ነው። ዘማሪው የራሱን ጽድቅ (መዘ. 18:20) እንደ መልካም ሥነ-ምግባሩ አድርጎ ይናገራል። ነገር ግን መላው አዲስ ኪዳን ስለ ጽድቅ የሚያስተምረው፣ አንድ አማኝ ክርስቶስን እንደ አዳኙ ሲቀበል፣ ፍጹም የሆነውን የክርስቶስን ጽድቅ እግዚአብሔር ለርሱ የሚቆጥርለት መሆኑን ነው (ሮሜ 5:17፤ ፊልጵ. 3:9)። ብሉይ ኪዳንም የአዲስ ኪዳንን ያህል በግልጥ አይሁን እንጂ፣ ይህንኑ ትርጉም ማስገንዘቡ እውነት ነው (ዘፍጥ. 15:6ን ይመልከቱ)። እንዲህ ያለው ሌላ ቃል “ተስፋ” የሚለው ነው። የብሉይ ኪዳን አማኝ ተስፋ፣ የወደፊት ሕይወቱ በእግዚአብሔር ምሕረት እንደሚባረክለት የሚጠብቅና አጠቃላይ የሆነ ጉዳይ ነበር። የአሁኑ የክርስቲያን ተስፋ ግን፣ የክርስቶስ ዳግም መምጣትና እርሱን በመምሰላችን የደኅንነታችን ፍጻሜ ማግኘት ነው (1ኛ ዮሐ. 3:2-3)።

ቃላት እንዴት እንደሚጠኑ

መጽሐፍ ቅዱስን ለመረዳት ከፈለገን፤ ቃላትን ማወቅ የሚገባን መሆኑን ነው ከላይ የተመለከትናቸው እውነታዎች የሚያሳዩን። ይህ ይቻል ዘንድ ታዲያ ቃላትን በጥንቃቄ ማጥናት ያሻል። የማንረዳውን ቃል ማለፉ ቀላል ነው፤ ያን ብናደርግ ግን የጥቅሱን ወይም የምንባቡን ሙሉ ትርጉም ልናገኝ አንችልም። አንድን ቃል ትርጉሙን እንደምናውቅ እየገመትንና በአእምሮችን ድንግዝግዝ ያለ አሳብ ይዘን ማንበብ የለብንም። የቃሉን ትርጉም ለማግኘት ንባባችንን ማቆም አለብን። የእግዚአብሔር ቃል እጅግ ጠቃሚያችን ነውና በጥንቃቄና በክብር ልንይዘው ይገባል። ታዲያ የመጽሐፍ ቅዱስ ቃላትን የማጥኛ ዘዴዎች ምንድናቸው?

1. ቃሉን ከመዘገበ ቃላት ይፈልጉ። አንድ ትርጉም ብቻ ያላቸውን ቃላት በመግለጥ ረገድ መዘገበ ቃላት በጣም ጠቃሚ ነው። ለምሳሌ፡- “አዝሙድ” (ሉቃስ 11:42)፤ እና “ገፈራ” (ዘፍጥ. 24:25)፤ እንዲሁም እንደ “ኩላሊት” እና “ልብ” ያሉ ቃላት “ፍቅር”ን እና ውስጣዊ ስሜታችንን በልዩ ዘይቤያዊ ስልት ለመግለጥ ጥቅም ላይ የዋሉ ናቸው (መዝ. 7:9፤ ፊልጵ. 1:8፤ 2:1፤ ራእይ 2:23)። ብዙ ጊዜ ዘመናዊ ትርጉም መጽሐፍ ቅዱሶች እንደነዚህ ያሉ ቃላትን ግልጽ ያደርጓቸዋል።

ከላይ እንደተጠቀሱት ላልሆኑና ልዩ ለሆኑ አጠቃላይ ቃላት፤ መዘገበ ቃላት ሁለት፤ አንዳንድ ጊዜም ከዚያ የበለጡ ትርጉሞችን ይሰጣል። የዚህ ምክንያቱ ቃላቱ ጥቅም ላይ የሚውሉት በተለያዩ መንገዶች በመሆኑ ነው። መዘገበ ቃላት አልፎ አልፎ ብቻ የትኛው ትርጉም በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ጥቅም ላይ እንደዋለ ይገልጻል። ብዙ ማብራሪያዎችን መመርመር፤ ለአንድ ቃል ሊሆኑ የሚችሉ ትርጉሞችን እንድንለይ ይረዳናል። ምን መፈለግ እንዳለብንም አሳብ ይሰጠናል። ነገር ግን የትኛውን መጠቀም እንዳለብን አይወስንልንም። ትክክለኛውን ትርጉም ሌላ ቦታ መፈለግ ይኖርብናል። ስለዚህ ለአጠቃላይ የቃላት ትርጉም መዘገበ ቃላት ሊጠቅም የሚችለው በከፊል ብቻ ነው።

2. ቃሉን በአገባቡ መሠረት ያጥኑት። 2ኛ ሳሙኤል 2:14 ላይ “አበኔርም ኢዮአብን፡- ጎልማሶቹ ይነሡ፤ በፊታችንም ‘ይቆራቆሱ’ አለው” ይላል። አነጋገሩ የጨዋታ ማስጀመሪያ አሳብ የሚያቀርብ ይመስላል። አገባቡ የሚያሳየን ግን ሁለት ባላንጣ ነገሥታትና የየጦር መሪዎቻቸው በድርጊቱ የተሳተፉበት መሆኑን ነው። ወጣቶቹ እንደሚገዳደሉ (ቁ. 16) ያሳያል። “መቆራቆስ” የሚለው ቃል በዚህ አገባቡ አሳዛኝና ምጸታዊ ትርጉም አለው።

መዝሙር 1:6 ላይ፡ “እግዚአብሔር የጻድቃንን መንገድ ያውቃልና” ይላል። ይህን ስንመለከት፤ እግዚአብሔር ሁሉንም የሚያውቅ ስለሆነ እርሱ ብቻ ጻድቃን የሚያደርጉትን ይረዳል የሚል ነው ብለን እናስብ ይሆናል። ነገር ግን ቅርብ ያለውንና ተከታይን የጥቅስ ክፍል በአገባቡ መሠረት ስንመለከተው “ያውቃልና” የሚለው ቃል ከገመትነው የበለጠ ጠንካራ ትርጉም ያስገነዝበናል። አንደኛው መንገድ በእግዚአብሔር የታወቀ ሲሆን፤ ሌላው መንገድ ግን የሚጠፋ ነው። ንጽጽሩ፤ የእግዚአብሔር እውቀት ጥበቃንና ጥንቃቄን እንደሚያጠቃልል ያሳየናል። ሌሎችም ጥቅሶች እንዲሁ ስለ እግዚአብሔር እውቀት ይናገራሉ (ዘፍጥ. 18:19)።

አንድ ተጨማሪ ምሳሌ፤ “የዋህ ቃልን ሁሉ ያምናል” ይላል (ምሳሌ 14:15)። ይህ አባባል ጥርጥርና ጥያቄ በሌለበት፤ በንጹህ ልብ በቀላል እምነት በእግዚአብሔር ስለሚደገፍ አማኝ የሚናገር አዎንታዊ ወይም መልካም አባባል ይመስል ይሆናል። እዚህም አገባቡ ነው ትክክለኛውን ትርጉም የሚያመለክተው። ጸሐፊው የዋሁን ሰው ከብልሁ ጋር ያገጸጽራል። የዋህ ሰው ፣ በዚህ አገባብ ሞኝና በቀላሉ የሚታለል ነው። ሁሉን ማመን ጅልነት እንጂ ጥበበኛነት አይደለም።

መጽሐፍ ቅዱስ ትርጉማቸው በአገባብ በሚፈታ ቃላት የተሞላ ነው። ትርጉሙ ግልጥ ያልሆነ ቃል የገጠመዎ እንደሆን፤ ቃሉ የሚገኝበትን ምንባብ ለማስተዋል ቆም ይበሉ። ካስፈለገም ደግመው ያንብቡት። ይህን ሲያደርጉ ብዙ ጊዜ የተወሰኑ ትርጉሞችን ያገኛሉ።

3. በማጣቀሻ መጽሐፍ ይጠቀሙ። ማጣቀሻ መጽሐፍ ምን እንደሆነና እንዴት ሊረዳን እንደሚችል ቀደም ሲል (በምዕራፍ 5) ገልጫለሁ። አንዳንድ ቃላት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚደጋገሙ ሲሆኑ፤ ሌሎቹ ግን በጣም ጥቂት ማጣቀሻ ነው የሚኖራቸው። ዓይነተኛው የቃላት አጠናን ዘዴ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ቃሉ የሚገኝበትን ስፍራ በሙሉ መመልከት ነው። ነገር ግን ትናንሾቹ የማጣቀሻ መጻሕፍት በስፋት አይዘረዝሩም። ትላልቆቹ ደግሞ ለማጥናት እጅግ የሚበዙ ጥቅሶች ይኖሯቸው ይሆናል። ታዲያ ምን ሊያደርጉ ይችላሉ?

በ1954 ዓ.ም. በታተመው የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ በአዲስ ኪዳን ውስጥ፤ በ1980 ዓ.ም. በታተመው መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ደግሞ በአዲስና በብሉይ ኪዳናት ውስጥ ጠቃሚ ቃላት የሚገኙባቸውን ቦታዎች ማመልከቻ ስፍራ አላቸው። መጽሐፍ ቅዱስዎን ይበልጥ ባጠኑ ቁጥር፤ ሌሎች ምንባቦችንና፤ አንድ ቃል የሚገኝበትን እያስታወሱ የራስዎን ማመልከቻዎች ያዳብራሉ። በገጾቹ ጠርዝ የተወሰነ ባዶ ስፍራ ያለው የጥናት

መጽሐፍ ቅዱስ ካለዎት፤ እንደነዚህ ያሉትን ማመላከቻዎች እንዳገኛቸው በባዶው ስፍራ ሊጽፏቸው ይችላሉ። ቃላት የተለያዩ ትርጉሞች እንዳሏቸው አይተናል። በመሆኑም ተመሳሳይነት ያለው ምንባብ ሁሉ ለትርጓሜ ተጨማሪ ብርሃን የሚፈነጥቅ አይሆን ይሆናል።

በቲቶ 3:5፤ “አዳነን” የሚለውን ቃል ይመልከቱ። መላው ምንባብም ሆነ ከፊቱና ከኋላው ያሉት ጥቅሶች፤ ይህ ማለት ከኃጢአት ነጻ የመሆን መንፈሳዊ ደኅንነት እንደሆነ ያሳምኑናል። የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ጸሐፊ የሆነው ሉቃስ “ወደፊት እንድናለን የማለት ተስፋ ሁሉ ተቆረጠ” (ሐዋ. 27:20) ሲል የጻፈው ስለ መንፈሳዊ ደኅንነት ሳይሆን፤ ከመርከብ አደጋ ስለመትረፍ ወይም ስለመዳን ነው። ይህ ግልጽ በመሆኑ የተለያዩ ሁኔታዎችን ማስተያየቱ ሞኝነት ይመስል ይሆናል። ሆኖም በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙ ጊዜ ነጥቡ ግልጽ አይሆንም። ስለዚህ ቃሉን በሌሎች ምንባቦች በጥንቃቄ ማስተዋል አለብን። ለምሳሌ፡- ማቴዎስ 24:13 ምን ይመስልዎታል?

ቃላት ጠቃሚ መሆናቸውንና በጥንቃቄ መጠናት ያለባቸው መሆኑን ሊረዱ ይችላሉ። ለተጨማሪ ጥናት የሚከተሉትን ይመልከቱ፡- “ክፉ”፤ ኤርምያስ 18:11 (ሁለት ጊዜ፤ አንድ ትርጉም?)፤ “ሁልጊዜ”፤ ዘሌዋውያን 24:2፤ 1ኛ ዜና 16:6፤ “ውሾች”፤ 2ኛ ነገሥት 9:10፤ መዝሙር 22:16፤ “አካል”፤ ኤፌሶን 3:6 (በመልእክቱ የተጠቀሰውን ሁኔታ ሁሉ ይመልከቱ)፤ “ፍሬ”፤ ዮሐንስ 15:2፤ 4:5፤ 8፤ 16 (በተጨማሪ ገላ. 5:22-23፤ ሮሜ 1:13ን ይመልከቱ)፤ “ወንድሞች”፤ ማቴዎስ 25:40፤ “አህዛብ”፤ ማቴዎስ 25:32፤ “የሚከልልሽ”፤ መዝሙር 103:4፤ “ተስፋ”፤ ኤፌሶን 3:6 (እንደገናም መልእክቱን በሙሉ ይመልከቱ)፤ እንዲሁም “በ...ትድናለች”፤ 1ኛ ጢሞቴዎስ 2:15 ።

ሰዋሰውን መረዳት

ሦስተኛው አጠቃላይ መመሪያ እንደዚህ ሊባል ይችላል፡- በሰዋሰዋዊ ሥርዓት መሠረት ይተርጉሙ። ሰዋሰው ምንድነው? ሰዋሰው ሁለት ነገሮችን የሚያጠቃልል መሆኑን የሞያው ጠቢባን ይናገራሉ። እነዚህም፣ ቅርጽና የቃላት ግንኙነት ናቸው። ሁለቱም በትርጉም ላይ ተጽዕኖ ይኖራቸዋል። እኛ ግን በዋናነት የምናተኩረው በቃላት ግንኙነት ላይ ነው።

ባለፈው ምዕራፍ እንዳየነው፣ ቃላት ግልጥ ትርጉም የሚኖራቸው በተናጠል ሳይሆን፣ በአንድነት ሲቀነባበሩ ነው። አንድ ቃል ከሌሎች ጋር ሲቀናጅ ወዲያውኑ የአንድ ነገር ፍቺ ግልጥ ይሆናል። “ወይኔ” የሚል ቃል ምናልባት ለብቻው አንድ ነገር የሚገልጥ ይመስላል። ይኸውም ቃሉን የተናገረው ሰው ላይ አንድ አስከፊ ነገር የደረሰበት ወይም ሕመም የተሰማው መሆኑን ይገልጥ ይሆናል። ነገር ግን ሰውየው እንደዚያ እንዲል ያደረገው ምንድነው? አደጋ ደረሰበት? መርዶ ተነገረው? ለሕይወቱ ዋና የሆነ ነገር ጠፋበት? ሙሉ ትርጉሙን ግልጥ ለማድረግ ሌሎች ቃላት አስፈላጊ ናቸው።

ከሌላ ሰው ጋር ለመግባባት ከፈለግን፣ ሁለታችንም፣ ቃላት በዓረፍተ ነገር ውስጥ እርስ በርሳቸው እንዴት እንደሚዛመዱ ተመሳሳይ መረዳት ወይም እውቀት ሊኖረን ይገባል። ሁለታችንም ቢያንስ መጠነኛ የሰዋሰው ሕግ እውቀት እንዲኖረን ግድ ይሆናል። ምክንያቱም ቃላት የሚቀነባበሩባቸውን የተለያዩ መንገዶች የሚወስነው የሰዋሰው ሕግ ነው።

የሰዋሰው ሕግጋትን መጠቀሙ ለትርጓሜ በምን አኳኋን እንደሚረዳ ለመገንዘብ እስቲ ሁለት ምሳሌዎችን እንመልከት። በ1ኛ ቆሮንቶስ 11፡27፣ “ስለዚህ ሳይገባው ይህን እንጀራ የበላ ወይም የጌታን ጽዋ የጠጣ ሁሉ...” የሚለውን እናነባለን። በዚህ ስፍራ “ሳይገባው” የሚለው ቃል የሚያመለክተው “ማንም” የሚለውን አሳብ ወይስ “መብላት” እና “መጠጣት” ነው? ብለን መጠየቅ አለብን። በሌላ አነጋገር “ያልተገባው ማንም” ወይስ “በማይገባው መንገድ የሚበላና የሚጠጣ ማንም” ማለቱ ነው? ብዙ ሰዎች ትርጓሜው የመጀመሪያው፣ ማለት ለጌታ እራት ብቁ ያልሆነ ሰው የሥርዓቱ ተካፋይ መሆን የለበትም የሚለው እንደሆነ አድርገው ያስባሉ። ስለሆነም እንዲህ ያሉ ሰዎች ራሳቸውም ብቁ እንዳልሆኑ ስለሚገነዘቡ ከሥርዓቱ አይካፈሉም። ነገር ግን

የቃሉን አገባብ (ሰዋሰው) ስናስተውል፤ ትርጉሙ ይህ ሊሆን እንደማይችል እናያለን። “ሳይገባው” የሚለውን ቃል በመዝገብ ቃላት ብንመለከት፤ ከንግግር ክፍሎች ተውሳክ ግሥ መሆኑን እንረዳለን። በሰዋሰው ሕግ መሠረት ደግሞ ተውሳክ ግሥ የሚገልጠው ግሥን እንጂ ስምን አይደለም። ስለዚህ “ሳይገባው” የሚለው ቃል ተውሳክ ግሥ ስለሆነ፤ የሚያመለክተው፤ የመብላትንና የመጠጣትን ክንውን እንጂ፤ ሰውየውን አይደለም።

ይህን ምንባብ ከግሪክኛው መጽሐፍ ቅዱስ ወስደን ትክክለኛውን ሰዋሰው በመጠቀም ብንተረጉመው፤ “ማንኛውም ሰው በማይገባ አኳኋን ይህን እንጀራ ቢበላና ከጽዋውም ቢጠጣ የጌታ ሥጋና ደም ዕዳ ይኖርበታል” የሚል ይሆናል። ማንም ቢሆን የማይረባ ወይም የማይበቃ በመሆኑ ብቻ የጌታን እራት ለመካፈል መፍራት የለበትም። (ሆነ ብሎ በኃጢአት የሚመላለስ ከሆነ ያ ሌላ ጉዳይ ነው።) ማንኛችንም ብንሆን የበቃን አይደለንም። አማኞች በመሆናችን፤ እንዲሁም የኛ በሆነው የክርስቶስ ሞትና በርሱ ብቃት ነው የጌታን ራት ለመካፈል የምንችለውና መካፈልም ያለብን። ምናልባት በማይገባ ሁኔታ ውስጥ ሆነን የጌታ እራት ተሳታፊዎች እንሆን ይሆናል። ማለት ተገቢው አክብሮት ወይም መንፈሳዊ መረዳት አይኖረን፤ ለሌሎች ተገቢው ኃላፊነት አይሰማን፤ ጥሩ ምግብና መጠጥ የምንፈልግ ብቻ እንሆን ይሆናል። እንደነዚህ ያሉ የከፉ ሁኔታዎችን ነው ጥቅሱ የሚያመለክተው። ይህ መሆኑን የምንረዳው በሰዋሰው አገባብ፤ ማለትም በዓረፍተ ነገሩ ውስጥ ጠቃሚ የሆነው አንድ ቃል ቅጽል ሳይሆን ተውሳክ ግሥ መሆኑን ስለተገነዘብን ነው።

እስቲ ዮሐንስ 21:15ን ልብ ይበሉ። ኢየሱስ ጴጥሮስን፤ “የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ፤ ከ‘እነዚህ’ ይልቅ ትወደኛለህን?” ብሎ ጠየቀው። ይህን ስናነብ በቶሎ ከማን ወይም ከምን ይልቅ? ብለን እናስባለን። “እነዚህ” የሚለው ቃል አመልካች ተውላጠ ስም መሆኑንና የ‘ይህ’ ብዙ ቁጥር መሆኑን መዝገብ ቃላት ይነግረናል። “ይህ” የሚለውን ቃል ለብቻው ስንመለከተው ደግሞ አመልካች ቅጽል ሆኖ “በቅርብ ያለን ሰው ወይም ነገር፤ የሚያመለክት፤ የተጠቀሰን ወይም ሊጠቀስ ያለን ጉዳይ የሚያስረዳ” መሆኑን እናውቃለን። በቅርብ ያለን ሰው ወይም ጉዳይ ሊያመለክት እንደሚችልም እናስተውላለን። ኢየሱስ ጴጥሮስን ሲያናገረው በአቅራቢያቸው ሌሎች ሰዎች ነበሩ? አዎን፡- ከደቀ መዛሙርቱ አንዳንዶቹ ነበሩ። ሌሎች ቁሳቁሶችስ? አዎን፡- በቅርቡ ጥቂት የተጠመዱ ዓሳዎች ነበሩ። እንግዲህ ሰዋሰውን (የቋንቋን ሕግ) ማወቅ “እነዚህ” ለሚለው ቃል የሚያገለግሉ ሁለት ትርጉሞችን ለማየት ይረዳናል። ከሁለቱ ትርጉሚዎች ትክክለኛውን ለመወሰን ሌላ ሕግ መጠቀም አለብን። ኢየሱስ በመጀመሪያ

ጴጥሮስን ቢጠራውም እርሱ ግን ወደ ዓሣ ማጥመዱ እንደተመለሰ አገባቡ (ቁ. 1) ይነግረናል። ስለዚህ ጴጥሮስ ከኢየሱስ ይልቅ ዓሣ (ሥራውን) ወደ ይሆናል። ቀደም ሲል ጴጥሮስ ራሱ ኢየሱስን ከሌሎቹ ደቀ መዛሙርት ይልቅ እንደሚወደው ተናግሮ ነበር (ማቴ. 26፡33)። ስለዚህ ስለ ትምክህቱ ኢየሱስ እየፈተነው ሊሆንም ይችላል።

ሰዋሰው ትክክለኛውን ትርጓሜ ሁልጊዜ አያሳየን ይሆናል፤ ግን ሊሆኑ የሚችሉትን ትርጓሜዎች ያመለክተናል። ከሰዋሰው ሕግ ጋር የማይስማማ (የሚጋጭ) ትርጓሜን ልንቀበል አንችልም። በመሆኑም መጽሐፍ ቅዱስን ለመረዳት ሰዋሰው ጠቃሚ ነው። ይህ እንግዳ ነገር አይደለም፤ መጽሐፍ ቅዱስን መረዳት የሚገባን በትክክለኛው የሰብአዊ ቋንቋ ሕግጋት መሠረት መሆን አለበት።

የሰዋሰውን መሠረታዊ ነገሮች ይወቁ

መጽሐፍ ቅዱስን በሰዋሰው ሕግ መሠረት የምንተረጉም ከሆነ ስለ ሰዋሰው አንድ ነገር ማወቅ አለብን። ስለ ሰዋሰው የሚያስተምር መጽሐፍ አግኝተው በማንበብ እውቀትዎን ቢያድሱ መልካም ይሆንልዎታል። የንግግር ክፍሎችን፡- ስም፣ ተውላጠ ስም፣ ቅጽል፣ ግሥ፣ ተውሳክ ግሥ፣ መስተዋድድ፣ መስተጻምርና ቃለ አጋኖ የመሳሰሉትን ስለማወቅዎ እርግጠኛ ይሁኑ። ጠቃሚው ነገር፣ እያንዳንዱ የንግግር ክፍል በዓረፍተ ነገር ውስጥ ከሌሎች ቃላት ጋር እንዴት እንደሚቀናጅና ቅንጅቱ ትርጉምን እንዴት እንደሚለውጠው ማወቅ ነው። የጠለቀ የሰዋሰው እውቀት አያሻዎትም፤ መሠረታዊዎቹን ግን መረዳት ይገባዎታል።

ማንኛውም ቀላል ዓረፍተ ነገር ስለ ባለቤት የተወሰነ ነገር ይነግረናል። በሰዋሰው ሕግ መሠረት ባለቤት ማለት አንድ ነገር የሚያደርግ፣ የሚደረግለት ወይም የሚደረግበት የዓረፍተ ነገር ክፍል ነው።

ለምሳሌ፡- “ፍቅር እግዚአብሔር ነው” ብንል “እግዚአብሔር ፍቅር ነው” ከሚለው ጋር አንድ ዓይነት ቃላትን ነው የተጠቀምነው፤ ትርጉሙ ግን ተለውጧል። ቃሉ አሁን ስለ “ፍቅር” ነው አንድ ነገር የሚነግረን። አንዳንድ ሰዎች ግን በሁለቱ ዓረፍተ ነገሮች መካከል ልዩነት የለም ይላሉ። አባባሉ መጽሐፍ ቅዱስ ስለ እግዚአብሔር የሚያስተምረውን ያፋልሰዋል። እግዚአብሔር ከፍቅር ጋር አንድ አይደለም። የእናት ፍቅር ከእግዚአብሔር ፍቅር ጋር ተመሳሳይ አይደለም። የመጽሐፍ ቅዱስን ዓረፍተ ነገሮች ስንመለከት የቃላቱ ቅደም ተከተል መቼና እንዴት ትርጉማቸውን እንደሚለውጡ እያስተዋልን መሆን አለበት።

ግሦችና ጊዜያቶቻቸው

ግሦች፡ የዓረፍተ ነገር የድርጊት ቃላት፣ ሲሆኑ መጽሐፍ ቅዱስን ጨምሮ ማንኛውንም ቋንቋ ለመረዳት፣ ወሳኞች ናቸው። ስለ ግሦች ስናስብ ልናጠነው የሚገባ ጉዳይ፣ በግሦች የተመለከተው ድርጊት ወይም ሁነት የተፈጸመበትን ጊዜ ነው። ብዙ ጊዜ ግሥ የኃላፊን፣ የአሁንን ወይም የትንቢትን (የወደፊት) ጊዜን ያመለክታል። በሌላ አነጋገር የተፈጸመ (ኃላፊ)፣ እየተፈጸመ ያለ (የአሁን) ወይም ሊፈጸም ያለ (ትንቢት) መሆኑን ማለት ነው። ምሳሌ፡- “በልቻለሁ፤ እየበላሁ ነኝ፤ ልበላ ነው።” ነገር ግን ጉዳዩ እንዲህ ቀላል አይደለምና በቅርብ እንመልከተው።

1. **ኃላፊ ጊዜ**። ኃላፊ ጊዜ አንድ ነገር ከዚህ በፊት አንዴ መፈጸሙን ያመለክት ይሆናል። ሮሜ 7:9፡- “ኃጢአት ሕያው ሆነ፣ እኔም ሞትሁ።” እንዲሁም ባለፈ ጊዜ የሆነን፣ የተደጋገመን ወይም ልማዳዊ ነገርን ያሳይ ይሆናል። 1ኛ ቆሮንቶስ 13:11፡- “...እናገር ነበር፣...አስብ ነበር፣...እቆጥር ነበር።”

2. **የአሁን ጊዜ**። የአሁን ጊዜ በጊዜና በቦታ ያልተገደበን እውነት ያሳይ ይሆናል። ለምሳሌ፣ ዮሐንስ 4:24፡- “እግዚአብሔር መንፈስ ነው።” በዚህ ዓረፍተ ነገር የተመለከተው ፍሬ አሳብ እግዚአብሔር አሁን ገና መንፈስ ሆነ፤ ወይም መንፈስ መሆኑን ይቀጥላል፣ የሚል ሳይሆን፣ ይህ ዘላለማዊ ባሕርይው መሆኑን ነው። የአሁን ጊዜ ከዚህም ሌላ ቋሚና የማይለወጥ እውነት ወይም የተለመደን ነገር ያሳይ ይሆናል። ለምሳሌ፣ ሉቃስ 12:54፡- “ደመና... ሲመጣ ባያችሁ ጊዜ፣ ...ትላላችሁ።” ይህ ተደጋጋሚ ወይም የማያቋርጥ እውነት ነው። በማቴዎስ 23:13 ላይ፣ “...አትገቡም ... የሚገቡትንም” የሚለው ዓረፍተ ነገርም ተክታይነትንና ልምምድን ያሳያል። የአሁን ጊዜ ከዚህም አልፎ የወደፊቱን፣ ብዙውን ጊዜ በቅርቡ የሚሆነውን የሚገልጥ ሊሆንም ይችላል። ለምሳሌ፣ ማቴዎስ 26:2፡- “ፋሲካ እንዲሆን ታውቃላችሁ።”

3. **የወደፊት ጊዜ**። የወደፊት ጊዜ በአብዛኛው ወደፊት ምን እንደሚሆን የሚያመለክት ነው። ለምሳሌ ዮሐንስ 14:3 ላይ፣ “እመጣለሁ” የሚለው ቃል የወደፊት ጊዜን ያመለክታል።

የግሥን ጊዜ አስመልክቶ ችግር የሚፈጠረው፣ በመጽሐፍ ቅዱስ የትንቢት ክፍሎች፣ በተለይም በብሉይ ኪዳን ነው። (በዚህ መጽሐፍ ምዕራፍ 19 ቁጥር 4ትን ይመልከቱ።) የወደፊቱን ከሚያመለክተው ትንቢት አብዛኛውን የተገለጠው የወደፊት ጊዜን በሚያሳዩ ግሦች ነው፤ ሁሉም ትንቢት በወደፊት ጊዜ አልተገለጠም። አንዳንዴ ኃላፊ ጊዜን የሚያመለክቱ ግሦች በአገልግሎት ላይ ይውሉ ይሆናል። ኢሳይያስ 53 ላይ

ብዙ ጉዳይ የተጠቀሰው በኃላፊ ጊዜ ቢሆንም፤ መልእክቱ የሚያመለክተው የክርስቶስን የወደፊት ሥራ ነው። ኢሳይያስ 53:4 ላይ፤ “በእውነት ደይዎችንን ተቀበለ፤ ሕመማችንንም ተሸክሞአል” የሚለው ትንቢት ከተነገረ ከብዙ መቶ ዓመታት በኋላ መፈጸሙን ማቴዎስ 8:16-17 ያሳየናል። የአሁን ጊዜ በትንቢት የወደፊቱን ለመግለጥ ይችላል። መዝሙር 22 ስለ ክርስቶስ ሞት ትንቢት የሚናገር ቢሆንም፤ የተገለጠው የአሁን ጊዜን በሚያመለክት ግሥ ነው። (ቁጥር 18ን ከዮሐንስ 19:23-24 ጋር ያነጻጽሩ።)

ይህ፤ የመጽሐፍ ቅዱስን የጊዜዎች አጠቃቀም፤ ግራ የሚያጋባ ያደርገዋል? መልእክቱ ምንም ትርጉም የለውም ወይም ለኛ መረዳት የማይቻል ነው ማለት ይሆናል? በጭራሽ አይደለም። ለጊዜያት አጠቃቀም ያገለግላሉ የምንላቸውን ትርጉሞች ስናሰላልስል ነው የቆየነው። ሊሆን የሚችለውን ትርጉም ማወቃችን ትክክለኛውን ትርጉም ለማግኘት ይረዳናል። ስለዚህ አንድን የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል በምናጠናበት ወቅት በዚያ ክፍል የተመለከተው ጊዜ ሊለው የሚችለውን በአእምሯችን በመያዝ መሆን አለበት። ከዚያም አገባቡንና የቅዱስ ቃሉን ሌላ ክፍል በመመልከት ትክክለኛውን ትርጉም ለመናገር እንችላለን። በእርግጥ ችግሮች ይኖራሉ፤ እኛ ግን በጸሎት ለታገዘና ከልብ ለሆነ ጥናት መዘጋጀት አለብን።

አንዳንድ ጊዜ በግሥ የተመለከተው ጊዜ በቀላሉ በማንረዳው አኳኋን ትርጉሙን ሊለውጠው ይችላል። ለምሳሌ 1ኛ ዮሐንስ 3 ክፍተኛ የትርጓሜ ችግር ያለው ይመስላል። በዚህ ምዕራፍ ቁ. 6 እና 9፤ “ኃጢአትን የሚያደርግ ሁሉ አላየውም፤ አላወቀውምም። ከእግዚአብሔር የተወለደ ሁሉ ኃጢአትን አያደርግም” የሚሉ አባባሎችን ይዘዋል። ጥቅሶቹ እውነተኛ ክርስቲያን በጭራሽ ኃጢአት አይሠራም ነው የሚሉት? አንዳንድ ክርስቲያኖች ትርጉሙ ይህ ነው ብለው ያምናሉ። ነገር ግን ይህ ዓይነቱ ትርጓሜ ከሌሎች የመጽሐፍ ቅዱስ አባባሎች ጋር ስለሚቃረን ብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎች አይቀበሉትም። እነዚህ ጥቅሶች ይህን የሚሉ ይመስላል፤ ስለዚህ በጥንቃቄ ልንመለከታቸው ይገባል።

በጥቅሱ ውስጥ “አያደርግም” የሚለው ግሥ የአሁን ጊዜን የሚያመለክት መሆኑን የምናስተውል ሲሆን፤ የአሁን ጊዜ ደግሞ የተለያዩ ትርጉሞች እንደሚኖሩት እንገነዘባለን። ይህንኑ የዮሐንስ መልእክት በጥልቀት በመመልከት ሌሎች ነጥቦችን እናስተውላለን፡- 1ኛ. ዮሐንስ የሚጽፈው ለአማኞች ነው (2:11-14)፤ 2ኛ. ኃጢአት የመፈጸም ሁኔታ በነሱ ዘንድ ሊኖር እንደሚችል ያስታውቃቸዋል (2:1፤ 15፤ 3:11-12)፤ እና 3ኛ. ኃጢአት በመፈጸሙ ሁኔታ ራሱንም ይጨምራል (1:8፤ 3:16-18)። እንግዲህ 3:6-9 ኃጢአትን መሥራት፤ አንድ ኃጢአት እንኳን

ቢሆን፤ የሠራውን ክርስቲያን ያለመሆን የሚያሳይ ከሆነ፤ የሐንሰ ለምንድነው ለክርስቲያኖች “ኃጢአትን እንዳታደርጉ” (2:1)፤ ኃጢአት የለንም ብንል ራሳችንን እናስታለን (1:8) ብሎ የሚጽፍላቸው?

ምዕራፍ 3:6-9 ላይ የተመለከተው ቃል ከዚህ ሌላ ምን ሊሆን ይችላል? በሰዋሰው ሕግ፤ የአሁን ጊዜ፤ ሁልጊዜ የሚቀጥል ወይም ልማዳዊ የሆነ ማለት ሊሆን ይችላል። ታዲያ ይህ ተገቢ ትርጓሜ ይሆናል? የዮሐንስን የመጀመሪያ መልእክት በጥንቃቄ በማንበብ በጠንካራ መልእክቱ ውስጥ ተቃራኒ አማራጮችን ማቅረቡን ልብ እንላለን። እነርሱም ብርሃንና ጨለማ፤ እውነትና ሐሰት፤ ሕይወትና ሞት፤ ጽድቅና ኃጢአት ናቸው። ከነዚህ እያንዳንዱ፤ ይህ በሙሉ ወይም ያ በሙሉ፤ ብርሃን በሙሉ ወይም ጨለማ በሙሉ፤ በሙሉ ኃጢአት ወይም በሙሉ ጽድቅ እንደሚል ሆኖ ቀርቧል። ልምምዳችን ሁልጊዜ ተመሳሳይ ያለመሆኑን እናውቃለን፤ የእግዚአብሔር ቃልም ያረጋግጥልናል። የሐንሰም ይህን ስለተረዳ፤ በጠንካራ አቀራረቡ የሚያቀርብልን በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያለውን እውነት መሆኑን እንረዳለን፡- እግዚአብሔርን የሚያውቅ ሰው በቅድስናና በጽድቅ መኖር እንጂ በኃጢአት ልምምዱ መቀጠል አይችልም። ይህ ፍሬ አሳብ በሌሎች ትርጉሞችም የተረጋገጠ ስለሆነ፤ ከእነሱ በማገናዘብ ትርጓሜውን ግልጥ ማድረግ ተገቢ ነው።

ተውላጠ ስሞች፤ ባለቤትና መስተዳምሮች

ተውላጠ ስሞች ቀላል ቃላት ቢመስሉም በጥንቃቄ ልንመለከታቸው ይገባል። ተውላጠ ስም፤ በስም ፋንታ ተተክቶ ያገለግላል። ለምሳሌ፤ “ኢየሱስ ወደ ቤታንያ መጣ፤ ዓይነ ሥውሩን የፈወሰው እርሱ ነው” በሚለው ዓረፍተ ነገር “እርሱ” የሚለው ተውላጠ ስም ኢየሱስን ያመለክታል። አንዳንድ ጊዜ ተውላጠ ስም የሚያመለክተውን ስም መለየቱ አያዳግትም። “አበበ ወደ ውጭ ወጣ፤ ከበደን ያናገረውም እርሱ ነው” በሚለው ዓረፍተ ነገር፤ “እርሱ” የሚለው ተውላጠ ስም የሚያመለክተው አበበን ነው። ይህኛውስ ዓረፍተ ነገር? “በቀለ ወደ አሰፋ ሄደ፤ መጽሐፍ ሰጠው” በዚህ ዓረፍተ ነገር መሠረት መጽሐፉን ማን ለማን እንደሰጠ በእርግጥ እንረዳለን? ዓረፍተ ነገሩ ሰፋ ባለ እገባብ ቢገለጥ ከተባለው ተጨማሪ ነገር የተነሣ፤ የዓረፍተ ነገሩን ጥርት ያለ ትርጉም ለመረዳት እንችል ነበር።

ብዙ ጊዜ፤ ተውላጠ ስም የሚያመለክተው በቅርቡ የሚገኘውን ስም ሲሆን፤ ይህ ግን ሁልጊዜ የሚያጋጥም አይደለም። እስቲ አንዳንድ ጥቅሶችን እንመለከት።

በሐዋርያት 7:59 ላይ፤ “እስጢፋኖስም፤ ጌታ ኢየሱስ ሆይ፤ ነፍሴን ተቀበል ብሎ ሲጠራ ይወግሩት ነበር” ይላል፤ ይህ ምንም ችግር የለውም።

ሉቃስ 11:37፤ “ይህንንም ሲናገር አንድ ፈሪሳዊ ከእርሱ ጋር ምሳ ይበላ ዘንድ ለመነው ገብቶም ተቀመጠ።” ማነው የገባው? በዓረፍተ ነገሩ ውስጥ ለተጠቀሰው ተውላጠ ስም ቅርብ የሆነው ስም “ፈሪሳዊ” የሚለው ቢሆንም፤ በግልጽ እንደሚታየው ወደ ውስጥ የገባው ኢየሱስ ነው። በአገባቡ መሠረት ትርጉሙ ግልጽ ነው። (በተጨማሪ 2ኛ ዜና 24:24፤ ዮሐ. 13:1፤ 3፤ 11:37 ይመልከቱ።)

ኤፌሶን 1:3-11 ውስጥ ያለውን ክፍል ያጥኑ። የተውላጠ ስሞቹ ትርጉም በወጉ ግልጽ አይደለም። “እርሱ” የሚለው ተውላጠ ስም አንዳንዴ እግዚአብሔር አብን የሚያመለክት ሲሆን፤ ሌላ ጊዜ ደግሞ ስለ ኢየሱስ የሚናገር ይመስላል። ትርጉሙ የሚለወጥበትን ቦታ ለመለየት ይረዳን ዘንድ በትኩረት መመልከት ይኖርብናል።

ኢሳይያስ 37:36 ላይ፡- “የእግዚአብሔርም መልአክ ወጣ፤ ከአሦራውያንም ሰፈር መቶ ሰማንያ አምስት ሺህ ገደለ፤ ማለዳም በተነሡ ጊዜ፤ እነሆ ሁሉ በድኖች ነበሩ” ይላል። ይህ ጥቅስ የሞቱት ሰዎች እንደተነሡ አድርጎ የሚገልጥ ስለሚመስል ያስደንቅ ይሆናል። ችግሩ የተፈጠረው “ሁሉ” በሚለው ተውላጠ ስም ሳቢያ ነው። በማለዳ የተነሡት በድኖች ናቸው? ይህን የ1980 ዓ.ም. እትም የሆነው መጽሐፍ ቅዱስ “በማግሥቱ በማለዳ ሰዎች በሚነቁበት ጊዜ ሁሉም ሞተው ተገኙ” በማለት በመጠኑም ቢሆን መልአክቱን ግልጽ ያደርገዋል።

በዘዳግም 32:15-16 ውስጥ የተጠቀሱት ተውላጠ ስሞች የሚያመለክቱት ሦስት የተለያዩ ምድቦችን ወይስ አንድ? እንደገናም ማርቆስ 5:18 ውስጥ ማን ከማን ጋር እንዲሆን ለመነ?

ተውላጠ ስሞች ትርጉምን በአያሌው ይለውጣሉ። አንዳንድ ጊዜ፤ በተለይም በብሉይ ኪዳን የትንቢት መጻሕፍት፤ በተውላጠ ስሞች የተመለከቱትን ቃላት በቅርብ ማጥናት ያስፈልጋል።

ልንነጋገርባቸው የሚገቡ ሌሎች ሁለት የቃላት ቅንብሮች አሉ። እያንዳንዳቸው በስም የሚጀምሩ ሲሆን፤ እንደ “ፍቅር”፤ “ፍርሃት” ወይም “ጥሪ” የመሳሰሉ አሳቦችን ያዘሉ ናቸው። ለምሳሌ፡- “የእግዚአብሔር ፍቅር”። እዚህ ላይ አንድ ጥያቄ ይነሳል፡- እግዚአብሔር አፍቃሪ ነው ወይስ ተፈቃሪ? ሁለቱም ትክክል ሊሆኑ ይችላሉ። ነገር ግን ሁለቱም በአንድ ጊዜ ሳይሆን፤ በተናጠልና በተለያየ ጊዜ ነው ትክክል የሚሆኑት። አንድን ክፍል በምናነብበት ጊዜ ትክክለኛውን ለመወሰን ትርጓሜ መስጠት አለብን።

ለምሳሌ በ1ኛ ቆሮንቶስ 5:14 ላይ፥ “የክርስቶስ ፍቅር ግድ ይለናልና” ይላል። በዓረፍተ ነገሩ የተጠቀሰው “ፍቅር”፤ ክርስቶስ ለእኛ ያለው ነው ወይስ እኛ ለክርስቶስ ያለን? መልሱን ለማግኘት ወደ አገባቡ፤ ይልቁንም ተመሳሳይ ወደሆኑ የቃሉ ክፍሎች መሄድ ይኖርብናል። እዚያም ቢሆን ትርጉሙን በእርግጠኝነት ከመወለን የሚያግዱን ምንባቦች ሊኖሩ ይችላሉ። በዚህ አኳኋን የተገለጡት ሌሎች ጥቅሶች ዘፍጥረት 18:20፤ ዮሐንስ 5:42 እና 1ኛ ጢሞቴዎስ 4:1 ናቸው።

መስተጻምሮች በዓረፍተ ነገር ውስጥ ዋናዎቹ አያያዥ ቃላት ስለሆኑ ለትርጉም ጠቃሚ ናቸው። ይህን ለማረጋገጥ አንድ ቀላል ዓረፍተ ነገር ማለት፡- “አትክልት እበላለሁና ጠንካራ ነኝ” የሚለውን ያስቡ። በዚህ ዓረፍተ ነገር ‘ና’ በሚለው አያያዥ ፋንታ ሌሎች አያያዥ ቃላትን በማፈራረቅ ስለ ዓረፍተ ነገሩ ትርጉም ያስቡ። “ጠንካራ ስለሆንኩ አትክልት እበላለሁ።” “ግን”፤ “ስለዚህ”፤ “ሆኖም” የሚሉትን አያያዦች ተራ በተራ ይተኩ። በየዓረፍተ ነገሩም ትርጉሙ እንዴት እንደሚለወጥ ይመልከቱ። ‘ና’ የሚለው መስተጻምር በሦስት ቁጥሮች ማለት፤ በሉቃስ 12:15፤ 23፤ 32 ውስጥ ይገኛል። ይህ አያያዥ ቃል ራስ ወዳድ መሆን፤ መጨነቅ ወይም መፍራት የማይገባ መሆኑን ያስገነዘቡት እዛዛትን የሚያገናኝ መሆኑን መረዳቱ አያዳግትም።

ሊያውቋቸው የሚገቡ ሌሎች የሰዋሰው ሥርዓቶች አሉ። በስፍራ ጥበት ምክንያት እዚህ አንተነትናቸውም። መጽሐፍዎን በጥልቀት ለመረዳት ከፈለጉ ግን ከነዚህ፤ ማለት ከሰዋሰው ሕግጋት ጋር መለማመድ ይኖርብዎታል። በዚህ መሠረት የሰዋሰው መጽሐፍ መንፈሳዊ አገልግሎት ሊኖረው ይችላል።

አንዳንድ ተጨማሪ መመሪያዎች

በሰዋሰው ሕግጋት ለመጠቀም የሚረዱዎ አራት ተጨማሪ የመርህ ነጥቦች እነሆ፡-

1. የአንድ ጥቅስ ወይም ምንባብ ትርጉም ግልጥ አልሆንልዎ ሲል፤ ቁልፍ ቃሉን በመለየት በሰዋሰው ሕግ መሠረት ይመርምሩት። ማለትም፤ የትኛው የንግግር ክፍል እንደሆነና ከሌሎች ቃላት ጋር እንዴት እንደተዛመደ ወዘተ. . . ። አስፈላጊ ከሆነም ከመዝገብ ቃላትና ከሰዋሰው መጽሐፍ ያገናኘቡት።
2. ቃሉ በዙሪያው ካሉት ቃላት ጋር ያለውን ዝምድና ያጥኑ።
3. ቃሉ ላለበት ክፍል ሲሰጥ የሚችለውን ትርጉም ልብ ይበሉ።

4. ካንድ በላይ ትርጉም የሚኖር ከሆነ ሌሎች መመሪያዎችን ያጠኑ፤ በተለይም አገባብን።

እስቲ ይህን ምንባብ እንሞክር፡- “እንድርያስ በመጀመሪያ ወደ ወንድሙ ወደ ስምዖን ሄደና... አለው” (ዮሐ. 1:41፤ በ1980 ዓ.ም. እትም)። ይህን ጥቅስ ለመረዳት ብዙም ስለማያዳግት ቃላቱን በሙሉ በጥንቃቄ መመርመር አያስፈልገንም። ቢሆንም “በመጀመሪያ” የሚለው ቃል ጥቂት ችግር ይፈጥራል። ቃሉ ቀላል ነው። ችግሩ ቃሉ ከዓረፍተ ነገሩ ጋር እንዴት እንደሚዛመድ መለየቱ ላይ ነው። “በመጀመሪያ” የሚለውን ቃል ስንሰማ ስለ ቅደም ተከተል እናስብና “ሁለተኛ” ምናልባትም “ሦስተኛ” ወይም ከዚያ የበለጠ እንጠብቃለን። ስለሆነም በመጀመሪያ የተጠቀሰውን ነገር የሚከተል ነገር መኖር አለበት። ምንድነው?

“በመጀመሪያ” የሚለው ቃል ቅጽል (“የመጀመሪያ ዓመት” ስንል እንደምንጠቀምበት) ወይም ተውሳክ ግሥ (ትርጉሙ “ከሁሉ በፊት” እንደማለት) ነው። ይህ ቃል በዮሐንስ 1:41 ያገለገለው እንደ ቅጽል ከሆነ፤ “እንድርያስ” በአንድ ሁኔታ የመጀመሪያ ነው ማለት ይሆናል። ምናልባት ወንድሙን ለማግኘት እርሱ የመጀመሪያ ሆኖ፤ ቀጥሎ ደግሞ አንድ ጓደኛው ወንድሙን አግኝቶት ይሆናል። እያንዳንዱ ሰው የእንድርያስን ወንድም አግኝቶታል፤ እንድርያስ ግን የመጀመሪያው ነው። “በመጀመሪያ” የሚለው ቃል እንደ ተውሳክ ግሥ ከተወሰደ፤ እንድርያስ ከሁሉ በፊት አንድ ነገር አድርጎ ነበር የሚል ይሆናል። በመጀመሪያ የራሱን ወንድም አገኘ። ከዚያ በኋላ ሌሎችን።

እነዚህ ትርጉሞች ስሜት ይሰጣሉ? ከሆኑ ሁለቱም ሊሆኑ የሚችሉ ትርጉሞች ናቸው። የትኛው ነው ይበልጥ ትክክል? የሚመሩን ደንቦች አሉ? ለመወሰን የሚረዳን አንድ ነገር በአገባቡ አለ? እኔ እስከምረዳው ድረስ አንዳችም ግልጥ ነገር የለም። ሆኖም ተመሳሳይ ዓረፍተ ነገሮችን ይሞክሩ። በአዲስ ኪዳን፤ እንድርያስ የተጠቀሰባቸውን ሌሎች ስፍራዎች ይመልከቱ፡- ማርቆስ 13:3፤ ዮሐንስ 6:8፤ 12:22 እና ዮሐንስ 1:13። እንድርያስ ከፈጸማቸው ነገሮች መካከል ዋናው ምንድነው? የገዛ ወንድሙን ወደ ኢየሱስ ካመጣ በኋላ ሌሎችን ደግሞ ማምጣቱ እውነት ነው? ይህ ለጥቅሳችን ቁልፍ ሊሆን ይችላል?

በመጽሐፍ ቅዱስ ምንባብ ውስጥ ብዙ የሰዋሰው ችግር ይገጥምዎታል። ችግሮቹን ባጠናቀው መጠን የእግዚአብሔርን ቃል በመረዳት ያድጋሉ። ለተጨማሪ ጥናት የሚከተሉትን ይመልከቱ።

መዝሙር 14:1፡- “በሥራቸው ረከሱ፤ ጎሰቁሉ”፤ ስለ እነማን ያመለክታል?

መዝሙር 37:1:- “አትቅና”፤ የግሁ ባለቤት ማን ነው? የዚህ ጠቃሚነትስ ምንድነው?

ምሳሌ 5:21:- “የሰው መንገድ በእግዚአብሔር ፊት ነውና፤ አካሄዱንም ሁሉ እርሱ ይመለከተዋልና” የሚለውን ያንብቡትና፤ “አካሄዱንም” እና “እርሱ” የሚሉት ቃላት ማንን እንደሚያመለክቱ ይለዩ።

ሉቃስ 24:48:- “እናንተም ለዚህ ምስክሮች ናችሁ።” “ለዚህ” የሚለው ቃል ኃይሉ ምንድነው?

ሮሜ 8:24:- የትኛው ይሻላል? “በተስፋ” የሚለው በ1954 እትም መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያለው ቃል፤ ወይስ “በዚሁ ተስፋ” የሚለው በ1980 ዓ.ም. እትም ውስጥ ያለው?

2ኛ ቆሮንቶስ 5:19:- “እግዚአብሔር በክርስቶስ ሆኖ ዓለሙን ከራሱ ጋር ያስታርቅ ነበርና።” “በክርስቶስ” የሚለው ከምን ጋር ነው የተያያዘው? በቀላሉ የክርስቶስን መለኮታዊ ባሕርይ እያመለከተ እግዚአብሔር በክርስቶስ ነው ማለቱ ነው? ወይስ እግዚአብሔር ማስታረቁን ያከናወነው በክርስቶስ አማካይነት ነው ማለቱ? በሰዋሰው ሕግ መሠረት ሁለቱም ትርጉሞች ያስኬዳሉ።